

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi
İşletme Anabilim Dalı
Muhasebe Finansman Programı

SANAYİ SEKTÖRÜNÜN LİSANS DÜZEYİ MUHASEBE
EĞİTİMİNDEN KALİTE VE KALİTE GÜVENCESİ
BEKLENTİLERİ: MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
ÖRNEĞİ

Vildan ŞEN

Danışmanı
Dr.Öğr.Üyesi Hakan ARACI

MANİSA-2019

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi
İşletme Anabilim Dalı
Muhasebe Finansman Programı

SANAYİ SEKTÖRÜNÜN LİSANS DÜZEYİ MUHASEBE
EĞİTİMİNDEN KALİTE VE KALİTE GÜVENCESİ
BEKLENTİLERİ: MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
ÖRNEĞİ

Vildan ŞEN

Danışmanı
Dr.Öğr.Üyesi Hakan ARACI

MANİSA-2019

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu	FRYL-031
	YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ FORMLARI Tez Savunma Sınavı Tutanağı	Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2/23/03/2018
		Sayfa	1/1

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 30/04/2019 tarih ve 14/35 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Vildan ŞEN'in "Sanayi Sektörünün Lisans Düzeyi Muhasebe Eğitiminden Kalite ve Kalite Güvencesi Beklentileri: Manisa Organize Sanayi Bölgesi Örneği" konulu tezi incelenmiş ve aday 11/06/2019 tarihinde saat 11:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra **60** dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna OY BİRLİĞİ
DÜZELTME yapılmasına * OY ÇOKLUĞU
RED edilmesine ** ile karar verilmiştir.

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Resim Özdemir

BAŞKAN
Dr. Öğr. Üyesi HAKAN ARACI

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Mert SOYJAK

ÜYE

ÜYE

Evet

Hayır

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

** Bu halde adayın Enstitü ile ilişkisi kesilir.

Hazırlayan
Enstitü Sekreteri

Onaylayan
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “SANAYİ SEKTÖRÜNÜN LİSANS DÜZEYİ MUHASEBE EĞİTİMİNDEN KALİTE VE KALİTE GÜVENCESİ BEKLENTİLERİ: MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ ÖRNEĞİ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11/06 /2019
Vildan ŞEN

ÖZET

SANAYİ SEKTÖRÜNÜN LİSANS DÜZEYİ MUHASEBE EĞİTİMİNDEN KALİTE VE KALİTE GÜVENCESİ BEKLENTİLERİ: MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Muhasebe, işletme ile ilgili zamanında, doğru, güvenilir ve tarafsız bilgi üreten bir bilim dalıdır. İşletmelerin artan rekabet ortamında başarılı olabilmesi için hem alt hem üst yapılarında beklentiler doğrultusunda kesintisiz bir değişim sağlamalıdır. İşletmelerin bu değişimi sağlayabilmeleri için en önemli paydaşı olan üniversiteler ile işbirliğine gitmeleri gerekecektir. İşletme çevresinin değişmesi ile işletmelerin muhasebeden beklentileri değişmiştir. İşletmelerin muhasebeden beklentilerinin karşılanabilmesi, muhasebe eğitiminin işletme beklentilerini karşılayabilecek özellikte ve kalitede olmasıyla giderilebilir.

Çalışmanın birinci bölümünde; muhasebe bilimi ve muhasebe mesleği hakkında bilgiler verilmiştir. Muhasebe teorisinin kökeni hakkında bilgiler verilerek muhasebe teorileri sınıflandırılmıştır. Muhasebe eğitiminin tanımı yapılarak önemi ve beklentilerine değinilmiştir. Muhasebe eğitiminin unsurları, gerekliliği, amacı ve kalitesinden bahsedilmiştir. İşletmelerde muhasebe eğitiminin önemi değinilerek, Türkiye’de muhasebe eğitiminin tarihsel gelişiminden bahsedilmiştir. Muhasebe eğitiminden beklentiler sıralanmıştır. Ülkemizde muhasebe eğitime değinilerek, muhasebe eğitiminin mevcut durumu ve geliştirilmesi için yapılması gerekenlerden bahsedilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde; Muhasebe eğitiminde kullanılacak öğretim yöntemleri sıralanmıştır. Uluslararası muhasebe eğitim standartlarına değinilmiştir. Türkiye’de verilen muhasebe eğitiminin gelişimine değinilerek, muhasebe eğitimi alacak olan muhasebe elemanında bulunması gereken nitelikler sıralanmıştır. Küreselleşme ve muhasebe eğitimi kapsamında muhasebe eğitiminde kalitenin artırılması konusuna değinilmiştir. Globalleşme sürecinde muhasebe eğitimindeki farklılıklar sıralanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; Tarihsel süreçte üniversite sanayi iş birliğine değinilerek üniversite ile sanayi neden işbirliği yapar sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Türkiye’de doğrudan ya da dolaylı şekilde üniversite sanayi işbirliğini sağlayan mekanizmalar sınıflandırılmıştır. Muhasebe eğitimi ve diğer konularda üniversite sanayi işbirliğinin istenilen düzeyde olmamasının nedenlerine değinilmiştir. Ve muhasebe eğitiminde işletmelerle işbirliğinin önemine değinilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde; Lisans düzeyinde muhasebe eğitimi ve sanayi işbirliğini belirlemeye yönelik işletmelerden alınan görüş ve öneriler doğrultusunda elde edilen sonuçlar açıklanmıştır. Yükseköğretimde verilen muhasebe eğitiminin Manisa Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyi incelenmiştir. Araştırmanın amacı, araştırmanın yöntemi, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın kısıtları açıklanarak araştırma sonucu ortaya çıkan bulgular ve istatistiksel analizler yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler, Üniversite Sanayi İşbirliği.

ABSTRACT

Accounting is a branch of science that produces timely, accurate, reliable and unbiased information about the business. In order to be successful in an increasing competitive environment, it should make a continuous change in both the lower and upper structures in line with the expectations. Businesses will need to cooperate with universities, which are the most important stakeholders for this change. With the change in the business environment, the expectations of the enterprises have changed. To meet the expectations of the accounting of businesses, accounting education can meet the expectations of the quality and quality can be eliminated.

In the first part of the study; information about accounting science and accounting profession. Accounting theories are classified by giving information about the origin of accounting theory. Accounting education is defined and its importance and expectations are mentioned. The elements, necessity, purpose and quality of accounting education are mentioned. Property reference to the importance of education in accounting, has been mentioned the historical development of accounting education in Turkey. Expectations from accounting education are listed. In our country, accounting education is mentioned and the current situation of accounting education and what needs to be done for development are mentioned.

In the second part of the study; Teaching methods that can be used in accounting education are listed. International accounting training standards are addressed. with reference to the development of accounting education in Turkey, qualities that exist in the accounting training accounting staff who will be listed. In the scope of globalization and accounting education, the importance of improving quality in accounting education has been mentioned. Differences in accounting education are listed in the globalization process.

In the third part of the study; In the historical process, it is tried to answer the question of why the university cooperates with the industry by touching on the university industry cooperation. university-industry cooperation mechanism for directly or indirectly in Turkey is classified. The reasons for not having the desired level of university industry cooperation in accounting education and other subjects are mentioned. And the importance of cooperation with enterprises in accounting education was mentioned.

In the fourth part of the study; The results obtained in line with the opinions and suggestions taken from enterprises aiming to determine the accounting education and industry cooperation at the undergraduate level are explained. The level of accounting education given in higher education was evaluated to meet the expectations of the enterprises operating in Manisa Organized Industrial Zone. The aim of the study, the

purpose of the study, the universe and the sample of the study, the limitations of the research were explained and the findings and statistical analyzes were evaluated.

Key Words: Accounting, Expectations From Accounting Education, University Industry Cooperation.

TEŞEKKÜR

Çalıőmamın her aşamasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren danışman hocam Sayın Dr.Öğr.Üyesi Hakan ARACI' ya, çalıőmalarım sırasında manevi desteğini her zaman hissettiğim, öğrenim hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen ve hep yanımda olan aileme yürekten teşekkür ederim.

Vildan ŞEN

Manisa,2019

İÇİNDEKİLER

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI.....	i
VERİ GİRİŞ FORMU.....	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET.....	iv
SANAYİ SEKTÖRÜNÜN LİSANS DÜZEYİ MUHASEBE EĞİTİMİNDEN KALİTE VE KALİTE GÜVENCESİ BEKLENTİLERİ: MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ ÖRNEĞİ	
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: MUHASEBE MESLEĞİ VE BİLİMİ	3
1.1. MUHASEBE BİLİMİ VE MUHASEBE MESLEĞİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
2. MUHASEBE TEORİSİNİN KÖKENİ VE MUHASEBE TEORİLERİNİN SINIFLANDIRILMASI	5
2.1. Muhasebe Teorisin Kökeni.....	5
2.2. Muhasebe Teorilerinin Sınıflandırılması	7
2.2.1. Muhasebe Teorisine Klasik Yaklaşımlar	8
2.2.2. Muhasebe Teorisine Çağdaş Yaklaşımlar	10
3. MUHASEBE EĞİTİMİNİN TANIMI VE KAPSAMI	11
3.1. Muhasebenin Tanımı	11
3.2. Muhasebenin Kapsamı.....	13
4. MUHASEBE EĞİTİMİNİN UNSURLARI, GEREKLİLİĞİ, AMACI VE KALİTESİ.....	15
4.1. Muhasebe Eğitiminin Unsurları	15
4.2. Muhasebe Eğitiminin Gerekliliği	17
4.3. Muhasebe Eğitiminin Amacı	18
4.4. Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Kalitesi	21
5. İŞLETMELERDE MUHASEBE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ.....	22
6. TÜRKİYE'DE MUHASEBE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	24
7. MUHASEBE EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLER	26
8. MUHASEBE EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMU VE GELİŞTİRİLMESİ.....	27
8.1. Ülkemizde Muhasebe Eğitimi	27
8.1.1. Orta Öğretimde Muhasebe Eğitimi	27
8.1.2. Yüksek Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi	27

8.1.3.Lisansüstü Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	28
8.2.Avrupa Birliği Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi	29
8.3.Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar.....	30
8.4.Kalite ve Muhasebe Eğitimi Kalitesi	31
2.BÖLÜM: MUHASEBE EĞİTİMİ	31
1.MUHASEBE EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ.....	31
1.1.Tartışma Yolu ile Öğretim	32
1.2.Anlatım Yolu ile Öğretim.....	33
1.3.Soru-Yanıt Yöntemi ile Öğretim	34
1.4. İşbirlikçi Öğrenme Yolu ile Öğretim	34
1.5. Örnek Olay İnceleme Yolu ile Öğretim.....	35
1.6.Araştırma Yolu ile Öğretim.....	36
2.MUHASEBE STANDARTLARI.....	37
2.1.IES 1: Muhasebe Eğitimine Giriş Şartları.....	37
2.2.IES 2: Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriği Standardı	38
2.3.IES 3: Mesleki Beceriler ve Genel Eğitim Standardı	38
2.4.IES 4: Mesleki Değerler, Etik ve Tutum Standardı.....	39
2.5.IES 5: Uygulama Deneyimi Gereklere Standardı	39
2.6.IES 6: Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardı.....	40
2.7.IES 7: Sürekli Mesleki Gelişim: Yaşam Boyu Öğrenme Programı ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Gelişimi Standardı	40
2.8.IES 8: Denetim Mesleğinde Yetkinlik Şartları Standardı	40
3.TÜRKİYE’DE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ	41
4.MUHASEBE EĞİTİMİ ALACAK OLAN MUHASEBE ELEMANINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER.....	43
4.1.İletişim Becerileri	43
4.2.Entelektüel Beceriler.....	44
4.3.Kişisel Beceriler	44
4.4.Genel Bilgi	45
4.5.Muhasebe Bilgisi	46
5.MUHASEBE EĞİTİMİNİN KALİTESİNİN ARTIRILMASI	46
6.KÜRESELLEŞME VE MUHASEBE EĞİTİMİ	49
7.GLOBALLEŞME SÜRECİNDE MUHASEBE UYGULAMALARINDA FARKLILIKLAR VE MUHASEBE EĞİTİMİ	50
7.1.Globalleşme Sürecinde Muhasebe Uygulamalarında Farklılıklar	52
8-YÜKSEK ÖĞRETİMDE MUHASEBE EĞİTİMİ AKREDİTASYONU	53

8.1.Muhasebe Meslek Eğitimi.....	53
8.2- Akreditasyon Nedir?	54
8.3-Muhasebe Eğitimi Akreditasyonu.....	55
3. BÖLÜM: MUHASEBE EĞİTİMİNDE ÜNİVERSİTE SANAYİ İŞBİRLİĞİ VE SANAYİNİN BEKLENTİLERİ	57
1. ÜNİVERSİTE İLE SANAYİNİN İŞBİRLİĞİ YAPMA NEDENLERİ	57
1.1. Üniversite Sanayi İşbirliğinin Potansiyel Kazançları	58
1.2.Tarihsel Süreçte Üniversite Sanayi İşbirliği	59
1.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)	61
2.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)	61
3.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)	61
4.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)	62
5.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)	63
6.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)	63
7.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)	64
8.Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)	64
9.Kalkınma Planı (2007-2013)	65
10.Kalkınma Planı (2014-2018)	66
1.3.Türkiye’de Üniversite-Sanayi İşbirliği.....	67
1.3.1. Manisa Celal Bayar Üniversitesi’nde İntörn Eğitimi	69
1.3.2. İntörn Eğitim Modeli Öğrencilere Neler Sağlayacak	70
1.3.3. İntörn Eğitim Modeli İş Dünyasına Neler Sağlayacak.....	71
1.4.Türkiye’de Doğrudan ya da Dolaylı Şekilde Üniversite-Sanayi İşbirliği Sağlayan Mekanizmaların Sınıflandırılması.....	71
1.4.1. Üniversite Döner Sermaye Sistemi ile Sözleşme Bazlı Projeler.....	72
1.4.2.Üniversitelerin Sürekli Eğitim Merkezleri (SEM).....	72
1.5.Muhasebe Eğitimi ve Diğer Konularda Üniversite Sanayi İşbirliğinin İstenilen Düzeyde Olmamasının Nedenleri	72
2.MUHASEBE EĞİTİMİNDE İŞLETMELERLE İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ.....	74
4. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ VE KAPSAMI	76
1.SANAYİ SEKTÖRÜNÜN LİSANS DÜZEYİ MUHASEBE EĞİTİMİNDEN KALİTE VE KALİTE GÜVENCESİ BEKLENTİLERİNİ (MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ ÖRNEĞİ) KARŞILAMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ	76
1.1.Araştırmanın Amacı	76
1.2.Araştırmanın Yöntemi	77
1.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklem.....	77
1.4.Araştırmanın Kısıtları.....	77

1.5.Bulgular ve Yorumlar.....	77
1.5.1.İstatistiksel Analizler	78
SONUÇ.....	105
LİSANS DÜZEYİNDE MUHASEBE EĞİTİMİ VE SANAYİ İŞBİRLİĞİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK İŞLETMELERDEN ALINAN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER DOĞRULTUSUNDA AŞAĞIDAKİ SONUÇLAR ELDE EDİLMİŞTİR.	105
KAYNAKÇA.....	109

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB:	Avrupa Birliği
ABD:	Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE:	Araştırma Geliştirme
ATGİ:	Araştırma-Teknoloji Geliştirme-İnovasyon
BİS:	Bölgesel İnovasyon Sistemi/Stratejisi
BTYK:	Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu
DPT:	Devlet Planlama Teşkilatı
DTİ:	Duvarsız Teknoloji İnkübatörleri
FSMH:	Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları
GSMH:	Gayri Safi Milli Hasıla
İİBF:	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
KOBİ:	Küçük ve Orta Ölçekli İşletme(ler)
KOS:	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi
TARAL:	Türkiye Araştırma Alanı
TEKMER:	Teknoloji Geliştirme Merkezleri
TGB:	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
TTGV:	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TTK:	Türk Ticaret Kanunu
TTO:	Teknoloji Transfer Ofisi
TTM:	Teknoloji Transfer Merkezi
TÜBİTAK:	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
ULİS:	Ulusal İnovasyon Sistemi
ÜSİ:	Üniversite-Sanayi İşbirliği
ÜSAMP:	Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı
ÜSİM:	Üniversite Sanayi İşbirliği Merkezleri
ÜSİMP:	Üniversite Sanayi İşbirliği Merkezleri Platformu
VUK:	Vergi Usul Kanunu
YOİKK:	Yatırım Ortamı İyileştirme Koordinasyon Kurulu
YÖK:	Yükseköğretim Kurulu
YPK:	Yüksek Planlama Kurulu
YY:	Yüz Yıl

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Muhasebe Eğitimi Yeterliliği, Güncelliği ve İhtiyaçlara Uygunluğu Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları.....	79
Tablo 2: Güvenilirlik Testi Sonuçları.....	82
Tablo 3: Normallik Testi Sonuçları.....	83
Tablo 4: Katılımcıların Demografik Bilgilerine Göre Frekans ve Yüzdeler Dağılımları.....	83
Tablo 5: Katılımcıların Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapmaları.....	89
Tablo 6: Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Yanıtlara İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları ile Ortalamaları.....	89
Tablo 7: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği MOSB'lerine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	100
Tablo 8: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Faaliyet Alanlarına Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	101
Tablo 9: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Çalıştırdıkları İşçi Sayısına Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	102
Tablo 10: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Üretim Türüne Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	103
Tablo 11: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarının Tutulduğu Yerlere Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	104

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Grafik 1:** İşletmeniz Manisa İli Organize Sanayi Bölgesi'nde Kaçınıcı Kısımda Faaliyet Göstermektedir ?.....85
- Grafik 2:** İşletmeniz Manisa OSB' de Katılımcı Firmalar Arasında Hangi Grupta Yer Almaktadır ?.....85
- Grafik 3:** İşletmeniz Hangi Alanda Faaliyet Göstermektedir ?.....86
- Grafik 4:** İşletmenizde Kaç İşçi Çalışmaktadır ?.....86
- Grafik 5:** İşletmenizin Üretim Tipi Hangisidir ?.....87
- Grafik 6:** İşletmenizde Profesyonel Yönetici İstihdam Ediyor musunuz?.....87
- Grafik 7:** İşletmenizin Muhasebe Kayıtları Nerede Tutulmaktadır?.....88
- Grafik 8:** Anketi Cevaplayan İşletme Temsilcilerinin İşletme İle Olan İlişkisi Nedir?.....88

GİRİŞ

Globalleşme süreci ile birlikte değişen dünyada, teknolojik, ekonomik, ticari, sosyal, politik ve diğer tüm konularda da değişimler meydana gelmiştir. Her geçen gün dünya da sermaye hareketleri serbestleşmiş, iletişim alanında teknolojik gelişmeler piyasaları birbirine yaklaştırmış ve alternatif yatırım araçları artmıştır. Bu da dünya ekonomisinde rekabetin artmasına neden olmuştur. Artan rekabet koşullarında firmaların rekabet etme şekilleri de değişmiştir. Değişen rekabet yapısı, işletmelerin yönetiminde, faaliyetlerinde ve işletme politikalarında önemli değişiklikler yaratmaktadır. İşletmeler yaşamlarını sürdürebilmeleri için değişimlere ayak uydurmalı ve yeni oluşan rekabet yapısı içinde yerini almalıdır. İşletmeler işletmenin ticari, ekonomik ve sosyal dili olan muhasebe sistemlerini yeniden yapılandırmalıdır.

İşletmelerin içinde bulunduğu çevre, yaşanan teknolojik gelişmeler, küreselleşme, rekabet ve piyasa koşulları nedeniyle sürekli gelişim halindedir. Bu gelişim ve değişim bilginin hızlı üretilmesi ve kullanıcılara kolay ulaşması sonucunu da doğurmuştur. Hızlı üretilen ve kolay ulaşılan bilgi rekabeti arttırmakta ve rekabet kaliteyi öne çıkarmaktadır. İşletmeler rekabet güçlerini arttırabilmek için yalnızca sundukları ürünün kalitesiyle değil, işgücü ve diğer kaynakların kalitesiyle de ilgilenmeye başlamışlardır (Zaif ve Ayanoglu 2007: 1).

Küresel ve global dünya da yaşanan gelişmeler çerçevesinde bilgi oldukça önem kazanmış ve işletmeyi ve içinde bulunduğu çevreyi en iyi ifade edecek kaliteli ve güvenilir finansal bilgiye duyulan ihtiyaç artmıştır. İşletme içerisinde üretilen finansal bilginin en önemli faktörü insandır. Kaliteli finansal bilgi üretilmesinde eğitilmiş, nitelikli ve donanımlı iş gücünün önemi artmıştır. Bu iş gücü ihtiyacını karşılayabilmek için muhasebe eğitiminin kalitesinin arttırılması gerçeği kaçınılmaz olmuştur.

Kalite, bir işin, çalışmanın, eylemin iyi ya da kötü olması olarak tanımlanabilir. İyi ya da kötü kavramı göreceli olduğundan dolayı bunun değerlendirmesini yapabilmek için çok yönlü verilere ihtiyaç vardır. Eğitim de kalitenin sağlanabilmesi için, iş çevresinde yaşanan gelişimler ve rekabet ortamına uyum becerisi sağlanmalıdır.

Muhasebe eğitiminin kalitesini mesleğe ilişkin bilgi ve becerinin verildiği ders programları, ders içerikleri, ders verme şekli ve araçları, öğretim elemanları ve

öğrenciler belirleyecektir. Muhasebe eğitimi bir mesleki eğitim olup, bu eğitimden beklenen, kişiye mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır. Bu bilgi ve beceri ders programlarıyla öğrencilere kazandırılmaktadır ve muhasebe mesleğine ilişkin bilimsel yeterlilik hem ulusal hem de uluslararası standartlarda düzenlenmiştir. Ders programlarının bu bilimsel yeterlilik kriterlerini karşılıyor olması eğitim kalitesini değerlendirmede bir ölçüt olarak kabul edilebilir (Zaif ve Ayanoğlu 2007: 1).

Günümüz ekonomilerinde rekabet artarak yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. İşletmelerin bu değişim ve dönüşüme ayak uydurabilmeleri için muhasebenin işlevlerinin yeniden organize edilerek tanımlanması gerekmektedir. Ekonomik koşullarını değişmesi ve rekabetin artmasıyla birlikte işletmelerin muhasebecilerden beklentileri de artmıştır.

Temel düzeyde muhasebe eğitimi veren orta öğretim kurumları da işletmelerin beklentilerini dikkate alarak verilen muhasebe eğitimin kalitesini arttırmalı ve piyasanın beklentilerini karşılayabilecek düzeye çıkarmalıdır. Muhasebe tüm toplumlarda önemli bir alan olduğu için toplumda gerçekleşen değişimlere ayak uydurarak, ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamalıdır.

Bu çalışmada, üniversitelerde verilen muhasebe eğitimindeki mevcut durum incelenmiş, muhasebe eğitiminden beklentiler ve karşılaşılan sorunlar ele alınarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

1. BÖLÜM: MUHASEBE MESLEĞİ VE BİLİMİ

1.MUHASEBE BİLİMİ VE MUHASEBE MESLEĞİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Muhasebe Arapça kökenli bir sözcüktür. Arapça hesap sözcüğünden türetilmiştir. Hesap sözcüğü farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Hesap sözcüğü, hem muhasebe sözcüğünün türemesine kaynaklık etmiş, hem de muhasebe de kullanılan bir kavram olarak görülmektedir. Batı dillerinde aynı örnekler görülmektedir. Fransızca'da Comptabilite, Compte sözcüğünden, İngilizce'de Accounting, Account sözcüğünden türetilmiştir.

Muhasebe tarihini incelediğimizde ilk olarak hesap yapılması, daha sonraları alış- verişte ve ticari ilişkilerde hesaplardan yararlanılmaya başlanmıştır. Ve hesap işlemlerinin ticarete ki önemi her geçen gün artmaya başlamıştır. Bu bağlamda ilk muhasebe anlatımları, matematik kitapları içerisinde yer almıştır. Muhasebenin kelime anlamı, hesaplaşma, karşılıklı hesap görmedir. Muhasebenin literatür de belirtilen diğer bir anlamı ise “ hesap sistemlerinin rasyonel kullanım aracına yönelik ve teknik olduğu, onunla varlık ve borçları bulunan, gelir ve giderleri olan işletme fonksiyonlarının belirli ve hızlı bir şekilde ortaya konulduğu”dur (Güvemli, 2000: 3-4).

Muhasebe, mali nitelikteki işlemleri ve olayları para ile ifade edilmiş şekilde kaydetme, sınıflandırma, özetleyerek rapor etme ve sonuçları yorumlama bilim ve sanatıdır (Sevilengül, 2000: 9-10).

Muhasebe, esas olarak, finansal nitelikte işletme olay ve işlemlerinin kayıt ve sınıflandırma bilimi ve bu işlem ve olayların önem arz eden bir şekilde özetlenmesi, çözümlenmesi ve yorumunun yapılması ve elde edilen sonuçların karar verme ve bir yargıda bulunma durumunda olan kişilere iletilmesi sanatıdır (Akdoğan ve Aydın, 1987:131).

Muhasebe sunulan bir hizmet faaliyeti olmasının yanı sıra, işletmelerin ekonomik birimlerinde karar alma da ve ortaya çıkan alternatifler arasında mantıklı ve karlı seçimler yapma da yarar sağlayan, finansal olarak sayısal veriler ve raporlar hazırlamayı amaç edinen bir bilgi sistemidir (Cemalcılar ve Erdoğan, 2000: 16).

Muhasebe; bir bilgi istemi olarak, işletmelerin kendisinden beklediği ekonomik ve finansal görevler dışında, değişken boyutlarda görevlerde üstlenmektedir.

İşletmeler sosyal ve ekonomik yaşam içerisinde istihdam oluşturan ve değer üreten birimlerdir. Muhasebe işletmede kullanılan kaynakları ve bu kullanılan kaynakların akışını saptayıcı, tahminlerde bulunan, ortaya çıkan sonuçlara yorumlar getirerek ele alan bir sistemdir (Aktuğlu, 1983: 22).

Yarım asır önce muhasebe bilimi tanımlanırken muhasebenin amacı işletmelerin mali nitelikteki (varlıkları, kısa ve uzun vadeli borçları, işletme sahipleri tarafından konulan sermaye) işlemlerinin (işlemden kast edilen işletmenin yaptığı mal alış ve mal satış faaliyetleridir) ulusal para birimi ile kayıt edilmesi (farklı para birimleri ile yapılan işlemlerin ulusal para birimine çevrilerek yazılı hale getirilmesidir), tasnif edilmesi ve özetlenmesi olarak tanımlanabilir. Bu tanım muhasebenin temelinde vardır ve hala doğruluğunu korumaktadır. Muhasebenin bu işlevi son yıllarda daha çok genişletilmiştir. Bu genişleme, muhasebede elde edilen verilerin işletmede alınan kararlarda kullanılması yönünde olmuştur. Muhasebe terimi geniş anlamlar içermekte olup, muhasebenin temel işlevi olan kayıt tutma, daha çok defter tutma olarak nitelendirilmiştir (Hatipoğlu, 1995: 1).

Yukarıda yapmış olduğumuz muhasebe tanımlarından yola çıkarak muhasebenin işlevlerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

Yukarıda yapılan muhasebe tanımlarından yola çıkılarak muhasebenin işlevleri şu şekilde sıralanabilir (Özulucan, 2002: 5-6).

a) Saptama: Ortaya çıkan bir mali işlem ya da olayın, muhasebenin çalışma alanı kapsamına girip girmediğinin tespit edilmesidir.

b) Ölçme: Muhasebenin çalışma alanı içerisine girdiği saptanmış işlem ve olayların ortak ölçüm birimi olan para birimiyle ölçülmesidir.

c) Kaydetme: Mali nitelikte olan ve işletmenin kişiliğini ilgilendiren, mali işlem ve olaylara ilişkin bilgilerin, muhasebeye ve ilgili yasalara uygun olarak, belge ve defterlere kaydedilmesidir.

d) Sınıflandırma: Ticari belgelerin işletmeye giriş tarihine göre yevmiye defterlerine kaydedilmesi ve oradan da defter-i kebirlere (büyük defterlere) aktarılmasıdır.

e) Raporlama: Büyük defterlere aktarılarak sınıflandırılmış bilgilerden verimli bir şekilde yararlanabilmek için, ortaya çıkan sonuçların anlaşılabilir bir şekilde anlamlı olarak kısaltılması ve muhasebe rapor ve tablolarının hazırlanmasıdır.

Sonuç olarak muhasebe; para ile ifade edilebilen mali nitelikteki işlem ve olayları düzenli ve sistemli bir şekilde derleyip kaydeder. Derlenen ve tarih sırasına göre kaydedilen bilgilerin niteliklerine göre sınıflandırılarak sistemde işletmeye ilişkin bilgiler üretilmesini sağlar. Üretilen bilgileri evrensel bir dille işletme ve işletme ile ilgili kuruluşlara rapor olarak sunar. Bu raporlarda yer alan bilgilerin anlamlı ve olaylar ile sonuçları arasındaki ilişkinin araştırılması ve yorumlanmasını sağlar.

2.MUHASEBE TEORİSİNİN KÖKENİ VE MUHASEBE TEORİLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Çok farklı anlamlarda kullanılan teori, istenilen bir sosyal davranış veya düzenlemenin ne olması gerektiği hakkındaki kural ve ilkeleri, olayların çok açık olmayan bir şekilde (muğlak bir şekilde) kavramlaştırılması veya tanımlanması veya test edilmemiş herhangi bir fikir veya hipotez, anlamını ifade eder (Akdoğan ve Aydın, 1987: 15).

Muhasebe teorisi, muhasebe uygulamalarının değerlendirilebileceği genel çerçeveyi belirleyen, yeni uygulama ve yöntemlerin gelişmesine rehberlik eden geniş bir ilkeler bütünü, ussal bir inceleme çerçevesidir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 120).

2.1.Muhasebe Teorinin Kökeni

Ekonomik yaşamla birlikte, insanlarda hesap tutma ihtiyacı doğmuştur. Ekonomik yaşamın gelişmesine paralel olarak her geçen gün gelişimi ivme göstermiştir. Ekonomik hayat gelişip, işlemler çeşitlendikçe muhasebede ki

gelişmelerde bu değişimleri takip edebilir duruma getirmiştir. Bu gelişmeler her zaman devam edecektir. İlk defter tutma ise mübadele ile başlamıştır (Nakir, 1997: 19).

Yapılan araştırmalarda, Babil İmparatorluğu'nda; kil tabletler, Eski Mısır'da; papirüs üzerinde hesaplaşma metinleri, hesap icmalleri yapıldığı anlaşılmıştır. Eski Yunan medeniyetinde tapınaklara ve bankalara ait hesapların tutulduğu saptanmıştır. İlk çağların sonlarına doğru Romalılar, hesap tutma tekniği bakımından en ileri noktaya ulaşmışlardır (Sevilengül, 2000: 12).

Muhasebe uygulamalarını kronolojik akım içerisinde takip edilmesi, muhasebenin tarihi derinliğinden yola çıkarak bu güne kadar gelen gelişmeleri izlemeyi gerektirmektedir (Antepli, 1999: 5).

Tarih, geçmişte yaşanan olayların, kaynaklarını, bu kaynakların eleştirel incelemesine dayanarak kronolojik bir sıra ve tutarlılık içerisinde irdeleyen ve bunların nedenlerinin belirlenmesi konusunda açıklamalarda bulunan bir bilim dalıdır.

Muhasebe tarihinin ilk kayıtlarının, ilk tarihi kayıtlarla birlikte ortaya çıktığı görülür. Bunun nedeni, muhasebenin temel işlevlerinden olan hesaplaşma gerekmesinin yazılı ve rakamsal anlatım ile birlikte belirmiş olmasıdır (Güvemli, 2000: 8).

Muhasebenin tarihçesi Eski Roma, Yunan ve hatta Sümer ve Asurlara kadar gitmektedir. Milattan 2200 sene evvelki devre ait araştırmalarda arkeologlar çivi yazısı ile yazılmış olan bir levhadan şu kayıtların bulunduğunu görmüşlerdir. “Kırk tetradrahma borçlu Bel-ake-irib oğlu Larasib, iyar ayında, güneş mabedinde Hablay oğlu Zir-idin'in eline 40 tetradrahma sayacaktır. Şahitler Ruya oğlu Urame, Ayrad oğlu Allit, Sinam oğlu Kistar, Babil, Kislev ayının üçüncü günü, İran kralı Pakarus'un beşinci senesi” (Erkural, 1995: 2).

Buna ilave olarak olarak muhasebe tarihçileri tarafından, muhasebe tarihinin papirüslere yazılmış ilk belgeleri'nin M.Ö. 3400 yıllarına ait olduğu ve bunların Eski Mısır'da bulunduğu ileri sürülür. Nil vadisindeki bu bulguları, Mezopotamya'da Dicle ve Fırat nehirleri boyunca uzanan vadilerde kil tabletler üzerine yazılmış bulunan ve bugünlere kadar gelen hesap kayıtları takip etmektedir. M.Ö. 490'lı yıllarda bugünkü İran'da, İmparator Darius'un dönemindeki muhasebe düzeninden bahsedilmektedir.. Darius ile savaşan Eski Yunan'da ve Büyük İskender'in ölümünden (M.Ö. 323)

sonraki Helenistik dönemde, sikke paranın kullanımının yaygınlaşması ve muhasebe hesap adlarının ilk kez bu dönemlerde kullanılması üzerinde durulduğu görülmektedir. Daha sonra muhasebedeki gelişmelerin, Eski Roma’da izlenmesi gerektiği muhasebe tarihçileri tarafından ileri sürülür. Örneğin her işlemin gelir ve giderlerinin ayrı ayrı düşünülerek kar hesaplamalarının yapılmaya Eski Roma’da başlandığı ve M.S. 500’lü yıllarda envanter kavramının oluşmaya başladığı görülmektedir (Güvemli, 2000: 103).

Roma uygarlığı muhasebe kayıtlarının hukuki yönünü ortaya çıkardı. Meşhur Romalı hatip Çiçeron mahkemede müvekkilini müdafaa ederken davacının kayıtlarına şu şekilde hücum eder: “Davacı mevzu bahis tutarın defteri kebirine kaydedilmemiş bulunduğunu itiraf etmekte, fakat muhtıralarında mevcut olduğunu ileri sürmektedir. Muhtıraların defterikebir ile kıymeti aynı olsaydı, defteri kebir tutmaya ne lüzum kalırdı, defterikebir tanzimi adetinin kabul edilmesinin sebebi, gelip geçici muhtıralara itimat caiz olmamasındandır.” Beş bin seneden daha uzun bir devre zarfında muhasebe usulleri medeniyetin ilerlemesine paralel olarak gelişmiştir (Erkural, 1995: 2).

2.2.Muhasebe Teorilerinin Sınıflandırılması

Bir muhasebe teorisi, muhasebenin amacını, muhasebe çevresiyle ilgili önermeleri, muhasebede ölçme ve değerlendirme ile ilgili kriterleri ve kısıtları net bir şekilde ifade etmelidir. Muhasebe teorileri arasındaki farklılıklar, bu sayılan öğelere ilişkin ortaya çıkan farklı yaklaşımlardan kaynaklanmaktadır (Akdoğan ve Aydın, 1987: 121).

Ülkeler farklı muhasebe kural ve uygulamalarına sahiptir. Bu nedenle uluslararası alanda ortaya bir takım sorunlar çıkmıştır. Bu sorunların giderilmesi için, muhasebe uzmanları tarafından teorik olarak çeşitli çözüm önerileri getirilmiş, bu teorik temellere ek olarak yeni ve farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır (Ağca, 2003: 86).

2.2.1. Muhasebe Teorisine Klasik Yaklaşımlar

Muhasebe teorisine göre klasik yaklaşımlar halen var olan muhasebe uygulamalarını açıklamaya çalışırlar veya belirli mali nitelikteki işlemlerin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğini ortaya koymaya çalışırlar. Yine bu sınıfa dahil kuramlardan bazıları ise muhasebecilerin yaptıkları işleri inceler; muhasebecilerin belirli bir işlemi neden o şekilde yaptıklarını çözümler ve buradan hareketle bir teori ortaya koymaya çalışırlar. Muhasebeleştirilecek verilerin toplama süreci, finansal raporların biçim ve içerikleri, belirli bir kullanıcı gurubunu ilgilendiren bilgileri ileten finansal raporların düzenlenmesi klasik yaklaşımların üzerinde durdukları konulardır (Akdoğan ve Aydın, 1987: 125).

Klasik teoriler, ele aldıkları konuyu çözümlene yöntemlerine göre iki gruba ayırırlar. Bunlardan ilki; muhasebenin ne olduğunu saptayarak, hala var olan uygulamaların genel teorisini oluşturmayı amaçlar. Bu grupta yer alan teorisyenlerin sorunu çözümlene yöntemi tüme varım (endüktif) yöntemidir.

Muhasebe teorisi; teori oluşturmaya, tüme varım yaklaşımı; çeşitli gözlemlerden yola çıkarak, ortaya çıkabilecek olaylara uygulanabilecek genel bir ilkenin oluşturulmasını sağlayacak ortak niteliklerin araştırılması sürecidir (Şengel, 1999: 13).

Muhasebe teorisi, tüme varım yaklaşımıyla finansal bilgilerin derlenip, işlenip ilgili guruplara sunulmasıdır. Ancak muhasebeye ilişkin konuların yenilenmesi ve değişikliğe uğraması sebebiyle, oluşan yeni durumlar için kuralların oluşturulması gerekir (Sevilengül, 2000: 21).

Muhasebe teorisinde tümevarım yaklaşımında, verilerin farklı işletmeler için, farklı özellikler taşıması nedeniyle tüm işletmeler için geçerli olabilecek genellemeler yapılması oldukça güçtür (Akdoğan ve Aydın, 1987: 129).

Buna karşın klasik teorisyenler ise; muhasebenin ne olduğundan ziyade ne olması gerektiğini açıklamaya yönelik, normatif teorileri oluşturarak “tümden gelim (dedüktif) “ yaklaşımı benimsemişlerdir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 126).

Tümden gelim yaklaşımı teori oluştururken amaçların açık ifadesini, teorinin işlevinin hitap edeceği çevre hakkındaki varsayımların belirlenmesi, amaç ve ilkelerin sonuç olarak kural veya yasaların ortaya konmasını sağlar.

Tümden gelim yaklaşımıyla amaç ve çevre koşulları (ekonomik, teknolojik ve sosyolojik) göz önünde tutularak tüm uygulama için ilkeler, ölçütler ve yöntemler oluşturulur ve bunlar bireysel olaylara uygulanmak üzere önerilir (Sevilengül, 2000: 21).

Tümden gelim yönteminde amaçların saptanması en önemli konudur. Çünkü farklı amaçlar birbirinden tümüyle farklı bir teorinin ortaya çıkmasına, farklı ilkelerin geliştirilmesine yol açabilir. Tümden gelim yönteminin olumsuz yönlerinden biri postülat (destekleyici kanıtlar olmadan var sayılan) veya öncüllerden herhangi birinin yanlış olması halinde buna dayanan sonuçların da yanlış olmasıdır (Akdoğan ve Aydın, 1987: 127).

Klasik muhasebe teorilerini açıklayıcı ve normatif (kuralcı) olmak üzere bir ayrıma tutmakta mümkündür.

Günümüzde hala kullanılmakta olan açıklayıcı teoriler; muhasebe uygulamalarını açıklayarak izlenen uygulamalardan genel kural ve ilkeleri oluşturmaya çalışır (Şengel, 1999: 14).

Muhasebeciler günlük iş ve işlemlerini sırasıyla ve kolaylıkla yapabilmek için kendilerine yol gösterecek bir çerçeve ya da iş planı hazırlarlar. Bu çerçeve ya da iş planı muhasebecinin yapması ve yapmaması gereken tüm işlemleri içeren bir plan, bir liste şeklinde olabilir.

Muhasebe teorilerinin çoğu açıklayıcı niteliktedir ve çağdaş muhasebe araştırmalarının büyük bir kısmı açıklayıcı hipotezlerin test edilmesi ile ilgilidir. Muhasebenin ekonomik, sosyal, politik çevresi değişebilir. Açıklayıcı teoriler yalnız muhasebenin içinde bulunduğu durumda açıklamaya yöneliktir. Muhasebe durağan bir disiplin değildir. Muhasebenin çevresi değişebilir. Normatif muhasebe teorileri muhasebe etkinliklerinin dışına da taşan gerçek dünya olaylarından yapılan genellemelerden geliştirilir. Gerçekten normatif muhasebe teorilerini geliştirmenin amacı muhasebe etkinliklerine yön vermektir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 129-134).

2.2.2.Muhasebe Teorisine Çağdaş Yaklaşımlar

1960'lı ve hatta 1970'li yılların başlarına kadarki normatif ve açıklayıcı nitelikteki teorilerin bir diğer genel niteliği de, muhasebenin genel bir teorisini oluşturmaya çalışmalarıdır. 1960'lı yılların sonundan itibaren muhasebe araştırmalarının yön değiştirdiği görülmektedir. Genel bir muhasebe teorisi oluşturmadaki yetersizlik, muhasebe araştırma yöntemlerinin “daha bilimsel” olması gerektiği inancının doğmasına neden olmuştur (Şengel, 1999: 14).

- Karar modellerine ağırlık veren çağdaş yaklaşımlarda, verilecek karar veya karar ölçütüne ilişkin bilgilerin belirlenmesine önem verilmektedir. Çeşitli muhasebe yöntemleri veya seçenekleri, karar modellerinin uygulanmasında gerekli olduğu kabul edilen verilerle kıyaslanarak değerlendirilmektedir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 141).

- Karar verenler yaklaşımı muhasebe problemleriyle ilgili insan davranışlarının anlaşılması, açıklanması ve tahmin edilmesini amaç edinmiştir.

Ekonomik karar vermek durumunda olan kişi ve gruplar verdikleri kararların sonuçlarını değerlendirmede, finansal raporlardaki verilerin belirli nitelikleriyle ilgilenmektedirler (Akdoğan ve Aydın, 1987: 143-144).

- Bilgi ekonomisi yaklaşımına göre, bir kişi seçenekleri değerlendirirken belirli bilgileri gereksinir. Kişi karar verdiği belirli bir seçeneği uygulamadan önce bu uygulama sonucu elde edilecek yarar veya zararın bir maliyeti vardır, o halde seçeneği belirlemede kullanılacak bilginin de bir değeri olmalıdır. Bilginin değeri, bu bilgiyi hazırlamanın maliyetinden daha yüksek olmalıdır (Şengel, 1999: 14-15).

Buna bağlı olarak bir bilgi “piyasası” oluşturularak muhasebe bilgileri bu piyasada değerini bulmalıdır. Bilginin değeri bu bilgiyi hazırlamanın maliyetinden daha yüksek olmalıdır. Diğer bilgileri edinmenin bir bedeli olduğu gibi, muhasebe bilgilerinin de bir bedeli olmalıdır. Bilgi ekonomisi, iletişim bilgilerine ve mühendislerine önemli çözümlene olanakları sağlayan iletişim kuramından esinlenmektedir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 148-149).

- Bir “sistem” birbiriyle bağlantılı öğelerden ibarettir. Bir sistem kapalı veya açık olabilir. Kapalı bir sistem, pil gibi kendi başına bir bütündür. Açık bir sistem ise çevresiyle etkileşim içindedir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 149).

Hiç bir madde sisteme girmiyor veya sistemden çıkmıyorsa, o sistem kapalıdır. Tüm kapalı sistem ancak hipotetik olabilir. Yaşayan sistemler açık sistemlerdir, çünkü çevre ile madde alış verişinde bulunarak yaşarlar. Bu etkileşim sistemin parçalarında sürekli değişme meydana getirir (Bursalıoğlu, 1970: 67).

Yaşanan sistemler karmaşıklıklarına göre bir hiyerarşik yapı içinde sıralanabilir. Yaşayan tüm sistemlerin bir amacı vardır. Alt düzeydeki sistemlerin amaçları çevresel faktörlerin etkisinde olduğu halde, üst düzeydeki sistemlerin çevreyi etkileme ve böylece kendi amaçlarını belirleme gücü vardır. Tüm yaşayan sistemler çevreden kaynak alır ve bunları amaçlarına ulaşmak için kullanırlar. Bir sistem içinde bulunması istenen durumun devamlılığı olmasıdır (Akdoğan ve Aydın, 1987: 149).

Muhasebeye sistemler yaklaşımı muhasebenin açık bir sistem olarak kabulünü gerektirir. Ulaşılacak istenilen amaç, amaca ulaşmak için bir seçimin yapılmasını kolaylaştıran karar modelleri, beklentilerin belirlenmesini kolaylaştıran tahmin modelleri, nihai yararı, karar modellerinin geliştirilmesini ve seçimini, kullanılan tahmin modelinin belirlenmesini kolaylaştıran geçmişteki bilgileri içeren veri bankası bu sistemdeki önemli unsurlardır (Şengel, 1999: 15).

3.MUHASEBE EĞİTİMİNİN TANIMI VE KAPSAMI

3.1.Muhasebenin Tanımı

Muhasebe, "İşletmelerdeki ekonomik olaylara ait kayıtlama, rapor düzenleme ve düzenlenen raporları yorumlayarak ilgililere mali açıdan yol göstermeye ilişkin usul ve kuralları öğreten ve teknik yönü daha ağır basan bir bilim dalı" olarak tanımlanabilir (Örten, 2000: 2).

Muhasebe, bir örgütün kaynaklarının oluşumunu, bu kaynakların kullanılma biçimini, örgütün işlemleri sonucunda bu kaynaklarda meydana gelen artış veya azalışları ve örgütün finansal açıdan durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara ileten bir bilgi sistemidir (Sevilengül, 2001: 9).

Muhasebe; işletmenin parasal(mali) nitelikteki işlemlerinin saptanması, ölçülmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenerek raporlanması ve analize tabi tutularak yorumlanması süreci olarak ifade edilebilir (Gökçen, 2007: 4).

Muhasebe, işletmelerin finansal durumu ile işletme faaliyet sonuçlarının incelenmesine ve yorumlanmasına olanak verecek biçimde işletme faaliyetlerine ilişkin kayıtların tutulması ile ilgilenmektedir. Tamamen veya kısmen malî karakterde ve para ile ifade edilebilen işlemlere ait anlamlı ve güvenilir bilgileri sağlayacak biçimde verilerin ilgili kaynaklardan toplanmasına, doğruluklarının saptanmasına, kaydedilmesine, tasnif edilmesine, raporlar halinde sunulmasına, analiz ve yorumlanmasına muhasebe denir (Yalkın, 2001: 1)

Muhasebe, bir işletmedeki mali olayların hesaplara ve defterlere geçirilme kurallarını ortaya koyan ve böylece bu olayların sonuçlarının analiz edilip görülmesini sağlayan bir bilimdir. Bir başka deyişle muhasebe, işletmenin varlıkları ve kaynakları üzerinde değişme yaratan mali nitelikteki ve para ile ifade edilebilen olayların kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, analiz edilmesi ve yorumlanmasıdır (Gücenme, 2000: 6-7).

Muhasebe; işletmenin varlıklarında ve kaynaklarında değişme yaratan tamamen veya kısmen mali nitelikteki ve para ile ifade edilebilen işlemlere (ticari işlemler) ait bilgilerin ilgili kaynaklardan toplanması, doğruluklarının saptanması, kaydedilmesi, sınıflandırılması, elde edilen sonuçların rapor halinde ilgili kişilere sunulması ve bu bilgilerin analiz edilip yorumlanmasıdır (Küçüksavaş, 1997: 6).

Muhasebe, işletme eylemlerinin kontrolünü onurlu kılmak, geleceğe ilişkin işletme eylemlerini planlama, işletme içi ve dışındaki kişilere işletmeye ilişkin etkin kararlar alabilmeleri için, mali olaylarla ilgili bilgilerin toplanması ve iletilmesi işlemi olarak tanımlanabilir (Ataman, 2001: 1).

3.2.Muhasebenin Kapsamı

İşletme faaliyetleri içim doğru, anlamlı ve tam zamanında elde edilecek sayısal bilgi, işletmenin amaçlarına ulaşabilmesi için etkili bir yöntemdir. İşletme amaçları için bu sayısal bilgilerin önemli bir kısmı muhasebe bölümü tarafından ortaya konulmaktadır.

Günümüzde işletmeler finans fonksiyonuna önem vermeden işletme amaçlarına ulaşamayacaklarını anlamıştır. Artan rekabet ve uluslararası ticari faaliyetler, finansman tekniklerindeki çeşitlilik ve bu konuda batı ülkelerinde görülen hızlı gelişmeler, Türkiye'de finansman konusunda yeterli bilgiye sahip eleman eksikliğini ortaya çıkarmıştır. Buna son yıllardaki işletmelerin gerek siyasi, gerek ekonomik kriz nedeniyle yaşadığı sıkıntılar eklenirse, Türkiye için muhasebe ve finansman alanında yeterli bilgi birikimine sahip kişilerin önemi daha da artmaktadır (Tetik ve Kınay, 2007: 4-5).

Bir bilgi sistemi olan muhasebe, işletmenin kendisinden beklentilerine göre, farklı görevler üstlenir. Bazı işletmeler muhasebeden; ilgili grupların (alıcılar, tedarikçiler, kamu, ortaklar, potansiyel yatırımcılar vb.) ihtiyaçlarına cevap veren bilgiler üreterek, raporlar hazırlamasını beklerken, bazı işletmeler vergi takibinin, borç ve alacak takibinin yapılmasını bekler. Günümüzde bazı eksiklikleri dikkat çekiyor olsa da Tek Düzen Muhasebe sistemi, Vergi usul Kanunu'na Dayanarak İşletme çevresinin bilgi ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanmıştır.

Giderek büyüyen ve yapıları karmaşık hale gelen işletmelerde yönetimin başarılı olabilmesi için bazı teknik ve bilgileri kullanmak gerekli hale gelmiştir. Birçok işletme, işletmeyi yönetebilmek için işletmenin mali ve ekonomik yapısına ilişkin muhasebe çıktılarına ihtiyaç duymaktadır.

Mali muhasebenin sağlayacağı bilgiler; yatırımların belirlenmesinde, tedarik zincirinin kurulmasında, üretim, satış planlarının, finans tablolarının hazırlanmasında, işletme sonuçlarının karara bağlanıp, mali riskleri azaltacak işlemlerin başlatılmasında önemli rol oynar.

Muhasebe; izlemeye teşhis etmeye, önlem belirlemeye, programlamaya ilişkin bilgilerin kaynağıdır. Bu nedenle muhasebe, işletme yönetiminin bir görme organı

olarak kullanılabilmesi için, yasal kuralların emrettiğinden daha ayrıntılı ve kapsamlı tutulur. Örneğin; Vergi Usul Kanununda sınai işletmelerden, genel muhasebe verileri ve muhasebe dışı bilgilerle işlenebilecek bir imalat defteri tutulmasının istenmesine karşın sınai işletmeler bununla yetinemez. Bu işletmeler muhasebe sistemi içinde, işletmeye ilişkin yararlı bilgileri sağlayacak bir maliyet muhasebesi bölümünün oluşturup işletilmesi için para ve gayret sarf eder. İşletmenin niteliğine uygun olarak organize edilmiş bir muhasebe, yönetime etkin biçimde yararlı olabilir.

Çünkü Muhasebe:

- Bilgi aracıdır: Geçmiş işlemleri kaydederek yazılı bellek olma görevini yerine getirir.
- Kontrol aracıdır: Bütçe veya standartlarla gerçekleştirmeleri karşılaştırıp sapmaları ve bunların nedenlerini ortaya çıkarır.
- Öngörme aracıdır: Ürettiği bilgiler ile geleceğe ait tahminlerde bulunmaya ve planlamaya yardımcı olur.

Ayrıca, ülkemizde son yıllarda sermaye piyasasının canlanması, borsaya kayıtlı hisse senedi sayısının artması, anonim şirket ortaklarının sayısını çoğaltmış ve hisse senedi sahiplerini en geniş ilgi grubunu oluşturur duruma getirmiştir. Bu nedenle Tek Düzen Muhasebe sisteminin temelini oluşturan kavram ve ilkelerin muhasebe uygulamalarının bir anlamda yasası olarak kabul edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde muhasebeye ilişkin düzenlemelerin temel kavram ve ilke düzeyinde yapılması da yeterli olmamış, standartlar yolu ile evrensel yaygınlıkta düzenlemelere geçilmiştir.

Özet olarak denilebilir ki, muhasebe sadece vergi yasalarının gereğini yerine getirecek düzeyden, gelişmiş bütçe ve geri bildirim esasına dayalı olarak, yönetim planlaması ve kontrolüne zemin hazırlayacak, ayrıca işletme sonuçlarının ve finansal durumun analiz ve değerlendirilmesine elverecek bilgileri üretecek düzeye kadar değişik kapsamlarda uygulanabilir. Bilgisayar teknolojisindeki gelişme sayesinde muhasebe, yönetime dönük bir bilgi sistemi olarak örgütlenmesi koşuluyla, etkili bir yönetim aracı olabilir.

Kuşkusuz her yönetim kararı gibi muhasebe uygulamasının genişliğini ve derinliğini belirleme kararı da “fayda – maliyet” ilişkisine dayanır.

Gelişmiş bir muhasebenin gerektirdiği maliyete katlanıp katlanılmaması, işletme yönetiminin ve işletme ile ilgili grupların muhasebeden bekledikleri yarar göre belirlenecektir (Claveranne ve Dam, 1988: 3).

Seri imalat yapan büyük bir işletmenin uygulamak için seçtiği muhasebe sistemini, sipariş usulü çalışan küçük bir işletme tarafından da teorik olarak uygulanabilir elbet, fakat sağlanacak yarar katlanılacak maliyetin çok altında olacağı için bu doğru bir seçim olmayacaktır.

4.MUHASEBE EĞİTİMİNİN UNSURLARI, GEREKLİLİĞİ, AMACI VE KALİTESİ

4.1.Muhasebe Eğitiminin Unsurları

Muhasebe eğitimi; muhasebe bilgisi kazandırırken, bilgiyi yorumlama, analiz etme ve karar almada kullanmayı da hedefler. Muhasebeciler yetiştirilirken, muhasebe eğitiminin yanı sıra; iktisat, maliye, işletmecilik, hukuk eğitimleri de verilmelidir. Muhasebe bilgi sistemi işletme çevresindeki değişmelere ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak kendisini sürekli yenileyen bir sistemdir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 117).

Eğitim, öğretme ve öğrenme olgularının bir sonucudur. Öğretme planlı belli bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilir. Öğrenme ise, öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki etkileşim sonucunda oluşur. Bu nedenle eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretim sürecinin başarıyla sonuçlandırılmasının yanı sıra öğrenmenin de gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Etkin muhasebe eğitiminden söz edebilmek için öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde, bilgi aktarmanın yanı sıra, öğrenmenin gerçekleştiğinin bir göstergesi olan bilgileri kullanabilme yeteneğinin de geliştirilmesini sağlamalıdır (Zaif ve Karapınar, 2002: 111).

Herhangi bir eğitimde "öğrenci" o eğitimin var olma nedenidir. Dolayısıyla eğitimdeki dikkatler genelde "öğrenci" unsuru üzerine yoğunlaşmaktadır. Ancak bu durum, öğrencinin eğitimde sadece pasif bir rol üstlenmesi gerektiği anlamına gelmemelidir. Aksine, özellikle muhasebe eğitiminde öğrencinin kendisine yüklenen bilgiyi kullanabilme becerisinin olması gerekir. Zira muhasebe, daha önce de belirtildiği üzere, yüklenen bilgilerin uygulamada kullanılması ile anlam bulmaktadır.

Eğitim s¼recinde ¼đrencinin sadece ¼đreticinin verdikleri ile yetinerek kendisine bir Şey katmaması kalitesizliğin nedenlerinden birini teşkil etmektedir. Oysa modern anlayışta ¼đretici ¼đrenciye ¼ok fazla bilgi vermek yerine az ve ¼z bilgi yanında "¼đrenmeyi ¼đretmeli, ¼đrenci de bu anlayıŐla konuya yaklaŐmalıdır (Kaya ve Daştan 2004:2).

Muhasebe eğitimi; ¼đrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde ¼zetlenmesi ve raporlanan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda ¼đrenci yeteneğinin gelişen bilgi teknolojilerinden de yararlanarak geliŐtirilmesidir (G¼k¼en, 1998: 43).

Mesleki eğitimde esas olan, bireye mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırmanın yanı sıra o meslekle ilgili olarak zihinsel, duygusal, sosyal ve ekonomik y¼nlerden de geliştirme esastır (Karaağaçlı, 2002: 113).

Muhasebe eğitiminin global d¼zeyde yapılması; bilgiye en kısa s¼rede ulaŐabilen, ulaŐtıđı bilgiyi ¼retime yansıtabilen ve deđiŐimin ger¼ekleŐmesinde kullanabilen, değişen d¼nya koşullarına her an uyum sağlayabilen, bilinmeyi bulup onu d¼nya insanların ihtiya¼larına sunabilen, riske girebilen, karar verdiğinde kararma sahip ¼ıkabilen, sorun değil ¼öz¼m ¼reten, soru sormaktan, cevap vermekten, d¼Ő¼ncelerini s¼ylemekten ¼ekinmeyen, dinleme becerisi gelişmiş insan g¼c¼n¼n yetiştirilmesine bağlıdır (Ayboğa, 2002: 8).

Muhasebe eğitimi verilirken bilimin teorik esasları doğrultusunda bilginin kazandırılması olduk¼a ¼nemlidir. Bu kazandırılan teorik bilgilerin uygulama ile birleŐtirilmesi muhasebe işlemleri uygulama becerisinin kazanılmasında son derece ¼nemlidir. Muhasebe eğitimi ¼đretim programları hazırlanırken teorik bilgi ile uygulamanın iliŐkilendirilmesi esas alınmalıdır.

Global d¼nya da bilgiyi y¼netmek her ge¼en g¼n ¼nem kazanmaktadır. Muhasebe bilimi hem teorik esasları olan hem de uygulamalı bir bilim olduğu i¼in ekonomik ve teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir. Ve buna bağlı olarak g¼ncel kalması gerekmektedir.

G¼n¼m¼zde muhasebe ¼alıŐanları bilgiyi y¼netmekle kalmayıp, bilgiyi y¼netme ve analiz etme yeteneğine sahip olmalıdır. Gelişen teknoloji ile birlikte bilgi

depolanarak çeşitli ihtiyaçlara göre değişik formatlarda sunulmaktadır. Muhasebecilere kazandırılacak zihinsel, sosyal, ekonomik beceriler ile bilginin analiz edilmesi ve yönetilmesi mümkün olacaktır.

Muhasebe eğitimi ve deneyiminin amacı, yaşamları boyunca içinde çalıştıkları mesleğe ve topluma pozitif katkı yapabilme yeteneğine sahip, yetkin meslek mensupları üretmek olmalıdır. Giderek artan değişimler karşısında mesleki yetkinliğin sürdürülebilmesi, muhasebecilerin öğrenmeyi öğrenme tutumu geliştirip idame ettirmelerini zorunlu kılmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının eğitimi ve deneyimi; onların öğrenmeye devam etmelerini ve profesyonel yaşamları boyunca değişimlere adapte olmalarını sağlayacak bilgi ve beceriler ve mesleki değerler temelini oluşturmak zorundadır (Kaya, 1999: 94-95).

4.2.Muhasebe Eğitiminin Gerekliliği

İletişim araçlarının gelişmesiyle ülkeler arasındaki mesafeler kısalmış, birbirleriyle olan bilgi alışverişi her geçen gün artma yönünde gelişme göstermiştir. Bu gelişmelerden işletmeler, işletmeciler ve muhasebe mesleği de payına düşen miktarda etkilenmiştir. Ekonomik yapıların gelişmesi ve değişmesi ile muhasebe mesleğine daha çok görev yüklendiği için, bu görevleri yerine getirebilecek nitelikli muhasebe elemanlara duyulan ihtiyaç da artmıştır. İşletmelerin ihtiyaç duydukları bilgilerin, tarafsız bir biçimde elde edilmesi, verilen görevlerin yerine getirilmesi muhasebe alanında iyi bir eğitim almış bireylerce sağlanacaktır. Her sektörde olduğu gibi muhasebe mesleği için gerekli olan yetişmiş elemanların sayısının artması eğitim kurumlarının yükümlülüğündedir (Süer, 2007: 17).

Nitelikli insan yetiştirme çabaları her meslekte olduğu gibi muhasebe meslek alanında da giderek önem kazanmaktadır. Nitelikli insan yetiştirmede öğretim elemanı, öğrenci ve öğrenme ortamı unsurlarının da önemli bir payı vardır. Hızla değişen dünyanın önemli bir parçası olmak yolunda ilerleyen ülkemizde muhasebe eğitimi veren eğitim kurumlarının, eğitim programlarında yapacakları düzenlemelerde bu değişimi göz ardı etmesi mümkün değildir. Ülkemizde muhasebe eğitiminin çağın gereklerine bağlı olarak nitelikli işgücü gereksinimini karşılamaya yönelik olarak değişim gösterdiği, eğitim kurumlarında uygulanan eğitim yöntem ve tekniklerindeki

yeniliklerden ve ders araç-gereçlerindeki teknolojik açıdan sağlanan değişimlerden anlaşılabilir (Süer, 2007: 17).

Muhasebe eğitimi yalnız başına olan bir eğitim değildir. Muhasebe eğitiminin diğer disiplinler ile de sıkı bir iletişim içinde olması gerekiyor:

- Etik,
- Muhasebenin kavramsal boyutu,
- İş dünyası,
- Sosyal bilimler,
- Yazılı, sözlü, kişisel etkili iletişim becerileri,
- Teknolojik bilgi,
- Yapılandırılmamış karmaşık olayları algılama yeteneği gibi konuların yokluğu muhasebeyi ve muhasebeciyi mutlaka dışarıda bırakır (Sürmeli, 2007: 29).

4.3.Muhasebe Eğitiminin Amacı

Muhasebe eğitiminin amacı; Ekonomik ve teknolojik gelişmeleri yakından takip eden, muhasebeyi kendi kuralları içinde özümsemiş, muhasebe meslek etiğine sahip, toplumsal fayda yaratma becerisine sahip muhasebeciler yetiştirmek olmalıdır. Muhasebe öğrencileri almış oldukları teorik esasları uygulama ile birleştirerek içsel öğrenmeyi gerçekleştirmiş olacaklar. Etkin öğrenme stratejilerini kullanmayı öğrenen öğrenciler yaşamları boyunca öğrenme süreçlerinde başarılı olacaktır (Hatunoğlu 2006: 191).

Globalleşen dünyada yaşanan ekonomik ve finansal gelişmelerden dolayı muhasebe bilgi sisteminin önemi artmıştır. Bilgi teknolojilerinin önem kazanmasıyla finansal verileri bilgiye dönüştüren insan, alınan kararları bilgi kullanıcılarına iletmek için muhasebe sürecinde elde ettiği verileri raporlara dönüştürür. Enron olayından sonra yaşanan gelişmeler muhasebeye, işletme yönetimine, denetime, raporlamaya, muhasebe standartlarına kadar kalitenin artırılmasına olumlu katkı sağlamıştır (Zaif ve Ayanoğlu 2007: 122).

Muhasebe salt kayıt sistemi veya vergi yasaları çerçevesinde bilgi hazırlayan bir sistem olarak düşünülmemelidir. Muhasebe işletmenin içinde bulunduğu çevredeki değişimlerden doğrudan etkilenen ve kendini sürekli güncelleyen bir bilgi sistemidir. Bu bütün içinde yalnızca muhasebe bilgisi yeterli olmayıp, iktisat, maliye, hukuk, işletmecilik gibi bilgilerle muhasebecilerin donanması gerekmektedir. Bu nedenle muhasebe eğitimin amacı muhasebe bilgisinin kazandırılmasının yanı sıra, bu bilgileri yorumlama, analiz etme ve karar almada kullanmasına yardımcı olacak diğer disiplinlerden faydalanmaktır. Hazırlanacak ders programlarında muhasebe eğitiminin amacı doğrultusunda, iktisat, hukuk, maliye, işletmecilik, matematik, edebiyat, müzik ve tiyatro gibi genel eğitim derslerine muhasebe dersleri kadar yer verilmelidir. Aksi takdirde muhasebe eğitimi almış öğrenciler, işletmelerin ihtiyacını karşılamada yetersiz kalacak ve finans ve mühendislik gibi alanların bu boşluğu doldurmasına neden olacaktır (Zaif ve Ayanoglu 2007: 123).

Muhasebe eğitim programları yaşanan değişimle ihtiyacı karşılayacak şekilde yapılandırılmalı ve öğrencilere, iletişim becerileri, bilgiyi oluşturma ve kullanma becerileri, karar alma becerileri, muhasebe, denetim ve vergi bilgileri, işletmecilik ve ilgili bilgileri ve liderlik becerileri kazandırılmalıdır (Deppe vd., 1991 : 260).

Muhasebe eğitimiyle amaçlanan, öğrenciye mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasıdır. Bilgi, muhasebe biliminin özelliği gereği kuram ve uygulama bir arada değerlendirilerek sunulmaktadır. Amaca yönelik etkin bir muhasebe eğitimi verebilmek için aşağıdaki sorulara cevap bulmak gerekmektedir (Zaif ve Karapınar, 2002: 111)

- Muhasebe bilgilerine olan ihtiyaç ne düzeydedir?
- Muhasebecinin işi yalnızca ortaya çıkan mali olayları kayıtlamak mıdır?
- Bir meslek mensubu olarak yetiştirilen öğrencilerin muhasebe bilgilerini kullanma yeteneği ne kadar geliştirilebilmektedir? Mevcut eğitim programı bunu gerçekleştirmek için yeterli midir?
- Öğretim elemanı klasik ve modern tüm öğretim tekniklerini kullanabilmekte midir?
- Üniversitelerimizde öğretim elemanın öğretme tekniklerini kullanmadaki kısıtları nelerdir?

- Mevcut not verme sistemi öğrenciyi öğrenmeye teşvik etmekte midir?

Muhasebe eğitim programları yaşanan değişimle ihtiyacı karşılayacak şekilde yapılandırılmalı ve öğrencilere, iletişim becerileri, bilgiyi oluşturma ve kullanma becerileri, karar alma becerileri, muhasebe, denetim ve vergi bilgileri, işletmecilik ve ilgili bilgileri ve liderlik becerileri kazandırılmalıdır. Ders programlarında yer alacak muhasebe derslerinde ise, muhasebe temel kavram ve ilkelerinin öğrencilere kazandırılması ve finansal bilgilerin analiz edilerek karar almada kullanılması hedeflenmelidir (Zaif ve Ayanoglu 2007: 123).

Doğru ve güvenilir finansal bilgi üretilebilmesi için; ilk olarak öğrenciler muhasebe sürecini çok iyi anlamalı, daha sonra ise muhasebe ilke ve kavramlarının bu sürece etkisini kavramalı. Ancak bunun sonucunda muhasebenin ürettiği bilgi karar alma sürecinde kullanılabilir. Mesleki eğitimin güçlenebilmesi için, mesleğin gerektirdiği teknik becerilerin yanı sıra meslek ahlakının da öğrencilere kazandırılması gerekir. Muhasebenin gelişimi ve değişimi ile birlikte meslek etiğinin önemi her geçen gün artmıştır. Buna bağlı olarak eğitimin kalitesinin artırılabilmesi için; öğretim elemanı, öğrenci ve ders programlarının uyumlu ve eş zamanlı olarak hazırlanması gerekir. Kalıcı öğrenmenin sağlanabilmesi için, ders programları ve içerikleri belirlenirken muhasebe eğitim hedefleriyle birlikte öğrenilen bilgilerin uygulanabilirliğinin sağlanması gerekir (Zaif ve Ayanoglu 2007: 124).

“Muhasebe eğitiminin amacı, öğrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır raporlar içinde özetlenmesi, incelenmesi ve incelenmesinden çıkarılan sonuçların karar alma da kullanılması konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin kullanılması için öğrenci yeteneğinin geliştirilmesi...” şeklinde açıklanmaktadır (Akman ve Mungan 2004: 1).

Muhasebe eğitimi; öğrenmiş olduğu bilgileri kullanan, yorumlayan ve sadece yurt içindeki yasal düzenlemeleri değil, uluslararası gelişmeler, düzenlemeler ve uygulamalarla da bağlantı kurabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Zaif, 2004: 128).

Muhasebe eğitimi; öğrenciyi muhasebe temel kavram ve ilkelerini kazandırarak, bilgiyi kavraması, uygulaması, ölçmesi ve analiz ederek karar alma sürecinde kullanılmasını hedeflemektedir (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 122).

Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu tarafından başarılı bir eğitim için gerekli elementler belirlenmiştir. Bunlar (Kelley, Davey ve Haigh, 1999: 327)

- Anlatılan konunun öneminin anlaşılabilmesi için işlevsel (uygulamaya) iş problemlerine dönüştürülmesi,
- Her iş probleminin “tek doğru cevabı” var sendromundan kaçılması,
- Öğrenmeyi (Öğretici ve öğrenci açısından) etkili hale getirmek için öğrenme üzerinde odaklaşma,
- İletişim ve kişisel hünelerinin geliştirilmesi,
- Pasif öğrenmeye karşı aktif öğrenme,
- Teknolojinin eğitimde aktif kullanılması.

Muhasebe eğitimi gören bireylerin işletme için faydalı olacak bilgileri öğrenmesi, bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, kaydedilip sınıflandırılan bilgilerin doğruluğunun denetlenmesi, raporlar hazırlanması, raporların analiz edilmesi ve ortaya çıkan bilgilerin uygulanması muhasebenin amaçları olarak ifade edilebilir. Muhasebe öğretiminde; muhasebecilik mesleğini yapabilecek düzeyde tüm konuların ayrıntılı olarak anlatılması, muhasebe hesaplarının işleyiş mantığının kavratılması ve muhasebe kayıtlarının öğretilmesi temel anlayıştır. Globalleşmenin ve yeni yasa ve yönetmeliklerin etkisiyle muhasebe öğretimindeki bu temel anlayışta bir takım değişiklikler olması zorunlu olmuştur (Süer, 2007: 18).

4.4.Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Kalitesi

Günümüzde muhasebe öğretimi, öğrencilere vizyon veren, kantitatif tekniklerin yerine kalitatif teknikleri de kapsayan, insan davranışlarını irdeleyen ve anlamaya çalışan, bütün problemlere kantitatif teknikler yerine, kalitatif teknikler uygulayan bir davranış muhasebesi şeklinde olmalıdır. Orta öğretimdeki muhasebe eğitiminin amacı ise, muhasebe sektöründe ihtiyaç duyulan ara eleman ihtiyacını karşılamaktır. Bu bakımdan orta öğretimdeki muhasebe eğitimi, mesleki eğitim kapsamındadır ve uygulamaya yöneliktir. Bu yönüyle orta öğretimde verilen

muhasabe eğitimi, yükseköğretimde verilen muhasabe eğitiminden farklılık gösterir. Çünkü yükseköğretimdeki muhasabe eğitimi teorik bir eğitimidir (Süer, 2007: 18).

Her öğrencinin öğrenme tarzı farklıdır. Öğrencinin öğrenme tarzının belirlenip dersin o tarza uygun materyallerle işlenmesi ve öğrencinin öğrenme faaliyetine etkin olarak katılmasıyla ideal öğrenme ortamı oluşturulmuş olacaktır. Derslerin işlenmesi aşamasında da öğrencilerin öğrenme tarzları belirlenerek konu anlatımına uygun ders anlatım tekniği belirlenebilir ve öğretim materyalleri çeşitlendirilebilir. Ders anlatımına görsel, işitsel sunumlar da dahil edilebilir (Akman ve Mungan, 2004: 7).

Muhasebenin ürettiği finansal bilginin karar almada kullanılabilmesi için öğrencilerin muhasabe sürecini çok iyi kavraması ve muhasabe ilke ve kavramlarının bu sürece etkisi ve doğru ve güvenilir finansal bilginin üretilmesindeki etkisi aktarılmalıdır. Güçlü bir mesleki eğitim, mesleğin gerektirdiği teknik becerilerle birlikte meslek ahlakının da öğrencilere kazandırılması halinde mümkün olacaktır. Kalıcı öğrenmenin sağlanabilmesi için; ders içerikleri ve ders programları belirlenirken, muhasabe eğitiminin hedeflerine ve amaçlarına ek olarak öğrenilen bilgilerin öğrenciler tarafından uygulanabilir olması gerekmektedir. Öğretim elemanı, öğrenci ve ders programlarının eş güdümlü çalışması ile eğitimin kalitesinde artış olacaktır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 118).

5.İŞLETMELERDE MUHASEBE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Globalleşmenin ortaya çıkmasıyla birlikte, endüstri toplumu yerini tamamen yapısal farklar gösteren bilgi toplumuna bırakmakta ve yeni yapılar oluşmaktadır. Endüstride stratejik bir rolü olan sermaye, yerini bilgiye bırakmakta ve üretim faktörleri arasında oldukça önemli bir yere sahip olan hammadde ve iş gücü önemini kaybetmektedir. Global rekabet, işletmelerde sürekli yenilikler yapmayı zorunlu hale getirmekte, bilgi işçileri yaratıcılık ve hayal güçleri ile özgür bir ortam için çalışmalarını öngörülmektedir. Yeni üretim sisteminde işçi söz hakkı kazanmakta, işle ilgili ayrıntılı bilgilere sahip bulunmaktadır (Ekin, 1998: 41-42).

Globalleşme uluslar arası şirketlerin daha da büyümesi sonucu global sermayenin dünyaya yayılmasını sağlar, böylelikle piyasada, homojenlik, barış uyum ve sınırsız bir dünya yaratır (Farazmand, 2001: 439).

Globalleşmenin en önemli getirilerinden biri, uluslararası şirketlerin yabancı ülkelere yatırım yapması ve esnek üretim sistemine geçilerek çok uluslu şirketlerin ortaya çıkmasıdır.

Diğer yandan, globalleşme sonucunda uluslararası sermayenin serbestleşmesi, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde kayıt dışı ekonominin artmasına yol açmaktadır. Bunlar, bir kısım kayıt içi firmaların vergi kaçırmak ve sosyal sigorta primi ödememek vb. diğerleri kara para aklama, silah kaçakçılığı ve rüşvet gibi yolsuzluklar ortaya çıkacaktır (Şaylan, 1995: 154-155).

İşletmenin en önemli fonksiyonlarından biri muhasebedir. Muhasebecilerin hazırlayacağı finansal alt yapılar ve uygulamaya olan etkileri, işletme yönetiminde yararlanılan etkilerdendir. Bu nedenle muhasebecilerin yer aldığı konum önemlidir (Civan, 2001: 134).

Ekonomik ve teknolojik değişimler ve gelişmelerle birlikte işletme içerisinde ve işletme çevresinde ciddi değişimler olmuştur. Yaşanan teknolojik gelişmeler muhasebe meslek alanını ve muhasebecilik mesleğini oldukça etkilemiştir. Bu gelişmeler ışığında muhasebe eğitiminin de yeniden şekillenmesi kaçınılmazdır. Muhasebe eğitimi vermekle görevli kişiler teknolojik yenilikleri ve yasal düzenlemeleri yakından takip etmesi, ön görülmesi, gelecekte oluşabilecek değişikliklere karşı önlem alması ve bunlarla ilgili programlar geliştirmesi gerekir. Muhasebede mesleki eğitimin gelişen teknolojiye, değişen yasal mevzuatlara ayak uydurabilmesi için (Erdoğan ve Diğerleri, 2000: 116) ; ilk olarak muhasebe eğitiminden sorumlu kişilerin eğitimi konusu ele alınmalı ve bu eğitim belirli aralıklarla güncellenmelidir. Ancak bu şekilde öğrencilerde sürekli eğitim anlayışı geliştirilebilir. Tüm bunlara ek olarak verilen eğitim teknolojiye uygun olmalı, bilgisayar kullanma becerisini geliştirmeye katkıda bulunmalı, görsel, işitsel, yazılı ve sözlü iletişim becerilerini geliştirmelidir.

Muhasebenin yönetime dönük bir bilgi sistemi olarak örgütlenerek etkili bir yönetim aracı olarak kullanılmasını istiyorsak, bilgisayar teknolojilerindeki gelişmelere gereken önem verilmelidir. Muhasebe sisteminin yönetiminde, karar

alınmasında ve muhasebe eğitiminde söz sahibi olan kişilerin muhasebe ile ilgili gereken bilgi ve beceriye sahip olması kaçınılmazdır. Muhasebe sisteminden elde edilecek bilginin sağlıklı, doğru ve güvenilir olabilmesi için muhasebe sisteminin yönetiminde söz sahibi olan kişilerin yanı sıra, bu sistemde görev alacak kişilerin muhasebe ile ilgili bilgi ve becerilerinin iyi düzeyde olması gerekir.

Muhasebe eğitimi ve muhasebe yönetiminde görev alan kişiler, bilgi, beceri ve deneyimlerinin kalıcı olabilmesi için bilginin yanı sıra, uygulama, sürece tanık olma ve sürecin parçası olma aşamalarında da yer almalıdırlar. Çünkü muhasebe bilgi ve becerilerinin sadece teorik bilgilerle kazanılması mümkün değildir.

6.TÜRKİYE'DE MUHASEBE EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ülkemizde lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi; teknolojik gelişmeler ve ekonomik değişimlere paralel olarak bir gelişim göstermiştir. Cumhuriyet sonrası dönemde muhasebe eğitimini aşağıda ki dönemlere ayırarak inceleyebiliriz (Kaya & Daştan, 2004).

1926 Öncesi Dönem: Bu dönem Fransız ekolünün etkili olduğu bir dönemdir. Muhasebe eğitimi; Mülkiye Mektebi, İstanbul Ticaret Alisi, Darüşşafaka ve Askeri Rüştüye Mektepleri vasıtasıyla verilmiştir.

1926- 1960 Dönemi: 1926 öncesindeki dönemde Fransız ekolünün etkisiyle verilen muhasebe eğitimi daha çok teorik düzeyde kalmıştır. 1926- 1960 döneminde muhasebe eğitiminin kapsamı ve düzeyinde; Almanya'dan kaçıp Türkiye'ye gelen muhasebe öğretim elemanları aracılığıyla gelişmeler yaşanmıştır.

1960 Sonrası Dönem: Kamu ve özel sektör işletmeciliği, vergi alanında yaşanan gelişmeler ve muhasebenin ürettiği bilgilere olan gereksinim, muhasebe eğitiminin üniversiteler ve muhasebe eğitimi veren diğer kuruluşlarda kapsam, sunum ve biçim olarak gelişmesini sağlamıştır.

1971 tarihli Kamu İktisadi Teşebbüsleri Tekdüzen Hesap Planı, 1983 tarihli Sermaye Piyasası Kurulu Standart Genel Hesap Planı, 1986 tarihli Bankacılık Sektörü Tekdüzen Hesap Planı, 1989 tarihli 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest

Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile 1994 tarihli Tekdüzen Muhasebe Sistemi (TDMS), muhasebe eğitimi üzerinde önemli etkilere sahip düzenlemeler olmuştur.

Bu gelişmelerle birlikte yurdumuzda yaşanan ekonomik ve finansal krizler; var olan kurumların yeniden yapılandırılmasında, ekonomik ve finansal alanda düzenlemeler yapacak bağımsız kuruluşların kurulmasında, yurt ekonomisinde köklü düzenlemeler yapılmasında tesirli olmuştur. Özerk kurumlar tarihte ilk defa 19. Yüzyılın sonlarında oluşmaya başlamıştır. Özelleştirme ve globalleşmenin tesiriyle özerk kurumlar bu dönemde artmaya başlamıştır (Karacan, 2002: 45).

1989 yıllarına kadar muhasebeci olabilmek için okur yazar olmak yetmekteydi. Bu dönem içinde muhasebe mesleğinde belirli bir standart yoktu. Muhasebecinin görevinde hangi davranış becerilerini göstereceğinin sınırları bazı işletme sahiplerinin devletten kaçıracakları vergilere bağlıydı. En değerli muhasebeci vergiyi işletme sahibine en az verdiren muhasebeciydi. Bu yüzden muhasebecilik mesleği geçmişte ahlaki yönden büyük yaralar almıştır. O dönemlerde kalite ve akreditasyonlardan söz edilmezdi. Sadece muhasebe hesap planlarının tekdüzen haline getirilmesi için çalışılmıştır (Önal ve Apaydın, 1999: 35).

Sermaye Piyasası Kurulu, kendine tabi işletmeler için 1983 yılı başında Mali Tablo formları ve 1984 yılı başında Genel Hesap Planı yayınlamıştır. Böylece muhasebe uygulamasında bir tek düzene doğru hareket edilmiştir. 1993 yılı başından itibaren de Maliye Bakanlığının yayınladığı Tek Düzen Muhasebe Sistemi yürürlüğe girmiştir.

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte, muhasebe uygulamalarında bilgisayarları kullanmak muhasebenin işini oldukça kolaylaştırmıştır. Muhasebede tek düzen hesap planının kullanılmaya başlanması, muhasebe uygulamalarının standartlaştırılması ve bu uygulamaların zorunlu kılınması, muhasebe paket programlarının her geçen gün gelişmesi gelecekte muhasebe öğretimini daha da kolaylaştıracaktır. Muhasebe işlemlerinde paket program kullanımına geçmiş işletmelerde, muhasebe birimi çalışanları işletme faaliyetlerini muhasebe paket programına girmekte ve program arka planında muhasebe kayıtları ve raporları otomatik olarak hazırlanmaktadır. Muhasebenin mantığının ve tekniğinin temelini oluşturan İtalyan sistemi olarak

tanımlanan çift taraflı kayıt sisteminin kullanımı teknolojik gelişmelere bağı olarak tartışılmaya başlanan bir konu haline gelmiştir (Güzel, 2010 : 5).

7.MUHASEBE EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLER

Muhasebe eğitim, öğretim programları belirlenirken ve ders içerikleri oluşturulurken teorik bilgilerle başlanılan dersler daha sonrasında uygulanabilir içeriklerle devam ettirmelidir. Öğrenciler tarafından edindikleri bilgilerin uygulanabilirliğinin görülmesi derslere olan ilgiyi arttırarak öğrenme heyecanını diri tutacaktır (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 115-136). Öğretim elemanı, öğrenci ve ders programlarının iş birliği ile daha kaliteli muhasebe eğitimi sağlanacaktır. İyi bir muhasebe eğitimi teori ve uygulamalar olarak paralel bir şekilde verilmelidir. Etkin bir muhasebe eğitimi için, öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde teorik bilginin kazandırılmasına ek olarak edinilen bilgilerin uygulanabilme kabiliyetinin de geliştirilmesi gerekir. Bu nedenle iyi bir muhasebe eğitimi öğrencilere sadece teorik bilgiler kazandırmak anlamına gelmemelidir (Erol ve Erkan, 2008: 284-301).

Öğrencilerin öğrendikleri bilgileri uygulama imkanı kazanmasında üniversiteler ve sektör arasında iş birliği yapılması ve staj imkanı sağlanması önemli rol oynamaktadır. Staj süresi sonunda edindikleri bilgi ve beceriler piyasa uygulamalarına hakim olmalarını sağlayacaktır (Hatunoğlu ve Kılılı, 2014: 228-241).

8.MUHASEBE EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMU VE GELİŞTİRİLMESİ

8.1.Ülkemizde Muhasebe Eğitimi

Bir bilgi sistemi olarak muhasebe işletmelerin beklentisine bağlı olarak farklı anlamlarda görevler yüklenir. Bazı işletmeler; muhasebenin borç ve alacakları izlemesi ve vergi matrahını belirlemesi işlevini yeterli bulurken, bazı işletmeler muhasebenin ilgi gruplarının ihtiyaçlarına cevap verme, bilgilerin üretilmesi, analiz ve rapor edilmesi işlevini yeterli bulmaktadır (Sevilengül, 2000: 1-42).

8.1.1.Orta Öğretimde Muhasebe Eğitimi

Ülkemizde muhasebe eğitimi, orta öğretim düzeyinde mesleki- teknik eğitim, üniversite eğitimi (staj ve meslek içi uygulama eğitimi), yaşam boyu (sürekli) eğitim olmak üzere üç ana başlık altında incelenebilir. Orta öğretim ve üniversite düzeyinde verilen muhasebe eğitimi kurumsal muhasebe eğitimi olarak verilmektedir.

Orta öğretim kurumları olan eski adıyla Ticaret Meslek Liseleri, yeni adıyla Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'nde kısmi muhasebe eğitimi verilmektedir. Bu eğitim; temel muhasebe konularının yanı sıra ticari belgeler düzenlenmesi ve muhasebe kayıtları konularını kapsamaktadır (Çürük, 2001: 106-192).

8.1.2. Yüksek Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Ülkemiz de muhasebe eğitimi; iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin işletme, iktisat, maliye bölümlerinde, meslek yüksek okullarının muhasebe ve işletmecilik bölümlerinde yoğun olarak verilmektedir.

Üniversitelerimizin işletme bölümlerindeki eğitimde üç farklı program uygulanmaktadır. Bu programlar sabit programlar (işletme alanındaki tüm dersler, bir paket şeklinde verilmekte olup, muhasebe dersleri diğer programlara göre daha az

olmaktadır), uzmanlık alanlarının yer aldığı programlar (öğrenciler ilgili alanlarına göre, muhasebe ve işletme alanlarında uzmanlaşabilmektedirler) ve seçimlik derslerin yer aldığı programlardır. Bu programların bazılarında muhasebe derslerinin sayısı ve niteliği oldukça farklı olabilmektedir. Örneğin, (Karapınar, 2001: 211-231) tarafından yapılan araştırma, seçimlik derslerin yer aldığı bazı programlarda muhasebe derslerinin yok denecek kadar az olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, işletme bölümlerinde verilmekte olan muhasebe derslerinin sayısı, verilme düzeyi, kapsamı ve kalitesi bir üniversiteden diğerine farklılık gösterse de, muhasebe ile ilgili dersler işletme bölümünde okutulan derslerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır (Çürük, 2001: 122).

8.1.3.Lisansüstü Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Muhasebe alanında doktora eğitimi bazı nitelikler bakımından lisans ve yüksek lisans eğitiminden farklılıklar göstermektedir. Yüksek Öğretim Kurulu doktora eğitiminin doğru bir şekilde sürdürülebilmesi için; doktora programına sürekli öğrenci talebinin olması, akademik ve bilimsel alt yapının yeterli olması ve akademik kadronun bulunmasını gerekli koşullar arasında görmektedir (Çaldağ vd, 2004:1).

Öğretim elemanlarının muhasebe doktora eğitiminden beklentileri, geleceğin öğretim elemanlarını evrensel muhasebe bilimi ışığında yetiştirmek ve ekollerini devam ettirebilmektir. Doktora öğrenim kalitesinin yükseltilmesi; öğretim elamanının kullandığı eğitim yöntemleri, doktora grubunun öğrenci sayısı, doktora öğrencilerinin niteliği gibi çok çeşitli etkenlere bağlıdır. Ayrıca muhasebe eğitiminde artık geleneksel eğitim yöntemlerinden vazgeçilmeli, çağdaş anlamda öğrenci odaklı, dinamik ders ortamlarının sağlandığı eğitim yöntemleri tercih edilmelidir (Aydın, 2007: 44).

8.2.Avrupa Birliği Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi

Avrupa Birliği Üye ülkelerinde muhasebe eğitimini iki açıdan değerlendirebiliriz. Birincisi, eğitim programlarının değerlendirilmesi, ikincisi eğitim içeriklerinin değerlendirilmesidir. Avrupa Birliği ülkelerinin eğitim programları incelendiğinde muhasebe eğitiminin; muhasebe, işletme ve finans bölümlerinde verildiği görölmektedir. Lisans düzeyinde muhasebe eğitimi 3 ile 4 yıl arasında sürmektedir. 3 yıllık programlarda 100-120 kredilik ders, 4 yıllık programlarda 120-150 kredilik dersler alınmaktadır (Karapınar, 2001: 211-231).

Avrupa Birliği ülkelerindeki muhasebe eğitiminde son zamanlarda önemli değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler; hem ders iğeriklerinde hem de öğretim yöntem tekniklerini kapsamaktadır. Ortaya çıkan bu gelişmeler sonucunda eğitim hedefi öğrenmeyi öğretmek olarak belirlenmiştir.

Muhasebe eğitiminde ise görsel materyale başvurulmakta ve öğrencilerin aktif bir şekilde derse katılmaları sağlanmaktadır. Bir anlamda, öğretim elemanın tahta karşısına geğererek ders anlatması ortadan kalkmıştır. Bununla birlikte ekonomik, yasal ve teknolojik alanda meydana gelen gelişmeler muhasebe literatürüne yeni kavramların girmesine ve bu kavramların ders programlarında yer almasına neden olmuştur. Yönetim muhasebesi boyutunda incelenen bu kavramların tam zamanında üretim, hedef maliyetleme, entelektüel sermaye, toplam kalite yönetimi, transfer fiyatlaması faaliyet tabanlı maliyetleme gibi kavramlar olduğu belirtilmektedir (Karapınar, 2001: 211-231).

Avrupa Birliği üye ülkelerinde muhasebe eğitimi ders programları ve eğitim materyalleri yenilenirken dünyada ki tüm ekonomik ve teknolojik değerşiklikler ve gelişmeler dikkate alınmıştır. Üye ülkeler muhasebe eğitiminde; işletme bilgi teknolojisi, istatistik, matematik, web tasarımı, internet kullanımı konularını da okutmaktadır.

8.3.Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar

Muhasebe eğitiminde sorunlar; eğitim programlarına yönelik sorunlar, öğretim yöntemlerine yönelik sorunlar, öğretmen eğitimine yönelik sorunlar olmak üzere üç şekilde kendini göstermektedir. Muhasebe eğitiminin hedeflerine ulaşabilmesi için; yükseköğretim kurumlarında muhasebe eğitim programının etkili bir şekilde düzenlenerek mevcut bazı durumların iyileştirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu iyileşmenin sağlanabilmesi için, muhasebe öğretim elemanları ve uygulamada çalışanlar arasında sağlanacak iş birliği, gelişmeleri takip ederek kendini sürekli yenileyen bir eğitim kadrosu, muhasebe alanı öğrencilerinin muhasebe disiplinine yönelmelerinin sağlanması ile mümkün olacaktır. Ders programları hazırlanırken uygulanabilir olması ve günümüzün değişen koşullarına uyabilecek şekilde esnek olmalıdır.

Muhasebe eğitiminde öğrencilere teorik bilgiler verildikten sonra muhasebe eğitiminin niteliğinin ve etki düzeyinin üst seviyeye çıkarılmasında aşağıda yer verilen noktaların dikkate alınması yararlı olacaktır. Bu noktalar şu şekildedir; muhasebe eğitimi teorik bağlamda aktarıldıktan sonra öğrencilere pratik yapma imkanı vermelidir. Yükseköğretimde muhasebe etkinliklerine fazla yoğunlaşılmasının, üniversitenin bilimsel çerçevesine sağladığı katkı olumsuz yönde olmayacaktır. Tersine, teorik bilgi ile pratik arasında bir bağ kurulacak, bu bağ üzerinden karşılıklı bilgi akışı, muhasebenin ve faaliyetlerinin gelişimine fırsat sunacaktır (Aydın, 2007: 48).

Eğitim kuruluşları, okulunu bitirecek öğrenciye işletmecilik yaşamına ilişkin her çeşit temel bilgi ve kavramları aktarmasına karşın, öğrencilerin bağımsız olarak uygulama ve pratik yapabilme imkânını tam anlamı ile gerçekleştirememektedir. Eğitim sistemi içerisinde yer alan programlarda öğrencilerin ülkemizdeki muhasebe faaliyetlerinin nitelikleri bağlamında bilgi düzeylerinin artırılması ve kendilerine aktarılan teorik bilginin pratiği kapsamında nasıl kullanılabilceği noktasında yetilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim programlarında, mali müşavirlik ve muhasebeye ilişkin iyi bir biçimde bilgilendirilmiş ve öğrendiği bilgileri pratiğe çevirme becerisi geliştirilmiş bireylerin muhasebe mesleğine katkısı sağlama düzeyleri de yüksek olacaktır (Aydın, 2007: 48).

Ders anlatmada yararlanılan çağdaş materyallerle öğretim metotları öğrencilere hem farklı hem de sayıca fazla örnek çözümlerle dersin algılanabilirliğini kolaylaştırmakta, bunun yanında öğretimin niteliği arttırmaktadır. Bilgisayarın neredeyse her platformda kullanılması, özellikle muhasebe eğitimi veren öğretim kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, muhasebe alanında hizmet verecek personel yetiştirmeyi olanaklı kılacak biçimde değiştirmeye yöneltilmelidir. Eğitim sistemine bilgisayar destekli uygulamanın gelmesi, öğrencileri daha nitelikli olarak kurumdan sertifikasını almasına yardımcı olacaktır (Aydın, 2007:48).

Eğitim kurumlarında yer alan bilgisayar laboratuvarları da yeterli değildir. Sınıf nüfusları kalabalık olduğu için bilgisayar başına birden fazla öğrenen gelmekte ve beklenen etkili öğrenim sağlanamamaktadır. (Sürer, 2007: 58).

8.4.Kalite ve Muhasebe Eğitimi Kalitesi

Ülkemizde üniversitelerin dört yıllık lisans seviyesinde verilen muhasebe eğitimi, üniversitelerde İİBF Fakülteleri, İktisat Fakülteleri ve İşletme Fakültelerinin muhasebe bölümlerinde verilmektedir. Muhasebe eğitimiyle alakalı sunulan dersler, bunların kapsamı, ders verme biçimi ve materyalleri, ortamı ve donanımı, ders veren öğretim elemanları ve ders alan öğrenciler ile verilen bilgilerin pratiğe aktarılması bakımından değerlendirme yapılmış, ortaya çıkan sonuçlar irdelemiştir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 6).

2.BÖLÜM: MUHASEBE EĞİTİMİ

1.MUHASEBE EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Muhasebe eğitiminde teori ve pratik ayrılmaz birer unsurdur. Eğitimin her sürecinde önceden sunulan temel bilgilerin yeni aktarılacak bilgilerle beraber

kavranması, birbiri ile bütün hale getirilmesi ve kazanılmış olan bilgilerin uygulamalar ile pekiştirilmesi gerekmektedir.

Amerikan Muhasebe Derneği İcra Kurulu, üniversite ve yüksekokulların muhasebeci yetiştiren kurumlarında eğitime bilgi geliştirme, ekonomik karar alma ve bilgiyi dağıtma işlevi olarak yaklaşımlarını, muhasebe derslerinin asıl amacının öğrencilerin öğrenme üzerinde yoğunlaşmaları olduğunu önermektedir.

- Muhasebe öğrencilerinin, karakter gelişimlerini de dikkate alan farklı bir algıyla yetiştirilmeleri gerekir. Bu kapsamda şu noktalar üzerine dikkatle yoğunlaşılmalıdır.
- “Öğrenme ve öğretmeyi esas almak suretiyle pedagojik tutumların ortaya çıkarılması ve hayat boyu öğrenme (sürekli eğitim) algısının geliştirilmesi,
- Teknolojiye adapte olma ve bilgisayar kullanabilme becerisinin yüksek düzeylere çıkarılması,
- Öğrencinin edilgen profilden sıyrılarak, etkileşimli çalışmasını, uygulamalar yaparak öğrenmesini ve bu unsurlara bağlı olarak “yaratıcılık düzeyinin” geliştirilmesi,
- Gerek yazılı gerekse de sözlü iletişim beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi,
- Sonuç olarak; sorgulayan, ekip çalışması yapabilen, paylaşımcı, katılımcı, sistematik ve bilimsel açıdan akıl yürütebilen, etik değer algıları yüksek ve toplumsal sorumluluk bilincine sahip katılımcı bireyler yetiştirmektir (Elagöz ve Çukacı 2006: 148-149).

1.1.Tartışma Yolu ile Öğretim

Tartışma “derse dahil olan öğrencilerin yüz yüze buldukları bir ortamda, yetkilendirilmiş olan bir liderin yönlendirmesi ile ortak ilgi alanı olan bir konuda belirli bir amaç paralelinde gerçekleştirilen sistemli ve planlı bir etkileşim süreci” şeklinde tanımlanmaktadır. Görüş beyan ederek ve tartışma yöntemi ile elde edilen bilgiler zihne yerleşir (Ün Açıkgöz, 1998: 289). Muhasebeye ilişkin pek çok sınırın kanunla

belirlenmiş olmasına karşın, yoruma dayanan noktalarda bu metottan yararlanılması; derse dahil olan öğrencilerin derse dahil olması ve öğrenmenin etkinliği açısından faydalı olabilir. Muhasebe eğitiminde ve mesleğinde yer alan temel kavramlarının öğrenilmesinde ve uygulanmasında, doğru olanı tartışarak bulma yöntemi, hedeflenen eğitime varılmasında en etkin öğretim tekniklerinden birisi olarak değerlendirilmektedir (Elagöz ve Çukacı 2006: 149).

1.2.Anlatım Yolu ile Öğretim

Bu teknikte sunumun niteliği son derece önemlidir. Öğretim personelinin ilgiyi canlı tutması, açıklanan ve aktarılan gerçek yaşamdaki uygulamalar arasında ilişkiler kurması, anlaşılmamış olan konuları farklı şekillerde örneklerle ifade etmesi metodun etkililiğini arttıran faktörler arasından yer almaktadır. Muhasebe öğretiminde anlatım tekniği:

- Öğrencilerin motive edilmesinde,
- Faaliyetlerin sunulmasında,
- Konuların özetlenmesinde,
- Algılanması güç ve mühim konuların algılanır duruma getirilmesinde,
- Detaylı işlenen konular varsa söz konusu konular arasında yer alan boşlukların doldurulmasında,
- Öğrencilere ulaşamayacağı bilgilerin aktarılmasında, başarıyla yararlanılan bir metottur (Ün Açıkgöz, 1998: 292).

Muhasebe derslerinin teknik bir özelliğe sahip olması sebebiyle öğrencilerin yalnız başlarına muhasebe mantığını ortaya çıkarmalarının güçlüğü, muhasebenin karmaşık olarak nitelendirilebilecek bir kapsam ve yapıya sahip olması dolayısıyla, özellikle muhasebeye dair esas konuların iletilmesinde bu metot etkilidir. Bu nedenle muhasebe derslerinde anlatım tekniğiyle bilgi transferinin etkili şekilde gerçekleştirilebilmesi ve öğrencilerin algılama oranlarının artırılabilmesi için dersin ilgi çekici hale getirilerek anlatılması oldukça önemlidir. Son derece eski öğretim yöntemlerinden birisi olan “anlatım” yönteminin yerine bugün eğitimde teknolojik

materyallerin kullanılması (slayt, tepegöz, data-show vb.) ile daha modern bir eğitim vermek mümkündür (Demirkan, 2001: 58).

Herhangi bir konunun ifade edilmesinde birden fazla anlatım yönteminden faydalanılır ve bilgi girişi kanalları (algılama kanalları) kullanılırsa, bilginin anlaşılır hale gelmesi ve zihinde kalıcılığı o oranda anlaşılır olmaktadır (Özbirecikli, 2000: 77).

1.3.Soru-Yanıt Yöntemi ile Öğretim

Eğitim veren personeli, eğitim uygulamalarını düzenli bir biçimde yürütmek ve öğrenciyi öğrenimin kazanılması aşamasını takip altına alabilmek amacıyla sorular yöneltmek ve öğrencilerin de kendilerine sorular yöneltmesine izin vermek durumundadır. Bu tekniğin sık sık kullanılmasının muhasebe eğitimindeki temel faydaları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Ün Açıkgöz, 1998: 294);

- Öğrenci katılımının artırılması,
- Geçmiş öğrenmelerin gözden geçirilmesi,
- Öğrencilerin yaratıcı düşünmeye sevk edilmesi,
- Öğrenci becerilerinin tanınması,
- Öğrencinin öğrenmeye hazır bulunuşluğunun değerlendirilmesi,
- Hedeflere ulaşma düzeyinin sağlanması,
- Dikkat çekilmesi,
- Öğrencilerin katkılarının artırılması.

1.4. İşbirlikçi Öğrenme Yolu ile Öğretim

İşbirlikçi öğrenme, derse dahil olan öğrenci kitlesinin küçük gruplar şeklinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı olarak öğrenmenin gerçekleştirilmesi süreci şeklinde ifade edilebilir. Bu öğrenme yönteminde her bir grup çalışmasının işbirlikçi öğrenme kabul edilmediği bu teknikte öğrenciler, küçük

gruplara bölünmek suretiyle etkileşim sağlarlar. Öğretim personeli yalnızca yardımcı ve rehberdir. Ekip çalışmasının öğrencilerin birbirlerine yardımcı olacakları biçimde yapılandırılması oldukça önemlidir (Demirkan, 1998: 59).

Cottel ve Millis, öğrencileri düşünce yetilerini geliştirmek ve etkin duruma getirmek adına öğrenme grupları yaratılmasını tavsiye etmektedir. Söz konusu gruplarda her bir öğrenci, görevin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için bir başka öğrencinin bilgisine de gereksinim duyabilir. Buna karşılık grup içerisindeki öğrencilerin her biri diğerlerinin başarılı olmasından sorumlu tutulamaz (Özbirecikli, 2000: 80).

Ekip çalışmasından yararlanılarak sıcak bir ortamda; anlatırken ve tartışırken öğrenme, soru-cevap tarzında öğrenme ve dinlerken öğrenme gibi oldukça fazla imkân kendini göstermektedir. Böylelikle öğrenciye; beraber başarıya ve mücadele etme, diğer grup arkadaşları ile birlikte sevinme, özetle 'Biz' olma hissini aşılama imkânı verilmektedir (Aydn, 1993: 71).

1.5. Örnek Olay İnceleme Yolu ile Öğretim

Bu teknikte, konuyla ilişkili bölümden gerçek olaylar tercih edilir. Söz konusu durumlar, örneklendirerek doğru şekilde ortaya çıkarılır. Örnek olay değerlendirme aşaması yaygın olarak önerilerin değerlendirilmesi ve tartışılması ile sonlanır.

Muhasebe alanı eğitiminde faydalanılmak istenen öğretime ait metotların doğru tercihi, etkili öğrenme ve öğretme tekniklerinin başarılı bir şekilde kullanılması aktif ders ortamı yaratarak eğitimin başarı düzeyini önemli oranda arttıracaktır. Başarıyı yakalamak için gerek iletişim gerekse de bilgi teknolojilerindeki yenilik ve değişimlere de öğretim teknikleri içinde bünyesine alınmalı ve birbirleriyle bir bütün olmalarını desteklemek gerekmektedir (Demirkan, 2001: 61-62).

1.6.Araştırma Yolu ile Öğretim

Araştırma vasıtasıyla öğretmenin esas hedefi bireyi bağımsız düşünmeye yönlendirmektir. Öğretim görevlisi, öğrencilerin dikkatini çekecek sorunlar bularak öğrencilerin bu sorunları irdelemesini ister. Bu teknikte dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri sorunların veya konuların seçimidir. Sorun çözümlerinin öğrenim metodu olarak uygulanması, öğrencileri araştırmaya, kaynak taramaya, bilgilerini birbirleriyle paylaşmaya yöneltecektir. En önemlisiyse öğrenciye, kendi öğreniminin sorumluluğunu alma ve sonunda sorunu çözerek bir şey başarma olanağı sağlanmış olacaktır (Ün Açıkgöz, 1998: 316-317).

Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Komitesi (International Accounting Education Standards Board - IAESB) Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (International Federation of Accountants – IFAC) bir alt komitesi olmakla beraber muhasebe eğitimi alanında küresel düzeydeki çalışmalarda öncü kuruluş olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gerek muhasebe eğitimi alan öğrencilerin gerekse de muhasebe meslek mensuplarının mesleki bilgi, yetenekler, etik ve değerler konularında geliştirilmesi IAESB'nin esas hedefini oluşturmaktadır. Bu esas hedef doğrultusunda IAESB muhasebe meslek üyelerinin devamlı gelişimine, uzman muhasebecilerin yetiştirilmesine ve ön yeterlilik eğitimine katkıda bulunmak adına, kamu faydası göz önünde bulundurularak, kalite düzeyi yüksek ilkeler ve standartlar geliştirmekte ve muhasebe eğitiminin küresel düzeyde gelişimi ve güçlendirilmesi amacıyla ilişkin faaliyetlerde bulunmaktadır. Oluşturduğu Uluslararası Eğitim Standartları'nın uyarlanması, desteklenmesi ve uygulanması konularına da önem vererek faaliyetlerini devam ettirmektedir. Etkinliğini sürdürürken fikirlerinden faydalanabileceği; düzenleme kurullarında yer alan temsilcileri, muhasebe alanında çalışmalar yürüten akademisyenleri, muhasebe sınavlarını düzenleyen ve akreditasyonları sağlayan kurumların temsilcileri gibi farklı kesimlerden, çeşitli yaklaşımlara sahip bireylerden oluşan bir danışman grubu (Consultative Advisory Group) bulunmaktadır (www.ifac.org). IAESB'nin hem teorik hem de uygulama alanlarından farklı deneyimlere sahip bireylerden meydana gelen bir danışman grubunun olması, muhasebe eğitim standartlarının yaratılmasında belirleyici faktör olan, muhasebe eğitimindeki değişim

ihtiyaçlarının, çeşitli bakış açıları sayesinde daha iyi irdelenebilmesi ve gelecekteki gereksinimlerinin önceden tahmin edilebilmesine faydalı olabileceğinden son derece önemlidir.

IAESB muhasebe eğitiminde faydalanılması gereken 8 temel standart (International Education Standards-IES) oluşturmuş olup, söz konusu standartlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

IES 1: Muhasebe eğitiminin temelini oluşturan “Muhasebe Eğitime Giriş” şartlarına ilişkin standartlar

IES 2: Muhasebe eğitiminin program sürecinde uygulanması gereken içeriklere ilişkin standartlar

IES 3: Genel eğitim standardının yanında mesleki becerilere yönelik standartlar

IES 4: Mesleki etik, tutum ve değerlere yönelik standartlar

IES 5: Pratik yapma (uygulama deneyimi yaşama) gereklerine yönelik standartlar

IES 6: Mesleki yeterlilik ve yetkinlik düzeyinin değerlendirilmesine yönelik standartlar

IES 7: Yaşam boyu öğrenme ve sürekli olarak mesleki açıdan gelişim ve yeterliliğin sağlanmasına yönelik standartlar

IES 8: Muhasebe mesleğinde denetim konusunda yetkinliğin sağlanmasına yönelik standartlar (www.ifac.org).

2. MUHASEBE STANDARTLARI

2.1.IES 1: Muhasebe Eğitime Giriş Şartları

IES 1’in temel hedefi; IFAC’ üye olanların gerek muhasebe eğitim ve öğretimi gerekse de mesleki açıdan tecrübenin geliştirilmesi uygulamalarına dahil olmaları için

gereken koşulları, bunun yanında muhasebe mensuplarının mesleki yeterlik ve eğitim oranlarını belirlemektir (IES1, madde 1) (Zaif ve Ayanoglu, 2007:124). Muhasebe mesleğine henüz adım atmamış olan adaylar muhasebe meslek eğitimi ve öğretimine çeşitli taban seviyelerinden başlamaktadırlar. Lise eğitimini tamamlayarak, dört yıllık lisans düzeyinden daha düşük bir yüksekokuldan mezun olmak, üniversitelerin lisans eğitimi seviyesinde veya lisans eğitimi sonrasında muhasebe meslek eğitimlerine dahil olma talepleri olabilir (Öncü ve Aktaş, 2004: 6).

2.2.IES 2: Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriği Standardı

IES 2, eğitim programlarına katılım yeterliliği olan meslek üyesi aday bireylerin alacakları eğitimin kapsamı düzenlenmiştir. Buradaki temel hedef muhasebe eğitim programları ile meslek üyelerine ileri düzeyde muhasebe yeteneği ve bilgisinin aşılmasıdır (IES 2, md.2). Profesyonel düzeydeki muhasebe eğitim programları, ön-yeterlilik programı olarak uygulanan temel eğitim programının bir devamı niteliğindedir. Bu program, meslek yaşamına henüz başlamamış olan muhasebe meslek mensubu adayların mesleki açıdan bilimsel yeterliliklerinin tamamlanması için yeteri kadar yoğun ve uzun olmalı, bunun yanında eğitim programları minimum iki yıldan oluşan bir süreci kapsamalıdır (IES 2, md.1 1, 12) (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 124).

IFAC üye olan kuruluşlara dâhil olmayan adaylık sürecindeki kişilerin her geçen gün karmaşık hale gelen ve değişen bir kapsamda, yeterli muhasebe meslek üyesi olarak işlev sergilemeleri için gereken, ileri seviyede muhasebe meslek bilgilerini geliştirmek, standardın amacını yaratmaktadır (Öncü ve Aktaş, 2004: 6).

2.3.IES 3: Mesleki Beceriler ve Genel Eğitim Standardı

IES 3'ün temel amacı, muhasebe meslek mensubu adayların mevcut yeteneklerini, bunun yanında mesleki becerilerini geliştirmektir (IES 3, madde 1). Muhasebe mesleğini icra eden bireylerden beklenen sadece muhasebe mesleğinin gerekli kıldığı bilgi düzeyine ve yeterliğine sahip olmak değil, bunun yanında

kazanılan ve öğrenilen bilgileri kullanma, irdeleme, karar alma, yorumlama, olaylar ve rakamlar arasında ilişkiler kurma gibi mesleki yeteneklere de sahip olmaları gerektiği konusu üzerine yoğunlaşmaktadır. Standartta; problem çözme ve karar alma yetisi, olaylar ve rakamlar arası ilişki kurma yetisi, entelektüel beceri, fonksiyonel ve teknik yetiler, mesleki etik ve ahlak, kendini yetiştirme ve geliştirme gibi yetenekler okuma, kültür, kişisel beceri ve anlama gibi konular iletişim yetisi, yetki devri, liderlik ve mesleki yargı gibi beceriler örgütsel beceri olarak nitelendirilmektedir (IES 3, madde 13) (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 124).

2.4.IES 4: Mesleki Değerler, Etik ve Tutum Standardı

IES 4, kalifiyeli meslek üyesi olma konusunda muhasebe mesleğinin gerekli kıldığı ahlaki kurallar hakkındaki düzenlemeleri içermektedir. Buradaki standartların temel amacı, mesleki ahlak, değer ve tutumun aşılmasıdır (IES 4, md.2). Temelde söz konusu düzenlemeler muhasebe mesleğinin temel kavramları içerisinde yer alan “sosyal sorumluluk” olgusunun bir tutum şekli olarak öğrencilere aşılması ile gerçekleşmektedir. Sosyal sorumluluk taşıyan bir muhasebe mensubu, vereceği kararlarda, ortaya çıkaracağı bilgilerde belirli kurum veya kişilerin çıkarını değil, temelde toplumun çıkarını dikkate alacaktır. Mesleki ahlak, davranış ve tutumların kazandırılma sürecinde önemli bir yere sahip olan eğitim programları, ahlaki değer yaklaşımı, ahlaki kuralların yapısı, sorumluluk, tarafsızlık, güvenilirlik ve dürüstlük, sosyal sorumluluk, profesyonel davranış, kamu beklentileri, bağımsızlık ile kanunlar arasındaki etkileşimi içeren kanunları ve ahlaki kuralları kapsmalıdır (IES 4, madde 16) (IES 3, madde 13) (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 125).

2.5.IES 5: Uygulama Deneyimi Gereklere Standardı

IES 5’in temel hedefi; kazanılan meslek bilgisinin yanında pratik ve uygulama deneyiminin aşılmasıdır. Pratik deneyimi uzman muhasebe eğitiminin bir unsuru olmakla beraber, muhasebe meslek mensubu adayları mesleki yeterlilik sınavına

girmeden önce belirli bir müddet staj yapmak suretiyle bu deneyimi elde ederler (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 125).

2.6.IES 6: Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardı

IES 6, amaçlanan bilgi seviyesinin yanında, çok boyutlu bir beceri/yeterlilikler seviyesini de ölçmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda aday olan bireylerin, IES 6, bilgi seviyesi hedefin yanında, çok fonksiyonlu bir beceriler seviyesini de ölçmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda adayların, bilgiye direkt olarak erişmeleri, bilginin çeşitli kaynaklardan sağlanması, veri setlerine ilişkin olan bilgiler ile veri setlerine ait olmayan bilginin ayrıştırılması yöntemleri ile problemleri çözme becerisine erişilmesi, sınav süreçlerinin en önemli aşama ve süreçlerini meydana getirmektedir (Öncü ve Aktaş, 2004: 7).

2.7.IES 7: Sürekli Mesleki Gelişim: Yaşam Boyu Öğrenme Programı ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Gelişimi Standardı

Gayesi mesleki yeterlilik sınavıyla sağlanan verilerin yeniliğini koruması ve yeterliliğin devam ettirilmesini hedeflemektedir (IES 7, madde 1). (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 125). Muhasebe mesleğini icra edecek olan muhasebe meslek mensubu adayların muhasebe meslek sınavında başarılı sonuç alıp, meslek mensubu yetki ve temsil gücüne erişmelerinden sonra, mesleği sürdürdükleri süre ki bunu kişi ömrüyle eş tutmak gerekmektedir, yaşam boyu eğitimle kazandıkları kalite seviyesini devam ettirmeleri ve korumaları, bu dinamik meslek dalının geçireceği değişim, dönüşümü gerek uyum sağlayarak, gerekse katkı sağlayarak devam ettirmeleri gerekmektedir (Öncü ve Aktaş, 2004: 7).

2.8.IES 8: Denetim Mesleğinde Yetkinlik Şartları Standardı

Standartta denetçinin sahip olması gereken yetenekler ve denetçinin yeterliliği ile ilgili olması gereken şartları içermektedir.(Can ve Demirci, 2016: 321).

3.TÜRKİYE'DE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

Muhasebe eğitim programları düzenlenirken, kavramsal alt yapının yaratılması ile beraber olayları yorumlama ve tanıma becerilerinin geliştirilmesi adına, sunuş, örnek olay ve anlatımlar üzerinde sorun giderebilme yöntemlerinin yanında öğrencilerin gözlemleyerek gerçek firmalar üzerindeki araştırma çalışmaları ve dinamik bir sınıf ortamı sağlanmalıdır. İfade etmek gerekir ki; meslek mensubu aday öğrenci mevcudunun oldukça yüksek olması ve dersliklerin yeterli olmaması aktif sınıf ortamının sağlanmasını önlemektedir. Nitekim literatürde yer alan çalışma verileri de bu görüşü destekler niteliktedir. Öğretim personelinin bilgi düzeyi ve kullandığı teknikler, öğrencilerin gerçek anlamda öğrendiklerini hissetmeleri, bunun yanında meslek hayatlarını da etkileyecektir (Zaif ve Karapınar, 2002: 134).

1989 yıllarına dek muhasebeci olma şartı okur-yazar olmak yeterli olmaktaydı. Bu süreç içerisinde muhasebe mesleğine yönelik bazı standartların belirlenmesi amaçlanmakta idi. Muhasebecinin meslek yaşamında hangi beceri ve davranışları sergileyeceğinin sınırları bazı işletme sahiplerinin devletten kaçırmayı düşündükleri vergi miktarına bağlıydı. Bu kapsamda bir işletmeye en az vergi miktarını çıkaran muhasebeci en değerli muhasebeci kabul edilmekteydi. Bu nedenle tarihsel süreç içerisinde muhasebecilik mesleği ahlaki açıdan büyük yaralar almış bir meslek grubu olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmiş dönemlerde muhasebe mesleğinde belirli bir kalite ve akreditasyon kriterleri de sağlanamamıştır. Bu yönüyle muhasebecilik mesleği hesapların tekdüzen haline getirilmesini sağlayan bir meslek dalı olarak görülmüştür (Önal ve Apaydın, 1999: 35).

Türkiye'de mevcut muhasebe eğitimi, Meslek Yasasının Haziran 1989'da yürürlüğe girmesi ile beraber, az da olsa dünya standardı düzeyine yaklaşmış böylece mesleğe çeki düzen verilmesi amaçlanmıştır.

3568 Sayılı Meslek Yasasında muhasebe mesleğinin temel standartları tam olarak belirlenmemiştir. Meslek yasası ile geçmiş dönemlerde muhasebecilik yapan bireylerin tümü, mesleki davranış yeterlik ve becerileri analiz edilmeden günümüzdeki sisteme uyumları sağlanarak "Serbest Muhasebeci" unvanı almış ve muhasebecilik mesleğini sürdürmeye devam etmişlerdir (Önal ve Apaydın, 1999: 35).

- Dünyadaki ekonomik ve teknolojik gelişmelerle birlikte muhasebe eğitiminde yararlanılan araç-gereçlerle ders sunum, içerik ve kapsamı gibi unsurların sürekli güncellenmesi,
- Muhasebecilerin meslek yaşamları boyunca girdikleri mesleki sınavlarda da söz konusu güncellemeler ile paralelliğin sağlanması,
- Teori ve uygulama süreçleri arasındaki uyumsuzlukların ortadan kaldırılması,
- Öğrenci, öğretici ve uygulayıcı arasındaki uyum sorunları ve eksikliklerin giderilmesi,
- Öğretici ile öğreten etkileşiminin daha yüksek düzeylere çıkarılması ve öğretici ile öğrenci ilişkilerinde ders dışında farklı ortamların oluşturulması,
- Çağdaş eğitim algısındaki öğretici profilleri, geleneksel bilgilere ek olarak, eğitim psikolojisi dersini de yeterli düzeyde bilmeyi gerektirdiği için, öğreticilerin meslek yaşamlarında hizmet içi eğitim/öğretim yöntemi ile ya da farklı tekniklerle pedagojik bilgiyi almalarının sağlanması,
- Muhasebe mesleğini yapmayı seçen adaylara; muhasebe mesleğinin sevdirmesi/özendirilmesi, muhasebe mesleğinin önemi ve prestijinin anlatılması, muhasebe meslek mensuplarının meslek yaşamlarında karşılaşılabilecekleri zorlukların anlatılması ve çözüm tekniklerinin gösterilmesi,
- Öğretim görevlisinin; oldukça fazla miktarda bilgiyi iletme yerine “öğrenmeyi” öğretmesi, öğrencilerin de faydalı bilgileri edinmenin gerekliliğini farkında olarak, ezberden ziyade sürekli okuyarak kendini geliştirmesi, analiz yapabilme becerisi yüksek ve araştırmacı kişilik yapısına kavuşma gayreti içinde olması (Kaya ve Daştan, 2004: 6).

Muhasebe mesleğinin eğitim süreçlerinde kalite; “öğrencinin gerek şimdi gerekse de ilerleyen dönemlerde okuluyla birlikte topluma olan bağımlı artıracak ilmi, ahlaki, sosyal ve psikolojik değerlerini geliştirecek sistemlerin sürekli olarak iyileştirilmesini” ifade etmektedir (Özcan, 1996: 67).

4.MUHASEBE EĞİTİMİ ALACAK OLAN MUHASEBE ELEMANINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER

Muhasebe eğitimi esnasında muhasebe elemanlarının, muhasebe konularından farklı konularda da eğitim almaları veya niteliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bunlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir (Çürük ve Doğan, 2002: 31).

4.1.İletişim Becerileri

İletişim becerileri, etkin okuma, dinleme, yazma ve konuşmayı kapsamaktadır. Muhasebe elemanları, kendi görüşlerini resmi ve gayri resmi, sözlü ve yazılı olarak sunma ve savunma yeteneklerine sahip olmalıdırlar (Çürük ve Doğan, 2002: 31-32).

Bilgilerin doğru ve anlamlı bir şekilde aktarılması, insan ilişkilerinin gelişmişliği iletişim becerilerinin bütünü oluşturur. Neticeye ulaşmak için diğer tüm herkesi güdüleme, yol gösterme ve motivasyonu artırma kabiliyetidir.

Temel iletişim becerileri üç kısımdan oluşur. Bunlar dinleme, kendini açma ve ifade etmedir. Dinlemek, var olan ilişkilerimizi sürdürmek veya yeni ilişkiler kurmak için olması gereken bir beceridir. Eğer karşınızdaki kişiyi dinliyorsanız o insanın ne istediğini ve onları neden incineceğini ya da nelerin sinirlendireceğini biliyorsunuzdur.

Kendini açma, bir kişinin kendi düşünce, duygu ve gereksinmeleriyle alakalı bildiklerini bir başka kişiye sözel olarak iletildiği bir iletişim süreci şeklinde tanımlanmaktadır. Diğer bir ifade ile kendini açma, bir bireyin diğer bir birey tarafından tanınmasına izin verdiği önemli bir bireyler arası etkileşim sürecidir (Izgar ve Arslan, 2009: 35).

İfade etmek, gördükleriniz, düşündükleriniz, hissettikleriniz ve gereksinim duyduklarınızı yeri ve zamanını bilerek, açık, doğru ve anlaşılır bir şekilde karşı tarafa iletmektir.

İletişim görüşleri, becerileri formal ve informal şekilde sözlü ya da yazılı olarak sunma savunma ve tartışma becerisini, etkin bir biçimde dinleme becerisini ve verinin ilgili kaynaklardan elde edildikten sonra düzenlenmesini içermektedir. Bunun

yanı sıra ekip/takım ruhuyla çalışabilme, yabancı dilde etkili iletişim kurabilme, kitle iletişim ve bilgi teknolojilerinden yararlanılması da gerekli iletişim yetenekleri içerisinde yer almaktadır. Bu da, muhasebe meslek mensuplarının farklı aşamalarda ve farklı yaş gruplarında öğrenme psikolojilerini algılayabilmesini, bunun yanında cesaretlendirme ve dinleme gibi tekniklerle yol göstermesini gerekli kılmaktadır. Bununla birlikte muhasebe meslek mensubunun yeni fikirlere, farklı kültürlere ve teknolojiye açık olmasını ve söz konusu unsurlara göre uyum sağlaması ve değişmesi gereğini de ortaya koymaktadır (Başar, 2005: 62).

4.2.Entelektüel Beceriler

Entelektüel beceriler, son zamanlarda ortaya çıkan işletme skandalları analitik düşünme ve sorun çözme yeteneklerinin muhasebe eğitimin sürecinde daha çok yer alması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu yetenekler sorunları teşhis edebilme, beklenmedik problemlere çözüm üretebilme ve problemleri mümkün olduğu kadar önceden görebilme, kabul gören sorunları çözme teknikleri üretebilme, belirli bir durum ya da olaya hükmedebilen güçleri anlayabilme veya söz konusu güçlerin etkilerini daha önce görebilme, etik dışı sorunları belirleyebilme ve etik ilke/değerleri benimseme, anlık beklentilere cevap verebilme, sınırlı düzeydeki kaynaklar arasından öncelikleri tespit edebilme ve gerektiği gibi işleri düzenleyebilme gibi yetileri içerir. Bunun yanında tam ve doğru bilginin elde edilmesi amacıyla bireyin doğru sorular sorabilmesini, bilginin önemli olduğunu fark edebilme becerisini ve farklı olaylar, nesnelere, yöntemler ve bireyler arasındaki ilişkileri açıklamak için rasyonel değerlendirmelerde bulunabilme yeteneklerini ve becerilerini içerir (Başar, 2005: 62-63).

4.3.Kişisel Beceriler

Bu yetenekler farklı bireylerle grup içerisinde etkili bir biçimde çalışabilme, başkalarını etkileme, işleri planlama ve delege etme, diğer bireyleri geliştirme ve

motive etme ve çatışmaları çözebilme gibi iyi bir yöneticinin özelliklerini içermektedir (Çürük ve Doğan, 2002: 32).

Ayrıca farklı kültürel geçmişlere sahip olan bireyler ile anlaşma, çalışma ve yönlendirme gibi özellikleri de kapsamaktadır. Tüm bunların ötesi etiksel sorumluluk, içtenlik, kişisel sorumluluk, özsaygı, dürüstlük rekabetin beraberinde getirdiği diğer bireysel yetilerdir (Başar, 2005: 63).

4.4.Genel Bilgi

Genel bilgi, meslek ile toplum arasındaki karşılıklı bağımlılığın karmaşık yapısını algılamaya ve çeşitli insan grupları ile iletişimi sağlamaya yöneliktir (Çürük ve Doğan, 2002: 32).

Meslek yaşamına yeni başlayacak olan meslek mensuplarının istatistik, matematik, psikoloji ve işletme/iktisat konularında alt yapısının olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, tarihteki düşünce ve olayların akışlarını ve günümüz dünyasında değişik kültürleri bilmesi, sosyal ve kişisel değerlerin bilincinde olması ve ekonomik, sosyal, politik görüş ve konular ile politik güçlerden haberdar olmaları, bunun yanında bilim, edebiyat ve sanat gibi konularında değerlendirmelerde bulunabilecek bilgi seviyesine ulaşması gerekir (Başar, 2005: 63).

Meslek yaşamına yeni başlayacak olan meslek üyesi; işletmelerin etkinlikleri ve işletmelerin etkinlikte olduğu kültürel, sosyal, ekonomik, politik yasal ve sosyal güçler ve bu güçlerin etkileri, bunun yanında temel mali dokümanlar, gerek uluslararası gerekse de ulusal sermaye piyasaları, işletmelerde çalışan bireyler arası ve takım/ekip dinamiklerini algılayacak bilgi seviyesine sahip olmalı, örgütlerdeki değişim ortamı oluşturma ve değişimi yönetme teknikleri konusunda bilgi sahibi olmalı, teknolojik araçların gerek muhasebe gerekse de işletme faaliyetlerindeki mevcut ve gelecek yıllardaki rolünü bilmelidir (Başar, 2005: 63).

4.5.Muhasebe Bilgisi

Mesleğe yeni adım atacak olan bireyin mali açıdan karar alıcı kişi/kurumların bilgi ihtiyacını anlayacak ve muhasebe bilgi düzeyinin bu ihtiyaçları yanıtlamadaki rolünü de içerecek bir biçimde mali raporlamanın kapsamı, yapısı, anlamı ve kavramlarına ilişkin bilgi sahibi olması gerekir. Bunun yanı sıra muhasebe etkinlik ve uygulamalarını etkileyebilen politik konular, yasal boyutta düzenlemeler ve çevresel unsurlar, muhasebecinin gerek etik anlayışı gerekse de mesleki yükümlülükleri, işletmelerde finansal verilerin elde edilmesi/toplanması, verilerin özetlenmesi, verilerin ölçülmesi, analiz süreci ve analiz sonuçlarının doğrulanması, yönetim, maliyet muhasebesi ve finansal muhasebe, vergileme, uluslararası muhasebe, denetim, bilgi sistemleri, kar kaygısı taşımayan kuruluşlara ait muhasebe uygulaması konularından biri ya da daha fazlasına ilişkin ve mali verilerin doğruluğunu sağlayacak kontrol süreçleri, kavramları ve teknikleri konusunda detaylı bilgiye sahibi olmaları beklenir (Başar, 2005: 63-64).

Ayrıca hedefleri, sorunları ve fırsatları belirleyebilme yeteneğine, hedeflere, problemlere ve fırsatlara yönelmede gerekli olan mali ve mali olmayan verilerin saptanması, toplanması, ölçülmesi, özetlenmesi, doğrulanması, analiz ve yorumlanması yeteneğine sahip olmaları gerekmektedir. Bununla birlikte, verilerin kullanma, yargılama, riskleri değerlendirme ve gerçek yaşamdaki sorunları çözme kabiliyetine de sahip olmaları ve bu kabiliyeti geliştirmeleri gerekmektedir (Çürük ve Doğan, 2002: 33).

5.MUHASEBE EĞİTİMİNİN KALİTESİNİN ARTIRILMASI

Kalite, malın sevk edilmesinden sonra, toplumda yol açtığı minimal zarardır. Hizmet sektöründe kalite, bir organizasyonun tüm çalışmalarında mevcut kalıcı bir fonksiyon olup, maliyet, masraf, değer, bütçe gibi terimlerle aynı kategoride düşünülmelidir. Bu anlamda kalite, kontrol edilmesi gerekli bir fonksiyon olarak değerlendirilmek durumundadır (Ergun, 1999:28).

ISO 8042 kalite sözlüğündeki tanımında ise “Kalite, bir hizmet ya da ürünün önceden belirlenmiş ya da ilerleyen dönemde ortaya çıkabilecek gereksinimleri yanıtlama becerisine ilişkin özelliklerin tamamıdır” denilmektedir (Aytulun, 19.06.2009).

Değişen ekonomik şartlar ve teknolojik gelişmeler eğitim sistemlerini derinden etkilemektedir. Buna bağlı olarak da muhasebe mesleğini yürüten muhasebecilerin eğitimi, mesleğin geçerliliği ve uygulanabilirliği açısından büyük önem taşımaktadır (Karacaer ve Taş, 2004: 2).

Meslek olarak muhasebenin niteliği ile muhasebe eğitimindeki kalite arasında son derece önemli bir ilişki bulunmaktadır. Zira mesleğin gelecekteki imajı, yalnızca eğitimin niteliğinin artırılması ile mümkündür (Yılmaz ve Ciğer, 2007: 65).

Muhasebe eğitiminin niteliği o ülkenin muhasebe sisteminde yaşamsal bir öneme sahiptir. Muhasebe eğitiminin kalitesi ile söz konusu ülkenin ekonomik anlamda gelişmişlik seviyesi, diğer ülkelerle olan iktisadi ilişkileri ve o ülkedeki muhasebe mesleğinin popülerliği arasında karşılıklı etkileşim vardır. Bunun yanı sıra bir ülkenin muhasebe sisteminden gelen bilgi siyasi, iktisadi, eğitim ve hukuk sistemlerini de etkisi altına almaktadır (Köse ve Şaban, 2009: 25).

Muhasebe eğitiminin niteliği de, muhasebe uzmanlık bilgisinin bugünün farklılaşan şartlarının gereksinim duyduğu bilgi gereksinimlerinin üretilmesi için gereken becerilerin sağlanması ile mümkündür. Muhasebe eğitiminde niteliğin artırılması, muhasebe bilgi sistemlerinin ana faktörleri arasında yer alan insan (muhasebeci), süreçler ile teknolojinin niteliğinin artırılmasına bağlıdır. Bunun temel noktasını da eğitim oluşturmaktadır. Eğitimin niteliğini ortaya koyan temel unsurlar, sunulan dersler ile derslerin kapsamaları, ders vermede kullanılan yöntemleri, ders vermede kullanılan araçlar, donanımı ve ortam, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim personelleri ve sunulan bilgilerin pratiğe aktarılmasıdır (Kalmış ve Yılmaz, 2007: 28).

Küreselleşmeyle beraber firmaların da değişim sürecine girmesi, muhasebeci yetiştirmede yararlanılan yazılı ve sözel anlatım, muhasebeci yetiştirmede ders kaynaklarından yararlanılması gibi geleneksel öğretim yöntemlerinin de değişimini gerekli kılmaktadır. Değişen çevre şartlarına adapte olmak ve muhasebe eğitiminde niteliği artırmak için geleneksel öğretim tekniklerinin yerini daha çok uygulama

temelli teknikler almalıdır. Bu teknikler kapsamında gerçek firmalarla çalışma, teknolojiden faydalanma, durum analizleri, geri bildirim alıştırmaları ve ekip çalışmaları gibi yöntemler kesinlikle bulunmalıdır (Yılmaz ve Ciğer, 2007: 56).

Muhasebe eğitiminde verimliliği artırmak için kullanılan bir diğer yöntem ise, ekip çalışmasıdır. Ekip çalışması öğrenci etkileşimlerini ve faaliyetlerini güçlendiren onları yüreklendiren bir ders işleme modelidir. Öğrenci etkileşimi ve faaliyeti anlamlı bir öğrenme için anahtar nitelendirilmektedir. Ekip çalışması esnasında karşılıklı etkileşim en iyi öğrenim yöntemlerinden biri olarak eğitim literatüründe yer edinmektedir (Karacaer ve Taş, 2004: 6).

Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu'nca etkili muhasebe eğitimi için gereken elementler tespit edilmiştir. Bunlar (Kelley, Davey, ve Haigh, 1999: 72)

- Aktarılan konuların önem düzeyinin algılanabilmesi için uygulama (fonksiyonel) iş problemleri haline dönüştürülmesi,
- Her türlü iş sorununun yalnızca “yalnızca bir doğru cevabı var” algısından uzaklaşılması,
- Her iki taraf açısından da öğrenmeyi etkin duruma getirmek amacıyla öğrenme üzerine yoğunlaşılması,
- İletişim ve bireysel becerilerin eğitilmesi ve geliştirilmesi,
- Pasif öğrenmeden ziyade aktif öğrenme metotlarının kullanılması,
- Teknolojiden eğitim alanından etkin şekilde yararlanılması.

Eğitimin niteliğinin ve gelişiminin devamlılık arz etmesi için (Cuganesan, Gibson ve Petty, 1997: 436);

- Yalnızca eğitim süreci boyunca değil, eğitimin mevcut sınırlarının sorgulanmasında da heyecan,
- Tüm seslerin kabul gördüğü ve değerli olduğu etkileşimli ve demokratik sınıflar,
- Öğrencinin güçlendirilmesi amacıyla bireysel etkinlik projeleri üzerine eğilmek ve eğitim etkinliklerini kolay hale getirmek,
- Tecrübenin geliştirilmesi sürecinde öğrencinin görevinin daha çok olması gerekmektedir.

Öğrenciler girdi olarak değerlendirildiğinde; süreç nitelikli ve pratik / öğrenci odaklı eğitim algısı, çıktı ise eğitim sürecinin devamında mesleğin gerekli kıldığı teorik bilgi temeline ve mesleki tecrübeye sahip olma, farklı görüşler geliştirme, sürekli öğrenme anlayışını kabul etmiş bir eğitim sistemi “başarılı eğitim” şeklinde nitelendirilebilir.

Bunun yanı sıra muhasebe öğrencilerinin çoğunlukla muhasebe eğitiminde derslerin güçlüğü, karmaşıklığı ve sıkıcılığı karşısında motive olmakta zorlanmaktadır (Murphy, 1997: 50). Öğrenciler söz konusu güçlükler karşısında başarılı bir mesleki kariyerin ilk aşamasını oluşturan asgari eğitim süresince ve sonrası çalışma yaşamında başarısız ve mutsuz olmasına neden olmaktadır. Böyle bir durumda muhasebe öğretim elemanlarına ciddi sorumluluklar düşmektedir. Bu durumda kolay ve kısa konuların tündengelim, karmaşık ve uzun konuların tümevarım yöntemiyle öğretilmesi öğrencilerin öğrenme süreçlerini kolaylaştıracaktır (Koç vd, 2001: 113). Hem derslerde güdülenmenin yükseltilmesinde hem de ders dışı çalışmalarda pek çok etken öğrencinin eğitimi ve muhasebe eğitiminin niteliği öğrencilerin mesleki başarısında etkilidir.

6.KÜRESELLEŞME VE MUHASEBE EĞİTİMİ

Küreselleşme sürecinde muhasebe mesleği farklı açılardan etkilerken, muhasebe eğitimi de küreselleşme sürecini etkilemektedir. Muhasebe eğitiminin başarılı olması için ise, her şeyden önce muhasebe eğitimi veren bireylerin eğitimi değerlendirilmeli ve bunun devamlılığı sağlanmalıdır. Muhasebe eğitiminde görev yapan bireylerin, teknolojiye var olan ilerlemeleri takip ederek teknolojiye ayak uydurmaları, gelişmeleri önceden görebilme becerisiyle gerekli önlemleri alması, bahsedilen farklılıklara göre programlar çıkarması gerekmektedir (Yılmaz ve Cığır 2004: 2).

Öğrencilere gösterilecek muhasebe eğitimi teknoloji ile uyumlu olmak durumundadır. Mezun olan öğrencilere bilgisayar kullanma becerisiyle beraber sözlü ve yazılı etkileşim yetenekleri, analitik görüş ve ekip çalışması gibi yetenekler de kazandırılmalıdır. Verilen mevcut dersler daima gözden geçirilerek döneme göre yenilenmelidir. Uluslararası düzeydeki muhasebe standartlarının öğrencilere

kazandırılabilmesi için, muhasebe mesleğinin uluslararası değeri üzerine yoğunlaşmalı, bilgi teknolojileri anlatılmalıdır ki, bu sistemleri daha yakından takip edip kullanabilmelidirler (Yılmaz ve Ciğer, 2004: 2).

Sonuç olarak yapılan araştırma bulgularına göre gelecek yıllarda muhasebe mezunları, genellikle e-ticaret muhasebesi, denetim, vergi danışmanlığı, sistem danışmanlığı, finansal planlama ve çözümlenme, finansal rapor ve stratejik danışmanlıklarda yer alacaklardır. Muhasebeci isteğinin ise zaman geçtikçe değişiklik gösterip göstermeyeceği hakkında uzmanlar, şirketler muhasebesi, uluslararası denetim, sigorta ve denetim ile vergi gibi alanlarda talebin aynı şekilde kalacağını, fakat planlama ve strateji ile işletme danışmanlığı gibi alanlarda talebin giderek artış göstereceği yönünde fikir sunmuşlardır (Albrecht and Sack, 2000: 14).

Muhasebe mezunlarının ileride hangi sahalarda konumlanabileceği verilecek eğitimle direkt bağlantılıdır. Teknolojiden ciddi boyutta etkilenen muhasebe mesleği günümüzde basit bir defter tutma ya da rapor çıkarmaktan ibaret değildir. Hizmet ya da ürün üretiminde faydalanılan ileri teknoloji özellikle denetim ve yönetim muhasebesi ile maliyet muhasebesinde önemli farklılıklar gerektirmektedir. Dönemin gereği olarak firmaların bilgisayarlı sistemler ile çalışması, teknoloji destekli eğitim yöntemlerinin (bilgisayar destekli eğitim, multimedya eğitim, uzaktan eğitim vs.) faydalanılması da ileri derecede önemlidir. Bilgisayar kullanımının olduğu sistemlerde, bilgisayara dayalı yürütülen denetim yaklaşımı ve maliyet muhasebesi mecburi kılınmıştır. Bunların yanında ders harici öğrenme aktiviteleri veya destekleyici muhasebe öğretim yöntemlerinden de faydalanmak gerekmektedir (kurumlarda gerçekleştirilen 3-4 ay süren staj uygulamaları, model olay metodu, T. Grup yöntemi, Proje Grupları Eğitimi vs.) (Yılmaz ve Ciğer, 2004: 4).

7.GLOBALLEŞME SÜRECİNDE MUHASEBE UYGULAMALARINDA FARKLILIKLAR VE MUHASEBE EĞİTİMİ

Globalleşme, ülkeler arası iktisadi, toplumsal ve politik ilişkilerin ilerleme kaydetmesi, farklı millet ve kültürlerin talep ve inançlarının daha iyi tanınır bir hale gelmesi, ülkelerin birbiri ile olan bağlarının daha da sıklaştırılması gibi birbiri ile ilişkili konuları kapsayan bir terimdir. Küreselleşme dönemi olarak ifade edilen

bulduğumuz günümüz dünyasında neredeyse her alanda gözle görülür bir şekilde değişiklikler gerçekleşmekte ve karmaşık bir çevre ortamında yaşama gerekliliği meydana gelmektedir. Çağımızda bireyler birbiriyle eski zamanlara oranla daha çok ilişki içerisinde (Dehejia ve Rowe, 1998: 501-511).

Diğer bir ifade ile küreselleşme kavramı “özellikle gelişmekte olan ülkeler arasında ticareti kolay hale getiren, ülke sınırlarının dışına çıkan, yeni mali kaynak aktarımları meydana getiren, dış yatırımları artıran, çok uluslu ve büyüme eğiliminde olan kurumlar ve ortak girişimler” şeklinde tanımlanmaktadır (Oman, 1994: 27).

Globalleşme, kültürel ve toplumsal düzenlemeler üzerinde coğrafi engel türlerinin yok edildiği ve iktisadi açıdan bireylerin kazanç ve kayıplarındaki değişim şiddetinin arttığı bir dönem olarak görülmektedir (Kök, 2001: 1191).

Çağımızda ülkeler finansal açıdan hızlı bir biçimde birbirlerine bağımlı bir duruma gelmişlerdir. Ekonomik olarak küreselleşme terimi yeni bir terim olmamasına karşın etkileşimin hızlı bir biçimde gelişmesi, uluslararası lojistiğin nitelikli ve ucuz olması, bunun yanında çok uluslu şirketlerin etkinliklerinin yoğunlaşması sonucunda etkinlik kazanmıştır. Uluslararası ticarete ve anaparanın dolaşım sürecinde engellerin kaybolması, uluslararası işbirliği ile dünya çapında kaynak tüketiminin artış göstermesi neticesi devletlerin uluslararası ticarete desteğini artırmıştır (Liemt, 1992: 453).

Globalleşme süreci ülkeler birbirleri ile olan uluslararası para akımları, ürün, hizmet ve teknolojik ilerlemenin süratli bir biçimde serbestleşmesi ve artmasından bahsetmektedir. Ülkeler birbirleriyle ürün ve hizmet çeşitliliği, hizmet işlemleri, bunun yanında uluslararası anapara akımları, teknolojinin hızlı ve yaygın bir biçimde yükselme göstermesi neticesi ekonomik ilerlemeyi ifade etmektedir (Öz, 2002: 87).

Globalleşme süreci, gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasındaki ayrımı, çevre ülkeler ile merkez ülkeler arasındaki ayrımı, bunun yanında sanayileşmiş ülkeler ile sanayileşme sürecinde olan ülkeler ayrımını ortadan kaldırmıştır (Gökal, 2002: 63).

7.1.Globalleşme Sürecinde Muhasebe Uygulamalarında Farklılıklar

Muhasebe faaliyetleri ile muhasebe uygulamaları açısından ülkeler arasında birden fazla değişiklikler bulunmaktadır. Bu değişikliklerin sebebi ise, ekonomik, siyasal, kültürel ve toplumsal çevre koşullarıdır. Ülkelerin kendi aralarındaki değişiklikleri muhasebe bakımından temek olarak dört madde halinde ifade etmek mümkündür. Bu maddeler aşağıda açıklanmıştır (Karapınar, 2000: 86);

1. Muhasebe uygulamalarının hem yasal düzenlemeler hem de mesleki örgütler tarafından düzenlenmesi,
2. Muhasebe uygulamalarının her çeşit değişime açık olmaları, diğer bir ifadeyle esnek yapıya sahip olmaları,
3. Değerlendirme işlemleri gerçekleştirilirken iyimser ve ihtiyatlı olunması,
4. Muhasebe hakkındaki bilgilerin açıklığa kavuşmasında şeffaflık ve gizlilik bulunması.

Uluslararası etkinlik sunan firmaların piyasadaki sayılarının artış göstermesi uluslararası anapara akımlarının daha da hızlanması gibi ilerlemeler kısaca üretim sahasında, ihracat alanında, teknolojik sahada uzaklıkların yok edilmesi ile ülkeler arasındaki muhasebe farklılıkların ortadan yok edilmesi yönünde kurumları çalışmalar gerçekleştirmek mecburiyetinde bırakmıştır. Uluslararası çalışan kurumların piyasadaki sayısının artış göstermesi, muhasebe faaliyetlerinin ve uygulamalarının uyumlu duruma getirilmesi çalışmasında en önemli faktörlerden biri olmaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde birden fazla etkinlik gerçekleştiren kurumlar, birbirlerinden çok ayrı düzenlemeler ve farklı muhasebe uygulamalarıyla karşı karşıya gelmişlerdir. Muhasebe uygulamaları kapsamında ele alındığı zaman her ülkeye göre farklı finansal tablolar düzenleme zorunluluğu meydana gelmiştir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde etkinlik sağlayan bir firma, finansal tablolarını gerek Amerika'nın gerekse de Türkiye'nin talep ettiği biçimde derlemek mecburiyetinde kalmaktadır. Karışık bir yapıya sahip olan söz konusu durum işletmelerin faaliyet gösterdiği ülke sayısı artış gösterdikçe daha da artmakta ve karmaşık bir hale gelmektedir. Burada muhasebe faaliyetleri kapsamında yürütülen uygulamalarında uygunluğun amacı, ülkeler arasındaki muhasebe uygulamalarındaki ayrımları en aza

indirmektedir. Diğer bir ifadeyle uluslararası muhasebe uygulamalarının standart bir hale gelmesini sağlamaktadır (Karapınar, 2000: 86).

8-YÜKSEK ÖĞRETİMDE MUHASEBE EĞİTİMİ AKREDİTASYONU

8.1.Muhasebe Meslek Eğitimi

Kurumlar ve işletmeler açısından ele alındığı zaman muhasebe uygulamalarının önemli birer fonksiyon olduğu bilinmektedir. Buradan yola çıkarak muhasebe mesleğinin sürdürenlerin bulunduğu mevki de oldukça önemlidir. Firmanın idaresinde faydalanılan temel prensiplerin kullanımında muhasebe mensuplarının yönlendirici ve alt yapı oluşturucu fonksiyonlara sahip oldukları görülmektedir (Civan, 2001: 134).

Teknolojideki farklılıklar firma içindeki ve çevresindeki her şey için değişimi de beraberinde getirmektedir. Gelişen teknoloji gerek muhasebe uygulamalarını gerekse de muhasebe mesleğini ciddi boyutlarda etkilemektedir. Söz konusu değişimlerin muhasebe eğitimini de etkisi altına alacağı belirtilmektedir. İşte bunları göz ardı etmeyerek muhasebe eğitimi veren bireyler, teknolojideki var olan ilerlemeleri yakından takip etme, ileride oluşabilecek değişimleri önceden hissetme ve değişimlere uygun gerekli tedbirleri alma, bununla ilgili programlar ortaya çıkarma durumundadırlar. Muhasebe mesleki eğitiminin günümüzün gereksinimlerine yanıt verecek bir yapıya sahip olması ve teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmesi için (Erdoğan ve Diğerleri, 2000: 116); her şeyden önce muhasebe eğitimlerini yürüten bireylerin eğitimi değerlendirilmeli ve bu daimi hale getirilmelidir, öğrencilerde daimi eğitim anlayışının ilerlemesi gerekmektedir ve gösterilen eğitim teknolojiyle uyumlu olmalı ve muhasebe meslek mensuplarının bilgisayar kullanma yetileri geliştirilmelidir. Bununla beraber gerek yazılı gerekse de sözlü teknolojik etkileşim yetileri geliştirilmek durumundadır.

Verilen derslerin kapsamı ile derslerin içerikleri tekrar değerlendirilmelidir; muhasebe eğitiminde yer alan mevcut derslerin içerikleri teknolojiye uyumlu bir biçimde yeniden düzenlenmelidir. Uluslararası muhasebe değerleri ile muhasebenin

uluslararası düzeydeki standartları üzerinde durulmalı ve verilen derslerin mümkün olduğu kadar bilgisayar destekli olması sağlanmalıdır.

Mesleki eğitimde, kişilerin yüksek işgücü ile verimli çalışmaları için çalışma hayatına hazırlık yapması, mesleki yeterlilik ve özelliklerinin geliştirilmesi, ele alma süreçlerin de bu yeterliliklerin benimsenen mesleki standartlar yönünde değerlendirilmesine bağlıdır. Mesleki standartlar; herhangi bir mesleki alan hakkında işler ile işlemlerin kabul görülebilir niteliklere uyumlu olarak, öngörülen anma oranları ve süre tolerans sınırları kapsamında doğru şekilde gerçekleştirilebilmesi adına gereken en az bilgi beceri ve davranışlarıdır (Karaağaçlı, 1996: 64).

Muhasebe eğitim faaliyetlerinde nitelik “Öğrencinin günümüzde ve ileride gerek topluma gerekse de okuluna bağlılığını artıracak ilmi, toplumsal, ahlaki ve ruhsal yargılarını geliştirecek sistemlerin daima iyileştirilmesini” ifade edilmektedir (Özcan, 1996: 67).

8.2- Akreditasyon Nedir?

Akreditasyon uyumluluk değerlendirme kuruluşları tarafından yapılan çalışmalar sonucunda hazırlanmış oldukları uygunluk doğrulama belgelerinin (muayene raporları, deney raporları, kalibrasyon sertifikaları, ürün belgeleri, yönetim sistemi belgeleri, personel belgeleri vb) geçerliliğini ve güvenilirliğini desteklemek gayesiyle ortaya koyulmuş bir kalite altyapısı olarak tanımlanmaktadır.

Uygunluk değerlendirme kuruluşları tarafından sağlanan akreditasyonu, o alandaki uygunluk değerlendirme kuruluşları için yeterlilik ölçütlerini tespit eden uluslararası düzeydeki standartlar, ilgili sektör özel gereklilikler ve uluslararası ya da bölgesel akreditasyon kuruluşlarınca saptanmış rehber belgelerde belirlenmiş, dünyaca kabul edilmekte olan zorunluluk ve gereklilikler temel alınarak yapılmaktadır. Bir uygunluk değerlendirme kuruluşu tarafından sağlanmış olan akredite bir uygunluk belgesine sahip mal ya da hizmet, bu mal ya da hizmet için yapılabilir olan gereklilikleri sunmakta olduğuna ilişkin güven aşılacaktır. Bu sistematik yapı akreditasyonun ticari hayatta teknik engellerin ortadan kaldırılmasına katkı sağlamaktadır.

Akredite kapsamında yer alan hizmetlerin küresel düzeyde kabulü hakkında ise akreditasyon hizmetlerinin güvenilirliği konusunda akıllarda birtakım sorular bırakmaktadır. Akreditasyon kuruluşları arasında yer alan güven mekanizması ise akredite hizmeti sunan kuruluşlar tarafınca meydana getirilmiş olan EA (Avrupa Akreditasyon Birliği), ILAC (Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Birliği), IAF (Uluslararası Akreditasyon Forumu) gibi uluslararası ya da bölgesel örgütlerle gerçekleştirilmekte olan çok yönlü tanınma anlaşmalarıyla tesis edilmektedir.

2001 senesinde akredite hizmeti sağlamaya başlayan Türk Akreditasyon Kurumu 2008 yılı itibariyle karşılıklı olarak tanınma sözleşmelerine konu olan bütün akreditasyon sahalarında Avrupa Akreditasyon Birliği ile karşılıklı olarak tanınma anlaşması imzalamıştır. Kurum Avrupa Akreditasyon Birliğinin (EA), Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Birliğinin (ILAC) ve Uluslararası Akreditasyon Forumunun (IAF) tam üyesi konumundadır (<http://www.turkak.org.tr>).

8.3-Muhasebe Eğitimi Akreditasyonu

Akredite eğitimi aktivitelerinin niteliği konusunda yoğunlaşılacak bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Yükseköğretim kurumlarının özgür bir hale getirilerek niteliklerinin artırılmasını hedefleyen akredite uygulamaları; genel olarak kalite güvencesi, kalite denetimi ve kalite değerlendirmesi konularını içermektedir (Çelik ve Gürdal, 1999: 53).

Akreditasyon, kendi kendini ele alma ve mesleki açıdan denetimden faydalanarak kaliteye erişme ve sürekli ilerlemeyi teşvik etmektedir. Akreditasyon, eğitimde hoşgörü anlayışını teşvik eden, kaliteli bir eğitim sistemine ulaşmak için farklı yöntemleri araştıran, kurum ve muhasebede lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde en iyiye erişmeyi amaçlayan bir sistem olarak değerlendirilmektedir. Akreditasyon sistemleri birer stratejik planlama yaklaşımı olarak değerlendirilmekte olup; eğitim kurumlarının misyon, hedef ve gidişatlarının ifade edilmesi ve tespit edilmesini kapsar (Aydın ve Timur, 1999: 51).

Küresel yapı içerisinde ilerlemeler, yakın gelecekte yalnızca ülke haricinde çalışacak olanlar adına değil, ülke içerisinde çalışmak isteyenlerinde yurt dışındaki

çalışan bireylerle yarış içerisinde olması gerekeceğini ortaya koymaktadır. Böyle bir ortamda uluslararası bir firma tarafından akreditasyon sağlanmış olan bir programdan mezun olan bireylerin rekabeti de oldukça yüksek olacaktır. Fakat buradaki asıl hedef, sunulan eğitim faaliyetlerinin niteliğinin artırılması ve artışı yapılan bu nitelik seviyesinin de korunmasını sağlamaktır. Böylelikle akredite faaliyetleri amaçtan ziyade bir araç şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Çelik ve Gürdal, 1999: 53).

Meslek yaşamına atılmadan önceki süreçte öğrencilerin bilgi teknolojilerine ilişkin bilgi sahibi olmalarına faydalı olabilecek dersleri almaları, gelecek süreçte söz konusu sistemleri daha yakından takip etmeleri ve faydalanmalarına katkı sağlayacaktır (Şınga ve Akman, 1999: 121).

6676 sayılı kanunun 4 üncü maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 58 inci maddesine (k) fıkrası eklenmiş ve “Üniversite-sanayi işbirliği dahilinde yenilik, araştırma ve tasarım ve geliştirme projeleriyle söz konusu faaliyetler neticesinde ortaya çıkan gelirler döner sermaye işletmelerinin ayrı bir hesabında toplanmaktadır. Söz konusu elde edilen gelirler içerisinde (b) fıkrası kapsamında yapılacak olan kesintiler de dâhil olmak üzere herhangi bir kesinti yapılmamaktadır. Bu bağlamda derslerde görevli olan öğretim elemanlarına ödenmesi gereken gelirin yüzde 85’i, herhangi bir vergi kesintisine uğramaksızın derslere giren öğretim elemanına ödenmektedir. Ödeme sonrasında kalan tutar ise (b) fıkrasında belirtilen işler için kullanılmaktadır. Bu bağlamda değerlendirilecek olan faaliyet ve projelere, dersi vermekle yükümlü olan öğretim elemanının müracaatı dahilinde, üniversite yönetim kurulunun izni ile karar verilmektedir.” hükmü getirilmiştir.

Bilgi merkezli bir ekonomik sistem içerisinde, endüstri arasındaki bağlantı, inovasyonun ve ekonomik gelişmenin kilit faktörlerindedir. Bu kapsamda kamunun etkili politika ve mevzuatlar vasıtasıyla iş dünyası ve üniversite arasında işbirliğini kolaylaştırma ve geliştirme gibi birçok ciddi görevi bulunmaktadır.

Yaşadığımız dönemde bilginin aktarımı amacıyla ortaya atılmış farklı mekanizmalar sayesinde, karmaşık ve zorlu problemlerin çözümünde mühim olan yeni yaklaşım ve görüşlere ulaşılması kolaylaşmakta, bu tip mekanizmalardan yararlanmak, firmalar için bir zorunluluk haline almaktadır. Bu kapsamda sağlanacak işbirliği ile işletmeler; kamu desteği sağlanan Ar-Ge projeleri, danışmanlık veya nitelikli Ar-Ge personeli istihdamı gibi farklı tekniklerle bilgi aktarımını

sağlayabilmektedir. Hatta özellikle coğrafi konu itibariyle birbirine yakın olan birçok işletme, üniversiteler veya araştırma kurumları ile işbirliği yoluna giderek üniversitelerdeki insan kaynakları ve altyapı olanaklarını kullanma fırsatı yakalamaktadır.

Üniversiteler ve araştırma merkezleri ise endüstri ile yarattıkları işbirlikleri sayesinde araştırma sonuçlarını yeni araştırma alanları yaratma ve pratiğe dönüştürme gibi olanaklar yakalamaktadır. Özellikle temel uygulama ve araştırmalar ile teknolojik ve bilimsel bilgi üretimi, bunun yanında nitelikli personel gelişimini sağlayan üniversiteler için işbirlikleri, beraberinde teknoloji aktarımının ve üretilen bilgilerin ticari hale getirilmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda bilimsel gelişimin esas kaynağının üniversiteler, ekonomik gelişmenin ve yeni teknolojilerin temel aktörlerinin de sanayi olduğu ele alındığında bu iki kesimin önemi anlaşılmaktadır (<https://kaped.org>).

3. BÖLÜM: MUHASEBE EĞİTİMİNDE ÜNİVERSİTE SANAYİ İŞBİRLİĞİ VE SANAYİNİN BEKLENTİLERİ

1. ÜNİVERSİTE İLE SANAYİNİN İŞBİRLİĞİ YAPMA NEDENLERİ

Bilgi birikimi, bilginin ortaya çıkarılması ve dağılması süreçleri ile teknolojik değişime ortam hazırlayan ve inovasyon sistemleri yaklaşımının alt yapısını meydana getiren önemli dinamiklerden biri olarak nitelendirilir. Üniversiteleri yeni bilgi ve düşüncelerin kaynağı olarak değerlendirirsek, bilgiyi ortaya atan öğretim üyelerine ve üniversitedeki araştırma kaynaklı teknolojilere dolaysız ulaşım, endüstri kuruluşları bakımından stratejik önem teşkil etmeye başlamıştır (Schartinger vd, 2001: 255-268).

Hem teknolojiyi geliştirme hem de bilgiyi üretebilme ciddi düzeyde sermaye yatırımı sağlanması gereken etkinlikler arasında yer almaktadır. Bunların finans kaynağı yaşadığımız dönemde, geçmişte de olduğu üzere, önemli düzeyde devletlerin katkısı ile sağlanmaktadır. Ancak bilgi üretme ve teknolojinin geliştirilmesi alanlarına aktarılan devlet fonlarının her geçen gün azalması ve bu kaynakların elde edilmesi söz konusu olduğunda rekabetin artması, üniversitelerde araştırma yapan bilim insanları,

çalışmaları için yeni sponsor ve kaynaklar bulmaya zorlamıştır. Böylelikle endüstrinin üniversiteler tarafından sağlanan araştırma etkinliklerine katkısı artmış ve üniversiteler ile sanayi arasındaki işbirliği güçlenmiştir.

Sanayi kuruluşları ile üniversiteler arasındaki söz konusu etkileşim, üniversite ve sanayi kuruluşlarının gelişimlerini devam ettirmelerine katkı sağlamaktadır. Şirketler, invasyon, süreç ve ürünleri noktasındaki üniversitelerde görev yapan araştırmacılardan faydalanırken, öğretim elemanları da araştırma etkinliklerinin daha etkili sürdürülmesini sağlayacak kaynaklara ve imkanlara ulaşabilmektedir. Söz gelimi, sanayi; tasarım ve üretim aşamalarında gelişebilecek problemlerin çözümünde, üniversitelerdeki bilgi birikiminden ve geliştirilen teknolojilerden yararlanabilir. Üniversitedeki araştırmacılar da, işbirliği ile endüstrinin uzmanlık sağladığı bilimsel/teknik pratiğe dayanan bilgilere ulaşabilirler (Geisler ve Rubenstein, 1982: 43-62).

1982 yılında ABD Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation-NSF) tarafından 400 üniversite-sanayi işbirliği örneği üzerinde gerçekleştirilen araştırmadan hareketle, üniversitelerin ve sanayi kuruluşlarının işbirliği yapmalarının temelindeki sebeplerle üniversitelerin ve sanayinin bu işbirliğinden kazançları Tablo 1’de özetlenmiştir (Norman, 1982: 279).

1.1. Üniversite Sanayi İşbirliğinin Potansiyel Kazançları

Sanayinin kazançları	Üniversitenin kazançları
<ul style="list-style-type: none">• Sofistike teknolojik bilgilere ulaşma• Uygulamalı ve temel araştırma verilerinin sistemli bir biçimde değerlendirilmesi• Öğretim elemanlarının danışmanlıkları ile oluşturulan özel bilgi ve yetenek birikimi	<ul style="list-style-type: none">• Öğretim üyelerinin,• Araştırma kaynaklarına ulaşım, üniversitede hem eğitim hem de öğretim müfredatlarının geliştirilmesi• Öğrenciler için staj ve diğer uygulamalar için imkan sağlanması• Mezun bireyler için potansiyel iş olanaklarına ulaşım

<ul style="list-style-type: none"> • Sanayide sektöründe teknik kapasitesi yüksek elemanların yetiştirilmesi • Öğretim üyelerinin sanayi sektörü tarafından düzenlenmekte olan kongrelere katılımlarının arttırılması, teknik ve bilimsel işgücünü arttırma olanağı, teknolojik açıdan geri kalmış olan bölgelerde teknolojik gelişimin dağılması • Endüstriyel açıdan projelerdeki özel sorunların çözümü • Beraber mücadele etme, yeni işletmeler kurma ve kazanç elde edebilme imkânı • Üniversitenin imkanlarına kolay erişim, üniversiteler ile çalışmanın sanayi işletmelerine kazandırdığı prestij, araştırmacıların bilgilerini öğrencilere aktarması ile öğrencilerin pratiklerinin desteklenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Üniversitenin danışma kurullarında sanayi üyelerin bulunması • Sanayideki mevcut imkân ve donanımlara erişim • Sanayi ile birlikte gerçekleştirilen uygulamalı araştırma için hükümet kaynaklarından yararlanma imkanı • Beraber çaba harcama, yeni işletme kurabilme ve ekonomik açıdan kazanç sağlama imkanı
---	---

Kaynak: Geisler ve Rubenstein'dan (1982) ve Norman'dan (1982) uyarlanmıştır.

1.2.Tarihsel Süreçte Üniversite Sanayi İşbirliği

Bilindiği üzere, tarihsel ve toplumsal düzlemde, üniversiteler bilginin ortaya çıkarılmasında son derece etkili olmuşlardır. Bilgi kaynaklarının sağlam olan üniversitelerin elde edilen bu bilgilerin toplumlara aktarılmasında ciddi bir görev

üstlenmiştir. Üniversiteler ortaya ilk çıktığı dönemden itibaren tek amacının eğitim olduğu görülmüştür. Toplumlara kazandırılan devrim niteliğindeki bir diğer olgu ise üniversite eğitimlerinin yanında araştırma alanlarının da açılarak çalışmalar yapılmasının önünün açılması olmuştur.

Endüstri ve uygulama merkezli çalışmalar ise devrim niteliğinde etkisinin olduğu için ikinci devrim şeklinde nitelendirilir. Bu bakımdan üniversite ve sanayi merkezlerinin işbirliği sonucunda “ÜSİ” şeklinde söz edilmeye başladığını görmekteyiz.

ABD’ de ilk ÜSİ programların ortaya çıkarıldığı bilinmektedir. Meydana getirilen bu programların günümüzde ABD’nin daha etkili olduğu ve başka ülkelerle ilişkilerinde sorun yaşamamasında önemli unsur olarak görülen ve bu alanda daha başarılı bir ülke olarak adlandırılmaktadır.

Slovenya Bölgesel İnovasyon Strateji Eylem Planı’nın sunuşunda, Lubliyanı Belediye Başkanı ve Slovenya Bölgesel İnovasyon Sistemi (SLORITTS) Yürütme Kurulu Başkanı Bayan Danica Simsic şöyle demektedir; “ Yenilik (İnovasyon) ekonomik ve sosyal gelişmenin kilit unsurudur. Bu gelişime ABD 1970 yılında ABD de oluşmaya başlarken diğer ülkeler bu gelişmeyi 20 yıl gecikme ile takip etmiş ve geri de kalmışlardır. Bunun nedenleri çeşitli unsurlarla örneklendirilebilir. Bunların birinci ABD üniversitelerinin araştırma bölümlerinde çalışanların stratejik olarak pazarlama alanlarını oluşturmayı düşünmeleridir. İş birliği ve inovasyon kültürünün teşvik edici ve geliştirmeye yönelik programları benimsemeleridir.

Gerçekten de, günümüzde Amerika Birleşik Devletleri’nin ilerlediği teknolojik gelişmişlikte; ÜSİ’nin değerli olduğunu çok önceden anlaması hem yaptığı yasal düzenlemelerle hem de uygulamalarla iş birliği faaliyetlerini ve sürecini geliştirmesinin oldukça ciddi bir etkisinin olduğu görülmektedir. bu unsurlarına ilişkin yenilikçi düşüncüyü diğer ülkelerden ve Avrupa’dan daha önce gündemine koymuş ve farklı modeller ve biçimlerle ÜSİ’nin sonuçlarından meydana gelen yaratıcı ve yenilikçi ekonomik düzeyin ilerlemesinin önünü açmıştır (Kiper, 2010: 22).

ÜSİ’nin ülkemizde zayıf bir halka olduğu, iş alanlarının genellikle eskiye dayalı geleneksel yöntemlerle ilerlediği görülmektedir. Bu durum üniversite-sanayi işbirliğinin oldukça zayıf olmasına neden olduğu görülmektedir.

Bunun yanı sıra, 15 senede radikal olarak nitelendirilebilecek bir takım yasal ve planlamaların yürürlüğü girdiği ve olguların bir önceki bölümde bahsedilen ATGİ etkinliklerinin de yeni bir düşünce ile uyuştugu görülmektedir. Teknoparkların meydana gelmesinde yardımcı olan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu, Ar-Ge Yasası ve ÜSAMP (Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri) bu bakımdan verilebilecek bir örnektir.

Fakat, bütün bu çabalar sonucunda işbirliklerinin neticesinde meydana gelen bilgi birikiminin ve bu bilgilerin ekonomiye faydasının ciddi bir katma değer ve büyüklük oluşturduğunu söylemek son derece zordur (Kiper, 2010: 76).

1.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)

Konusu geçen durumun ilk aşamada, araştırma ve teknoloji geliştirme ve gelişen teknoloji kullanımı ihtiyacı gibi bazı kavramlardan bahsedilmesine ilişkin, eğitim politikası, teknoloji aktarım sistemleri ve Ar-Ge çalışmaları gibi planlamalar görülmemektedir. Ancak, Türkiye 1965 yılında Bilim- Teknoloji Politikalarının uygulanmasına bağlı olmak kaydıyla TÜBİTAK'ı kurmuştur. Bu yenilik ülke ATGİ sistemi için değerli adımlardan biri biçiminde değerlendirilmektedir (Kiper, 2010: 76).

2.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

Bahsedilen planda bilim ve teknoloji çeşitli başlıklarla değerlendirilmesine rağmen kapsama değinildiğinde genel kavram ve planlanması tanımlamalardan ileriye gitme imkanı bulamamış ve üniversite-sanayi işbirliği kapsamında değerli bir gelişim ve uygulama elde edilememiştir (Kiper, 2010: 76).

3.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)

Oluşturulan bu programlamada teknoloji politikalarına yönelik ortada olan durumun açıklamalarına değinilmiş ve sanayileşmek için ileri teknolojilerin hayati önemine dikkat çekmiştir. Planda teknoloji aktarımına yönelik genel ilkelere de değinildiği ve bununla ilişkili olarak ÜSİ ile alakalı iki tane önemli eksikliği ön plana çıktığı görülmektedir. Bunun ilki teknolojik icatlarla endüstri arasında ilişkiyi kuracak ve teknoloji aktarımını faaliyetlerini devam ettirici kurumsal işletmelerin eksikliği, bunu

üretim teknolojileri geliştirecek temesinde ülkemizde olmaması takip etmektedir (Kiper, 2010: 76).

4.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

Ar-Ge için materyal eksikliği, ÜSİ arasında bağı kuracak olan durumların azlığı, ulusal bilgi aktarım sisteminin hala oluşturulmamış olması, teknoloji aktarımı süreçlerinin maliyetinin yüksek düzeyde olması ve teknolojiyi kabul etme düzeyinin zayıf olması ve benzeri gibi birçok zayıf halkanın olması ve eksiklerin giderilmemesi raporlarla ifade edilmiştir.

Devlet Bakanı Prof. Dr. Nimet Özdaş'ın direktifiyle 1980 yıllarında Türkiye Bilim Poltikası (1983-2003) düzenlenmiştir. Bahsi geçen planlamanın bilim teknoloji stratejileri için o güne kadar geliştirilmiş en ince detaylarına kadar planlanmış ilk uzun soluklu strateji belgeleri şeklinde değerlendirilmektedir. bu raporlarda teknolojik yenilikler esas ve öncelikli konular şeklinde değerlendirilmeye alınmış. Ulusal stratejik politika kurulu BTYK (Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu) kurulmasına karar verilmiştir. Bu kurulun yönetim yapısında bazı bürokratların, başkanın ve bir takım toplum örgütlerinin liderlerinin yer alması tavsiye edilmiştir.

Bunun yanında rapor çerçevesinde, Ar-Ge çalışmalarının ilerlemesi, endüstri ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması ve Ar-Ge için daha fazla kaynak oluşturulmasına yönelik ve özümsemesi ile sektörlerin ihtiyaçlarına ilişkin teknoloji kazanımına ağırlık verilecek biçimde teknoloji strateji politikalarının yeniden planlanması gerektiği belirtilmiştir.

Fakat, BTYK (Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu: 1983-2003) belgeleri de uygulamaya alınamamış ve rafa kaldırılmıştır.

Bununla birlikte öngörülen Bilim Teknoloji Yüksek Kurulu 1983'de oluşturulmuş fakat toplantılar yapılmamış ve düzenlemeden verim alınması mümkün olmamıştır (Kiper, 2010: 77).

5.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Elde edilen bu raporda Türkiye’de sanayi strateji politikalarının teknolojik ve bilimsel buluşları önemsemeyen ve teknolojinin ithal edilmesine dayalı bir sistemle yürüdüğü açık bir şekilde ve detaylı olarak belirtilmiştir. Bunun yanında, endüstri seçimlerinin de aynı şekilde bu doğrultuda olduğu ve ülkedeki teknolojik ve bilimsel çalışma faaliyetleri yerine hazırlanmış olan paket teknolojilerin değerlendirilmesi sonucunda dış kaynaklara bağlı bir endüstri modeli geliştiğine dikkat çekilmiştir.

Çözümleyici olarak, alt sektör, hedef sektörler ve alanlarda endüstri ve iktisadi sorunlarının Ar-Ge etkinlikleri ile çözüme kavuşturulması tavsiye edilmiştir. Bu doğrultuda, ülkenin teknoloji ve bilim temelini eksik olan unsurlarını ortadan kaldırmak ve Teknoparkların görevini artırmak için Devlet Planlama Teşkilatı’nın üniversite Ar-Ge çalışmalarını ve kamu araştırma enstitülerini daha çok destek olacağı ifade edilmiştir (Kiper, 2010: 77).

6.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Düzenlemede, Ar-Ge etkinliklerine destek verilmesi, teknoloji üretimi, ileri teknoloji transferi gibi birçok terimlerin geniş bir biçimde değerlendirildiği dikkati çekmektedir. Beş teknopark, iki ileri teknoloji enstitüsü, Ulusal Metroloji Enstitüsü ve Türkiye Patent Enstitüsü bu planda öngörülen ve hayata geçirilen bazı sonuçlar olarak değerlendirilebilir.

Ek olarak ATGİ becerini ilerletmek için ayrı ayrı amaca değinildiği dikkat çekmektedir. Bunun ilk sırada yer alan GSMH içinde olan Ar-Ge masrafları %1 düzeyine getirmek, bir diğeri ise tam zamanlı olarak Ar-Ge çalışanı sayısının 1/ 15.000 aktif olarak görev yapan birey düzeyine çıkartmak olarak belirtilmiştir.

Kamu, sanayi ve üniversite arasında işbirliği olgusunu ilerletecek bir iklim oluşturmak ve teknoparkların oluşmasında ve genele yayılmasını sağlamak da planlamanın amacı çerçevesinde dikkate alınmıştır. Bunun yanında üniversite kapsamında yapılan uygulamalı ve temel araştırma yardımlarının fazlaştırılması ve biyoteknoloji, mikro elektronik, Nükleer ve uydu teknolojileri, bilgi iletişim teknolojileri gibi ileri teknoloji konumunun gelişimi için planlamada çalışmalara yer verilmiştir. Bahsedilen amaçlar doğrultusunda da ülkemizde yapılan Ar-Ge çalışmalar

için giderlerin, araştırma çalışan sayısı gibi çeşitli soruların ilk kez Devlet İstatistik Enstitüsü'nün periyodik anket formu soruları içine dahil edilmesi sağlanmıştır (Kiper, 2010: 77).

7.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

Planlama kapsamında, uygulamaya alınan ihracata bağlı Pazar ekonomisine ilişkin ayrıntılı mal regülasyonlarının yerine genel olarak rekabetçi becerisinin geliştirilmesini hedefleyen stratejik politika yaklaşımları göze çarpmaktadır. Bahsi geçen bu görüş, planlamayı diğer unsurlardan farklı kılan en temel özellik olarak görülmüştür. Bu bağlamda Bilim ve Teknoloji'de gelişme kavramı kapsamında teknolojik ihtiyaçların yanında çeşitli prensip ve politika planı sıralanmıştır.

Bu planların ve politika anılan Türkiye Bilim ve Teknoloji Politikaları: 1993-2003 ile de uyumlu olduğu gözlenmektedir. Söz gelimi; planda mevcut eksik finansal kaynakların kullanım esaslarında uzun vadeli sosyal ve ekonomik gelişme göz önünde bulundurularak öncelik teknoloji, bilim, Ar-Ge ve eğitim etkinliklerine verilmelidir ifade edilmiş, belirtilen politika stratejileri ile tamamen uyumlu olduğu görülmüştür. Ek olarak, bilgi ağ yapı ve alt yapısının oluşturulması, jenerik teknolojilerin geliştirilmesi, risk sermayesi kamu tedarik politikası, özel sektör Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi, teknoloji merkezleri ve parkları ile patent hakları gibi son derece ayrıntılı politikaların ve amacın da planlamada detaylı biçimde bulunduğu görülmektedir. Fakat, bu planlama da amaçlardan son derece uzak kalmıştır (Kiper, 2010: 77).

8.Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planlaması dünya üzerinde meydana gelen durum ve gelişimlerden tanımlayan bir bölüm ile başlamış ve bu doğrultuda 5. Kondratieff dalgaları ile uyumlu olan bilgi ekonomisi, bilgi toplumu ve küreselleşme süreçlerinin ayrıntılı bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu incelemenin sonrasında Ar-ge politikaları eğitim ve öğretim politikaları, bilim-teknoloji-sanayi politikaları arasında harmonizasyon için ihtiyaçlar belirtilmiştir. Bunun yanında, sonrasındaki amaçlar için

bir ders olması bakımından VII. Kalkınma Planı'nda öngörülen bilim-teknoloji hedefleri sunulmuş, bunların yapılamamasının nedenleri söylenmiştir.

Bu planlamada da bir öncekinde görüldüğü gibi detaylı ürün numaraları ve regülasyonun yerine politikalar ve genel kapsam öne çıkarılmıştır.

Hedef ve amaçlar bu dönem içinde TÜBİTAK koordinasyonu ile yapılan "Vizyon 2023" dokümanı ile uyumluluk sergilemektedir.

Planın prensip, amaç ve politik görüşler olarak şu içerikleri vurgulamıştır; sanayinin rekabetçi yaklaşımını küresel kapsamda uygun şekilde geliştirilmesi ve insan kaynağı ile fiziksel, yasal temelin bilimsel ve teknolojik kapasite gelişimine yardımcı olabilecek biçimde restorasyonu, kamu ve üniversite-sanayi arasında ortak bir araştırma faaliyetleri düzenlenmesi, Ulusal İnovasyon Sistemi'nin performansını artıracak yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, iletişim teknolojileri ve enformasyonun yeni malzemeler, nükleer teknolojiler, havacılık ve uzay teknolojileri, deniz ve okyanus araştırmaları, büyük bilim uygulamaları ve temiz enerjiler, teknoparkların sayılarının fazlaştırılması

Planın bilim ve teknoloji politikaları için temel yaklaşım şöyle ifade edilmiştir; "Sosyal yapıyı güçlendirerek, istikrarı koruyarak, yapısal reformları tamamlayarak ve bilgi toplumuna geçiş için gereken transformasyonu gerçekleştirerek, küreselleşmenin olanaklarından minimum düzeyde faydalanıp, istenmeyen etkilerini minimum düzeyde tutarak Türkiye'yi dünya genelinde anahtar ve etkili bir pozisyona getirmek (Madde 19)"(Kiper, 2010: 78).

9.Kalkınma Planı (2007-2013)

Bu plan geçmiş planlar gibi 5 yıllık değil 7 yıl için hazırlanmıştır.

"Teknolojik Kalkınma ve İnovasyon" başlığı kapsamında yer alan önemli hususlar irdelendiğinde şu noktalar öne çıkmaktadır;

- Daha önceki planlarda sanayi politikaları ile ATGİ stratejilerinin tek tek unsurlar olarak değerlendirildiği, oysa ki bunların rekabetçilik ve ulusal sanayi amaçlanarak beraber değerlendirilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

- Teknolojik ilerlemenin yalnızca yüksek teknoloji alanlarıyla kısıtlı olmadığı ve tüm alanlarda bilgi odaklı teknolojik gelişmelere odaklanmak gerektiği ifade edilmektedir. Ülkemizde pek çok ATGİ program ve mekanizması olduğu söylenerek, bunların etki analizlerinin yapılarak çıkan verilere göre gereken iyileştirme ve tedbirlerin alınmasının gerektiği açıklanmıştır.
- Ar-Ge insan kaynağı geliştirme programlarının üniversitelerle beraber tasarlanması gerektiği bildirilmektedir.
- Sanayi kuruluşlarının %84'ünün teknoloji gereksinimlerinin tedarikini makina satın alımı ile yaptıkları, yalnızca %7'sinin Ar-Ge çalışmaları ile teknoloji geliştirme gayreti içerisinde oldukları belirtilerek, ÜSİ ve diğer işbirliği mekanizmalarının geliştirilmesi gerekliliğinin altı çizilmiştir (Kiper, 2010: 79).

10.Kalkınma Planı (2014-2018)

Bu planlama üzerinde iki yıl boyunca çalışarak oluşturulan 10.cu kalkınma planı olarak bilinmektedir. Bu planlama 2014 ve 2018 yılları aralarını kapsamaktadır.

Bu plan merkezden ve yerel içinden on binden fazla bireyin katkısı ile yürürlüğe geçirilmiştir. Birçok alanda çalışan bireylerin görüşleri alınmıştır (sivil halk, akademisyenler, meslek mensupları).

10'uncu Beş Yıllık Kalkınma Planı TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda 26 Haziran'da kabul edilmiştir.

Planlama ile ilgili yapılan toplantılarda Cevdet Yılmaz “en değerli amacın ekonominin arttığı bir döneme geçiş olarak iyi bir unsur” olacağı hakkındaki görüşleridir.

Yılmaz, planın esas stratejisine dair şunları ifade etmiştir:

“Planlamadaki amacımız eğitim alanındaki yeniliklerle şehirleşme alanlarında izleyeceğimiz yollar ve daha refah bir ülke için teknoloji ile bilgiyi katma değer olarak çevirerek ÜSİ'yi pekiştirmeyi, gelir düzeyi arttırma ve üzerinde çok durulacağı alanın enerji alanı olacağı olarak belirtmiştir. (<http://www.kalkinma.gov.tr>) (Onuncu Kalkınma Planı, 2013: 33).

1.3.Türkiye’de Üniversite-Sanayi İşbirliği

Muhasebeye işletmelerde kendisinden beklenilene odaklı olarak farklı düzeylerde görevler atfedilir. Bazı kurumlar muhasebe işletmelerinin vergi matrahını belirlemesi, alacak ve borçları takip edilmesi yeterli bulurken, kimi muhasebeler ise muhasebeden, bütün ilgi alanlarının gereksinimlerine yanıtlayacak bilgi üretimini ve raporlanmasını istemektedir. Çağımızda her geçen gün büyüyen ve bünyeleri karmaşıklaştıran kurumlarda başarı elde edilmiş bir idare adına, bir takım metot ve bilgileri kullanmak temel prensip haline gelmiştir. Pek çok işletmede, ekonomik ve işletmenin finansal yapısına dair muhasebe sonuçları elde edilmeden, verileri yorumlamadan konusu geçen işletmeyi idare etme olanağı imkânsızdır (Sevilengül, 2000: 1-42).

Ülkemizde muhasebeye yönelik eğitimi, üniversiteden önce lisedeki eğitim ve üniversitelerdeki eğitim, iş yaşamında çalışanlara verilen eğitim, staj ve hayat boyu öğrenme eğitimi olarak üç aşama kapsamında değerlendirilebilir. Kurum için muhasebe eğitimi lise de verilen eğitim ve üniversite seviyesinde olarak iki düzeyde alınmaktadır. Kısmî muhasebe eğitimi veren orta eğitim şeklindeki liselerdir. Temel muhasebe derslerinin sunulduğu ve düşük seviyede muhasebe elemanı hazırlayan ticaret lisesinde muhasebe dersi eğitimi, özünde muhasebe defterinin hazırlanması bakımından dışına pek fazla çıkamamaktadır (Çürük ve Doğan, 2001: 281-310).

Genel olarak üniversitelerin meslek yüksekokullarının muhasebe ve işletmecilik alanlarında ve iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin (İİBF) işletme bölümleri şeklinde faaliyet göstermektedir. Bu fakültelerde uygulanan üç farklı eğitim vardır. Bunlar temel ders olarak uzmanlık olarak alması gerektiği dersler şeklinde öğrencilerin tercihlerine göre verilen dersler olarak adlandırılmaktadır. Verilen eğitim sırasında muhasebe derslerinin niteliği ve sayısı farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar ise üniversitelerin yönetmeliklerine göre çeşitlilik gösterip dersin sayısını, niteliğini ve içeriğini değiştirebilmektedirler. Bunun yanı sıra, İİBF’de sunulmakta olan derslerin sayısı, oranı, içeriği ve niteliği üniversiteler arasında çeşitlilik gösterse de, muhasebeyle alakalı dersler işletme bölümünde verilen derslerin önemli bir kısmını meydana getirmektedir. Söz gelimi, lisans programı süresince verilen muhasebe

dersleri Çukurova Üniversitesi İşletme Bölümünde (İİBF) verilen genel totalde ders işleme sresinin %22'si düzeyindedir (rk ve Doğan, 2001 : 122).

Her ne kadar ülkemizdeki üniversitelerde verilen işletme eğitimlerinin birlikte olmada genel olarak verilen muhasebe derslerin şu şekildedir; Maliyet Muhasebesi, Genel Muhasebe Yönetim Muhasebe Bilgisi, , Bilgisayarlı Destekli Muhasebe, şirketler Muhasebesi Vergi Muhasebesi ve Hukuku , Revizyon ve Denetim, Finansal Tablolar Analizi, Sigorta ve Banka Muhasebesi dersleri olarak verilmektedir.. Ülkemizdeki niversite yapılarında sunulan muhasebe programlarının en dikkat çekici niteliklerinden bir diğeri bazı Anglo-Sakson lkelerindeki (Amerika, İngiltere, Avustralya gibi) eğitimden ayrı olarak, yasal uygulamalara, özellikle vergi yasalarındaki kararlara sıkıca bağlı olarak verilmiş olmasıdır (rk ve Doğan, 2001: 281-310).

Sanayi ve niversiteler arasında koşulsuz işbirliği gereksinimi, günümüzde oldukça karmaşık bir hal almış ve fazla rolleri bulunan niversite-sanayi iş birliği metotlarının ortaya çıkmasına fayda sağlamıştır. Farklı problemlere ve kişilerin gereksinim duyduğu unsurlara uyumlu zm yolları bulmaya amaçlayan yani ara yüz şeklinde kurumsal şekilde adlandırılmaktadır. Teknoloji aktarım merkezi olarak, teknopark, iş birliği merkezi ve kulukalıklar gibi kurumlaşmış işletmeler türleri her geçen gün değerlenmektedir.

Türkiye'ye incelendiğinde sanayi ve niversite arasında yüksek düzeyde bir iş birliği mevcut değildir. İşbirliği amaçlı arz odaklı niversite merkezleri ve Geleneksel işbirliği teknikleri halen daha ağırlığını koruduğu söylenebilir. Fakat, son zamanlarda kurumsal olarak işbirliği arayışları bağlamında değerli nitelikte girişimler yapılmaktadır.

Sanayi-niversite işbirliği, politikasının alt başlığı olarak ulusal inovasyon sistemi yer almaktadır. Bununla bağlantısı etkili ve doğrudandır. Ulusal inovasyon sisteminin ilerlemesi ise, önceden izlemeye alınan devamlılık niteliğinde takip edilecek yolun programlanmasının gerektiği "path-dependent" evrimsel şekilde bir nitelik gösterir. şöyle ki; ülkemizin mevcut olan endüstri yapısı, kültürümüzü, tutumlarımızı ve bunlar gibi birçok durumu göz ardı ederek bilgi toplumuna yeni bir ışık yakmak imkânsız görülmektedir. İzlenecek yöntem, elde edilen ilerlemenin devamı şekindedir. Her birinin etrafındakileri ve kendini evrimleştirmesi kısaca aynı

tür dönüşümünde etkili olur. Bir alt konu başlığı ise sanayi ve üniversite iş birliğinde de tutumlar aynı şekilde olacaktır (Kiper, 2010: 8)

Hem literatürde, hem de yapılan kongre, konferans ve panellerde muhasebe eğitimi konusunda sıklıkla iddia edilen temel problemlerden biri, muhasebe eğitimlerinin öğrenciler üzerinde eleştirel düşünme becerisinde, öğrenme ve problem çözme becerisinde ve etkileşim kurma becerilerine etkisinin az olduğu ve gelişimlerini sağlamakta eksik kaldığı (Önal ve Apaydın, 1999: 19-40); diğeri ise, Türkiye'deki üniversite kurumlarının verdiği muhasebe eğitimlerinin ve kapsamının piyasada duyulan ihtiyacı karşılamakta yetersiz kaldığı, bir başka deyişle üniversitelerin verdiği ders eğitimlerinin piyasada bekleneni karşılamada yetersiz kaldığı ve bunu göz önünde bulundurarak program yapmadığıdır (Çürük ve Doğan, 2001: 41-49). Bunun yanında, sanayi esnaflarının teşvik edecek oldukları personellerde bulunmasını arzu ettikleri özellikler konusunda yükseköğretim kurumlarından elde tutulur bir istekte bulunmadıkları iddia edilmektedir (Uslu, 1998: 268-280).

1.3.1. Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nde İntörn Eğitimi

Günümüzde, küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, yurdumuzda hızla gelişen nitelikli iş gücüne olan ihtiyacın her geçen gün artmasına neden olmuştur. Genç nüfusun artması birlikte istihdam önemli bir sorun durumuna gelmiştir. Ülkemiz ekonomisini olumsuz yönde etkileyen bu durumun ortadan kaldırılabilmesi ve nitelikli istihdamın artırılabilmesi ancak mesleki ve teknik eğitim ile karşılanabilir. Buna ek olarak, küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, üniversiteleri "girişimci üniversite" ve "Üniversite- Sanayi İşbirliği" süreçlerinde, daha etkin rol almaya yönlendirmiştir. Üniversitelerin sektör odaklı üretim süreçlerinde ihtiyaç duyulan uygulama becerisi yüksek nitelikli Fen ve Sosyal Bilimler alanında lisans ve ön lisans mezunlarını yetiştirebilmek için çağdaş ve inovatif projeler üretmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu kapsamda, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, bölgesel, yerel ve sektörel iş gücü dinamiklerinin nitelikli iş gücü talepleri doğrultusundaki ihtiyaçlarını dikkate alarak, "İş Yeri Uygulama Eğitimi" adını verdiği yeni eğitim modelini uygulamaya koymuştur.

Bölge üniversiteleri içinde ilk kez Manisa Celal Bayar Üniversitesi tarafından uygulanan bu yeni eğitim-öğretim modeli ile öğrencilerin istihdama yönelik yetişmeleri planlanmaktadır. Bu yeni modelle, öğrenciler son dönemlerini iş yerlerinde tam zamanlı ve kesintisiz olarak 15 hafta süreyle yapacakları uygulamalar ile tamamlayacaklardır. Son dönemlerine kadar üniversitede edindikleri teorik ve pratik bilgilerini, iş yerlerinde uzman kişilerin denetiminde yapacakları uygulamalar ile birleştirerek, uygulamaya yönelik bilgi ve becerilerini geliştireceklerdir. Hayata ve işe dokunarak, tüm iş-tasarım ve üretim süreçlerinin içerisinde yer alacaklardır. Mezun olduklarında 15 haftalık iş tecrübesine sahip olarak, iş bulma konusunda daha avantajlı konumda olacaklardır. Okurken iş hayatıyla tanışma fırsatı bularak, hayata bir adım önde başlama fırsatı bulacaklardır.

1.3.2. İntörn Eğitim Modeli Öğrencilere Neler Sağlayacak

- Öğrenciler eğitimleri süresince mesleki alanları ile ilgili kazandıkları teorik bilgilerini “İş Yeri Uygulama Eğitimi” dersi adı altında iş yerlerinde uzman kişilerin rehberliğinde yapacakları uygulamalı eğitimle bütünleştirerek nitelikli istihdama yönelik yetişmeleri için gerekli olan uygulama becerilerini geliştirebilecekler,
- İş yerlerindeki deneyim ve tecrübeleri yerinde öğrenecek, takım çalışması, iş disiplini, sorumluluk alma becerileri artacak,
- İş dünyası okurken tanışma fırsatı bulacaklar, mezuniyet sonrası işyerlerine adaptasyon sorunu yaşamayacaklar,
- İş yerlerinde kendilerini geliştirme fırsatı bulacaklar, tecrübeleri, özgüvenleri artacak, gelecekleri ile ilgili kariyer planlaması yapabilecekler,
- Öğrenciler okurken iş hayatıyla tanışma ve iş bulma fırsatı bulacaklar, 4 aylık iş tecrübesine sahip olarak mezun olacaklar,

1.3.3. İntörn Eğitim Modeli İş Dünyasına Neler Sağlayacak

- İhtiyaç duydukları nitelikteki iş gücü kendini yetiştirme şansı bulacak, işletme maliyeti ve tanıma süreci yaşamadan kendi yetiştirdiği öğrenciyi istihdam etme fırsatı bulacaktır.
- ‘İş Yeri Uygulama Eğitimi’ ne gelen öğrencileri değerlendirerek öğretim programlarındaki eksiklikleri gözlemleyebilecek ve tespitlerini üniversite ile paylaşarak, hem eğitim sisteminin bir parçası olacak, hem de programların ihtiyaç duyulan düzeyde güncellenmesine katkıda bulunarak sistemin dinamik bir yapı kazanmasını sağlayacaktır.
- İhtiyaçlarına uygun programların açılmasını sağlayacaktır.
- İş yerlerinde öğrencileri izlemek için gelecek akademisyenler sayesinde, ihtiyaç duyduğu akademik bilgi ve tecrübelerle daha rahat ulaşma şansı bularak daha dinamik bir üniversite-sanayi iş birliği sürecine kavuşacaktır.

1.4. Türkiye’de Doğrudan ya da Dolaylı Şekilde Üniversite-Sanayi İşbirliği Sağlayan Mekanizmaların Sınıflandırılması

1990 yılından itibaren yükselen biçimde şekilde ÜSİ’yi sağlamak ve yüksek düzeylere ulaştırarak teknolojik gelişime sağlamak ve rekabet olarak üstünlük sağlayabilmek için çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Geliştirilen ve kurulan söz konusu uygulamalar dolaylı ve doğrudan olacak şekilde ÜSİ için zemin ve fırsat doğurmaktadır.

Direk veya dolaylı olarak üniversite-sanayi işbirliği sağlayan başlıca mekanizmaları şu beş başlık altında sınıflandırılmak mümkündür;

- 1) Planlama merkezli, Kamusal yardımlı beraber yapılan planlamalar
- 2) Kamuya özgü şekillendirilen kurum işbirliği uygulamaları
- 3) Üniversitelerce yapılan anlaşmalı eğitim ve proje Programlar
- 4) Üniversitelerde işbirliği hedefiyle kurulmuş işbirliği merkezi
- 5) Resmi olmayan ağlar ve diğerleri

Üniversiteler ve sanayi gereksinimleri paralelinde farklı eğitim ve öğretim programları düzenleyen mekanizmalardan eğitim öğretim ile ilgili iki tanesi değerlendirilecek olursa;

1.4.1. Üniversite Döner Sermaye Sistemi ile Sözleşme Bazlı Projeler

Birçok ülkede olduğu gibi, sözleşme temelli proje yapıları ÜSİ için en geniş kapsamlı ve en eski mekanizmalardan biri haline gelmiştir. Fakat bu çeşit projeler YÖK kanunlarının, Ülkemizde akademik personeller için teşvik edici bulunmayan maddeler kapsamında idare edilmektedir. Var olan uygulamalara göre teknoparkların dışında kurumlarda çalışan araştırmacı kişilerin, proje masraflarının %70'i katkı ve vergi kapsamında kesintiye uğramaktadır. Bahsi geçen yasa ve uygulamalar araştırmacı gurubu sanayi ile birlikte ortak iş yapmaktan uzaklaştırmakta ve arzu edilen seviyede bir işbirliğini de önüne geçerek imkânsız hale getirmektedir.

1.4.2. Üniversitelerin Sürekli Eğitim Merkezleri (SEM)

Üniversite kurumları sanayi piyasasının gereksinimleri paralelinde çeşitli eğitimlere yer verilmektedir. Eğitimlerin belirlenmesinde üniversite kurumlarının sanayi çerçevesinde ve odalarıyla işbirliği içine girmektedir. Bu bilgi aktarımının sanayiye ulaşmasındaki en etkili yoldur.

1.5. Muhasebe Eğitimi ve Diğer Konularda Üniversite Sanayi İşbirliğinin İstenilen Düzeyde Olmamasının Nedenleri

Hem gerçekleştirilen panel, bilimsel topluluklarında hem de literatürde işletmeler ile üniversiteler arasında iş birliğinin bulunmadığı veya istenilen düzeyde olmadığı farklı bahanelerle ifade edilmektedir. İşletmelerin ve üniversitelerin hem ders konuları hem de derslerin kendileriyle iş birliği yapmamalarının çok fazla nedeninin

olduğu bilinmektedir. Bunların birinci öneminin yeterince kavranmamış olması, konunun kuramsal zemininin algılanamaması, işbirliğinin bazı objektif olmayan düşünce ve yargılar ile benimsenmemesi, bunun yanında bireysel ilişkilerin kurumsal ilişkiler ile kıyaslandığı zaman daha yaygın olması gelmektedir (Kazu, 1994:196). Bunun yanı sıra, işbirliğinin olmamasının diğer sebepleri de, şöyle belirtilmektedir (Külahçı ve Gürol, 1995: 131).

- Üniversite, eğitim veya bilgilendirmek için işletme taleplerini hemen yanıtlayıp karşılayamamaktadırlar.
- Üniversite, gelişen teknolojiyi ya da yasal planların değişiklikleri geriden izlemektedirler.
- Üniversite, piyasadan uzak ve gelişmelerden habersiz kalmakta ve teoride kalarak devam etmektedir. Bundan dolayı, işletme gereksinimlere yönelik uygulama bilgileri verememektedir.
- Üniversite, işletmelere ilişkin işbirliğinin yeterli seviyede olmasının işletmeye sunabileceği faydaları tüm anlamı ile aktarmamakta yetersiz kaldığı ve eğitim etkinliklerini de işletmelere yeteri kadar sunamamaktadır.
- Üniversite akademik personellerinin sanayi tecrübesi (uygulama) olmadığı için ya da eksik olduğu için gereksinimlere fazla yanıt verememektedirler.
- Özel kuruluşların, işletmeleri çok iyi inceleyip uygun süreçte uygun programlar tavsiye etmekte, üniversite ise bu konuda yeterli düzeyde olmamaktadır.
- İşletmelerin, üniversite ile ortak bir politika izlememesi nedeniyle işbirliği içine girmeye gerek duymamaktadır.
- İşletmeler bünyesinde, üniversitenin sadece ders olarak bunu verdiği algısı akıllara kazınmış ve dolayısıyla da işbirliği içine hiç girilmemiştir.
- Meslek içi muhasebeler eğitimi gerekli değeri göstermemektedirler, var olan çalışanı yetiştirmek yerine hazır hale gelmiş olan personelleri seçmekte ve noktada üniversite kapsamındaki bölümlerle etkileşime geçmemektedir.

- İşletmeler, muhasebe alanındaki eğitimi çalışmalarını yalnızca kurum içerisinde fırsatlarla sürdürmekte ve bu noktada üniversiteden bir destek isteğinde bulunmadığı görülmektedir.
- Üniversite işletmelerin gereksinim, değer ve talepler hakkında bilgiye sahip değildirler. Bunun yanında, işletmeler de üniversitelerin gereksinim, beklentilerini ve değerlerini bilmemektedirler.
- Her iki tarafta iş birliğine girmemelerinin nedenlerini açıklayarak birbirleri ile etkileşime geçmemektedirler.
- Her iki taraf arasında bürokrasinin çok olması da işbirliğinin önüne geçebilmektedir.

2.MUHASEBE EĞİTİMİNDE İŞLETMELERLE İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ

Ülkemizde muhasebe eğitimi üç başlık altında verilmektedir bunlar; mesleki- teknik eğitimi, üniversite düzeyindeki eğitim, meslek içi ve staj olarak adlandırılmaktadır. Bu eğitimler iki seviyede verilmekte kurumsal muhasebe olanlardan biri lise düzeyindeki diğer ise üniversite düzeyindedir. Kısmi olarak adlandırılan muhasebe eğitimi ticaret meslek lisedir. Muhasebeye ilişkin temel konu başlıklarının işlendiği ve düşük seviyede olan muhasebe çalışanı yetiştirme konusunda ticaret lisesindeki eğitimleridir. Bunlar defterlerin hazırlanması ve düzenli olarak işlenmesi gibi konuların çok fazla dışına çıkmamakla birlikte muhasebe eğitimlerini vermektedir (Çürük ve Doğan, 2001: 281-310).

Genellikle üniversitelerin meslek yüksekokullarının muhasebe ve işletmecilik alanlarında ve İİBF fakültelerinin bölümü olarak faaliyet göstermektedir. Hala ülkemizde varlığını sürdüren çok sayıda İİBF bölümleri işletme alanı olarak da eğitime devam etmektedir. İİBF bölümlerinde verilen üç eğitim planı yer almaktadır. Fakat muhasebeyi ilgilendiren dersler daha az sayıda bulunmakla birlikte işletmeye ilişkin genel derslerin tümünün verildiği de söylenebilir. Üniversitelerin kendi bünyesinde hazırladığı müfredat düzenine göre de uygulama aşamasında çeşitlilikler göstermektedir (Çürük, 2001: 122).

Türkiye’de işletme fakültelerinde verilen muhasebe derslerinin gereksinimleri karşılamakta yetersi olduğu kabul edilse de genel olarak müfredatta verilen dersler şunlardır; Şirketler Muhasebesi, Genel Muhasebe, Banka ve Sigorta , Finansal Tablolar Analizi, Maliyet Muhasebesi, Denetim-Revizyon, Bilgisayarlı Muhasebe, Vergi Hukuku ve Muhasebesi dersleri şeklindedir. Ülkemizde fakültelerde işlenen muhasebe derslerinin en göz alıcı niteliği Amerika, İngiltere, Avustralya gibi Anglo-Sakson ülkelerindeki eğitimden ayrı olarak, yasal düzenlemelere, özellikle vergi kanunlarındaki kararlara sıkıca bağlı şekilde veriliyor olmasıdır (Çürük ve Doğan, 2001: 281-310).

Hem yapılan panel, konferans ve kongrelerde hem de literatürde işletmeler ile üniversiteler arasında iş birliğinin bulunmadığı veya istenilen düzeyde olmadığı farklı bahanelerle ifade edilmektedir. İşletmelerin ve üniversitelerin hem ders konuları hem de derslerin kendileriyle iş birliği yapmamalarının çok fazla nedeninin olduğu bilinmektedir (Önal ve Apaydın, 1999: 19-40); diğeri ise, üniversite fakültelerinde verilen derslerin piyasadaki beklentileri karşılamakta yetersiz düzeyde olduğu, piyasadaki işletmelerin isteklerini karşılayamamaktadırlar (Çürük ve Doğan, 2001: 41-49). Bununla beraber, sanayi esnafının teşvik edecekleri personellerde bulunmasını arzu ettikleri özellikler konusunda üniversite kurumlarında doğru taleplerde bulunmadıkları da iddia edilmektedir (Uslu, 1998: 268-280).

İşletmenin ve üniversitenin muhasebe eğitimi ve diğerkonularda işbirliği yapmamaları için birçok sebebinin olduğu ve bu sebeplerin ilki konuların temelindeki kuramsal kısmının doğru anlaşılabilmesi, değerinin algılanmasında yetersizlik olduğu, işbirliğinin bazı yargılarla benimsenmemesi, sübjektif düşünce ve kurumsal ilişkilerin yerine bireysel ilişkilerin daha fazla olması gelmektedir (Erdoğan ve Kuzu, 1993: 95-114).

İşbirliği içine girilmemesinin bir diğernedeni ise üniversitenin eğitim veya bilgilendirmeye yönelik işletme isteklerini kısa sürede yanıtlamada yetersiz kaldıkları, yasal düzenlemeler ve ya teknolojik gelişmelerdeki değişimleri geride takip ettikleri, işletmeler arası işbirliğinin düşük düzeyde olması ve işbirliğinin faydasının neler olduğuna dair bilgilerinin olmadığı, eğitimle ilgili faaliyetleri piyasada yeterince reklamını yapamadıkları olarak söylenmektedir. Bunun yanında üniversitelerin piyasadaki habersiz kalması gelişmeleri takip etmemesi, kendi bünyesinde

devamlılığını sürdürdüğü, dersleri sürekli teoride işlediği uygulamaya dökmediği ve gereksinimleri karşılamakta yetersiz olduğu, dersleri veren öğretim görevlilerinin veya üyelerinin sanayiye ait tecrübelerinin bulunmadığı, bundan kaynaklı gereksinimlere cevap verememelerinin işletmelerin işbirliği içerisine girmeme nedenleri arasında yer almaktadır. (Külahcı ve Gürol, 1995: 127-140). Özetle, üniversitelerle işletmelerin arasında iletişim eksikliği olması sebebiyle her iki taraf karşılıklı olarak beklentiler hakkında bilgisiz kalmaktadır.

4. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ VE KAPSAMI

1.SANAYİ SEKTÖRÜNÜN LİSANS DÜZEYİ MUHASEBE EĞİTİMİNDEN KALİTE VE KALİTE GÜVENCESİ BEKLENTİLERİNİ (MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ ÖRNEĞİ) KARŞILAMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Manisa Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenerek değerlendirilmesini ortaya koymaktır. Üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin işletmelerin beklentilerini ne kadar karşıladığı, işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan çalışanların, muhasebe bölüm şefinin, muhasebe müdürünün ve işletme ortağının üniversite öğrenimi sırasında aldığı muhasebe eğitimi hakkındaki bilgi düzeyini göstermektedir.

Manisa Organize Sanayi Bölgesinde 175 tane işletme vardır. Bu işletmelerden 45 tanesinin muhasebe bölümü çalışanlarına anket uygulaması yapılmıştır. Hedef kitle olarak, muhasebe elemanlarının istihdamından sorumlu olabilecekler arasından işletmelerin; muhasebe çalışanları, muhasebe sorumluları veya işletme sahipleri alınmıştır.

1.2.Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın araştırma bölümünde anket yönteminden yararlanılmıştır. Anketin Birinci bölümünde; yirmi altı sorudan oluşan beşli likert ölçek kullanılmış ve bir tane de anket uygulanan işletmelerin görüşlerinin alındığı açık uçlu soru yöneltilmiştir.

Anketin birinci bölümünde: Muhasebe eğitiminin yeterliliğine ilişkin sorular ve muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçları karşılama düzeyi ölçmeye yönelik sorular yöneltilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde: Manisa Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin (firmaların) yapısı hakkında bilgi edinebilmek için oluşturulmuş sekiz adet soru yöneltilmiştir.

Anketin birinci ve ikinci bölümünde yöneltilen sorulara verilen cevaplar SPSS programında değerlendirilmiştir.

1.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırma Manisa Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren firmaları (işletmeleri) kapsamaktadır.

1.4.Araştırmanın Kısıtları

Araştırmanın en önemli kısıtı Manisa Organize Sanayi bölgesindeki firmaların tamamına ulaşılabilmesi. Bunun en önemli nedeni firmaların anket çalışmasına katılmakta isteksiz ve çekinceli davranması.

1.5.Bulgular ve Yorumlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde özetlenmiştir.

1.5.1.İstatistiksel Analizler

Elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Ölçek verilerine uygulanan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre verilerin yüksek düzeyde güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Sonrasında verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelemiş ve her iki alt boyuta ilişkin verilerin de normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu nedenle katılımcıların çalıştıkları işletmelerle ilgili bir takım bilgilere göre ölçek alt boyutlarına ilişkin puanların karşılaştırılmasında non-parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Yapılan tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların çalıştıkları işletmelerin buldukları MOSB'lerine, işletmelerin faaliyet alanlarına, işletmelerdeki çalışan sayılarına ve işletmelerin üretim türüne göre ölçek alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi kullanılırken, işletmelerin muhasebe kayıtlarının tutulduğu yerlere göre ölçek alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 1: Muhasebe Eğitimi Yeterliliği, Güncelliği ve İhtiyaçlara Uygunluğu Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2	Öz değer
1-Lisans eğitimi süresince alınan Muhasebe grubu derslerinin eğitimi yeterlidir	,788		35,053
2-Alınan Muhasebe grubu dersleri eğitimi firmaların ihtiyaçlarını yeterli ölçüde karşılamaktadır	,827		
3-Tek Düzen Muhasebe Sistemi hakkındaki bilgileri yeterlidir.	,623		
4-Lisans öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe paket program (bilgisayarlı muhasebe) bilgisi yeterlidir	,831		

5-Lisans öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe dersleri ile ilgili bilgileri (Genel Muhasebe, Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, Mali Tablolar Analizi, Muhasebe Denetimi vb.) yeterlidir	,776		
6-Ticari belgeleri tanıyabilme bilgisi yeterlidir	,629		
7-Ticari belgelerden muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgileri yeterlidir	,816		
8- Mali tabloların analizini yapabilme bilgilerini yeterli buluyorum	,827		
9-Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre temel mali tabloları düzenleyebilme bilgilerini yeterli buluyorum	,885		
10-Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre diğer mali tabloları düzenleyebilme bilgilerini yeterli buluyorum	,881		
11- Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgilerini yeterli buluyorum	,878		
12- Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgilerini yeterli buluyorum	,719		
13-Üniversite öğrenimi sırasında aldıkları mevzuat bilgilerini (VUK, TTK, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu vb.) yeterli buluyorum	,680		
14-Lisans eğitiminde alınan muhasebe grubu derslerinde güncel konular ve uygulamalara yeterli ölçüde yer verildiğini düşünüyorum	,749		
15-İşletmemizde yapılan işler dikkate alındığında lisans düzeyindeki muhasebe grubu derslerinde güncel konuların işlendiğini düşünmüyorum		,691	28,882

16-Üniversitelerdeki öğretim elemanlarının muhasebe grubu derslerinin eğitiminde piyasadaki gelişmelerden uzak ve teoride kaldıklarını düşünüyorum		,727	
17-Muhasebe grubu derslerinde görülen eğitim ile çalıştığımız alandaki uygulamalar arasında çelişkiler bulunduğunu düşünüyorum		,422	
18-Üniversitelerde okutulan muhasebe grubu dersleri ve içeriklerinin, üniversite ve işletmelerin işbirliği ile belirlenmesi gerektiğini düşünmüyorum		,629	
19-Bulduğumuz mesleğe girişte muhasebe bilgisinin etkisi fazla olduğunu düşünüyorum		,737	
20-Muhasebe bilgisinin mesleki ilerlemeye etkisi fazla olduğunu düşünüyorum		,716	
21-Üniversiteler tarafından yaratılan bilginin sanayi tarafından nasıl kullanılabilceği konusunda somut yöntemler içeren bir yol haritası çıkarılmalıdır		,840	
22-Var olan üniversite-sanayi işbirliği mekanizmaları hakkında farkındalık yaratılmalı ve bu mekanizmalar içselleştirilmelidir(Teknoparklar,Teknoloji Transfer merkezleri, Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri vb)		,860	
23-Sanayi, üniversite tarafından sağlanan bilgiyi kullanma becerisi kazanırken, üniversiteler de üretim sürecinde ortaya çıkan sorunlara çözüm geliştirebilmelidir		,875	
24-Rekabetçi üstünlük açısından üniversite-sanayi işbirliğinin gerekliliği sanayi tarafından kavranmalıdır		,856	

25-Üniversite-sanayi işbirliği özelinde üniversitelerin organize sanayi bölgelerinde irtibat noktaları kurmaları düşünülebilir		,838	
26-Üniversiteyi bitiren öğrenciler iş hayatına çok zor adapte olmakta ve hatta genelde uyum sağlayamamaktadırlar. Bunun giderilmesi veya en aza indirilebilmesi için ise, üniversitelerde teorik bilgilerin sürekli olarak uygulamalı programlarla desteklenmesi gerekmektedir		,783	

Tablo 1 incelendiğinde, ölçeğin iki ayrı faktörden oluştuğu görülmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda KMO değeri ,895 olarak tespit edilirken, Bartlett's test değerinin 4589,483 olduğu ve bu test sonucunun anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Bu test değerinin anlamlı olması ölçeğin faktörlerden oluşabileceğinin bir göstergesidir. Faktör analizi yapıldığında faktör yükü 0,32 üzerinde olan maddeler analize dahil edilmiştir ve ölçekte yer alan tüm maddelerin faktör yükü 0,32'nin üzerinde olduğu için ölçekten herhangi bir madde çıkarılmamıştır. Ölçekte yer alan maddelerden 15 ve 18 numaralı maddeler tersten kodlanmaktadır.

Tablo 2: Güvenilirlik Testi Sonuçları

Alt boyutlar	Madde sayısı	Cronbach's Alpha
Muhasebe eğitiminin yeterliliği	14	,957
Muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu	12	,801
Ölçeğin tamamı	26	,925

Tablo incelendiğinde, ölçekte yer alan her iki alt boyutun ve ölçeğin tamamının güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Normallik Testi Sonuçları

Alt boyutlar	Kolmogorov-Smirnov	Shapiro-Wilk
	p	p
Muhasebe eğitiminin yeterliliği	,001	,001
Muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu	,000	,000

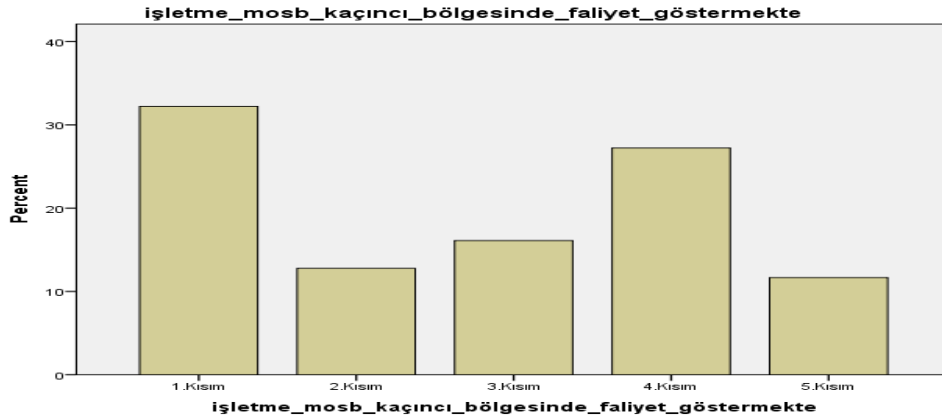
Tablo incelendiğinde, ölçekte yer alan her iki alt boyutun da normal dağılım göstermediği görülmektedir. Bu nedenle non-parametrik analizler kullanılarak karşılaştırmalar yapılmıştır.

Tablo 4: Katılımcıların Demografik Bilgilerine Göre Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Değişkenler	Alt değişkenler	f	%
İşletmeniz, Manisa ili Organize Sanayi Bölgesi'nde kaçınıcı kısımda faaliyet göstermektedir?	1.Kısım	58	32,2
	2.Kısım	23	12,8
	3.Kısım	29	16,1
	4.Kısım	49	27,2
	5.Kısım	21	11,7
İşletmeniz Manisa OSB'de katılımcı firmalar arasında hangi grupta yer almaktadır?	ISO 500 Bölge Firmaları	62	34,4
	ISO İkinci 500 Bölge Firmaları	81	45,0
	Yabancı Ve Yabancı Ortaklı Bölge Firmaları	37	20,6
İşletmeniz hangi alanda faaliyet göstermektedir?	Sanayi (23 işletme)	99	55,0
	Ticari (12 işletme)	41	22,8
	Hizmet (10 işletme)	40	22,2
İşletmenizde kaç işçi çalışmaktadır?	1-5	22	12,2
	6-49	19	10,6

	50-149	37	20,6
	150-249	26	14,4
	250'den fazla	76	42,2
İşletmenizin üretim tipi aşağıdakilerden hangisidir?	Sürekli ve genel piyasa için üretim	71	39,4
	Sipariş ve fason üretim	39	21,7
	Her iki biçimde de üretim	70	38,9
İşletmenizde profesyonel yönetici istihdam ediyor musunuz?	Her yönetim kademesinde	88	48,9
	Bazı yönetim kademelerinde	82	45,6
	Profesyonel yönetici istihdam etmiyoruz	10	5,6
İşletmenizin muhasebe kayıtları nerede tutulmaktadır?	İşletme içinde, muhasebe servisinde	149	82,8
	İşletme dışında, serbest muhasebeci mali müşavirin bürosunda	31	17,2
Anketi cevaplayan işletme temsilcilerinin işletme ile olan ilişkisi nedir?	İşletme Ortağı	11	6,1
	Müdür	39	21,7
	Şef	44	24,4
	Muhasebe bölüm çalışanı	86	47,8

Grafik 1: İşletmeniz Manisa İli Organize Sanayi Bölgesi'nde Kaçınıcı Kısmında Faaliyet Göstermektedir ?

Katılımcıların;

%32,2'sinin çalıştığı firma OSB'nin 1.kısımında,

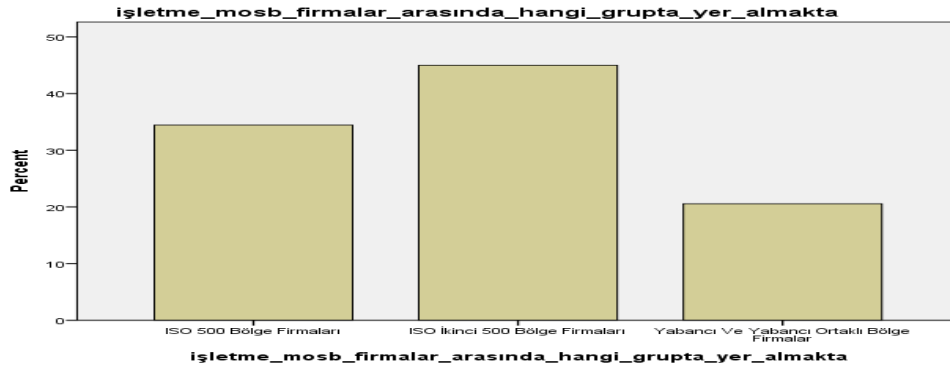
%12,8'inin çalıştığı firma OSB'nin 2.kısımında,

%16,1'inin çalıştığı firma OSB'nin 3.kısımında,

%27,2'sinin çalıştığı firma OSB'nin 4.kısımında ve

%11,7'sinin çalıştığı firma OSB'nin 5.kısımında yer almaktadır.

Grafik 2: İşletmeniz Manisa OSB' de Katılımcı Firmalar Arasında Hangi Grupta Yer Almaktadır ?

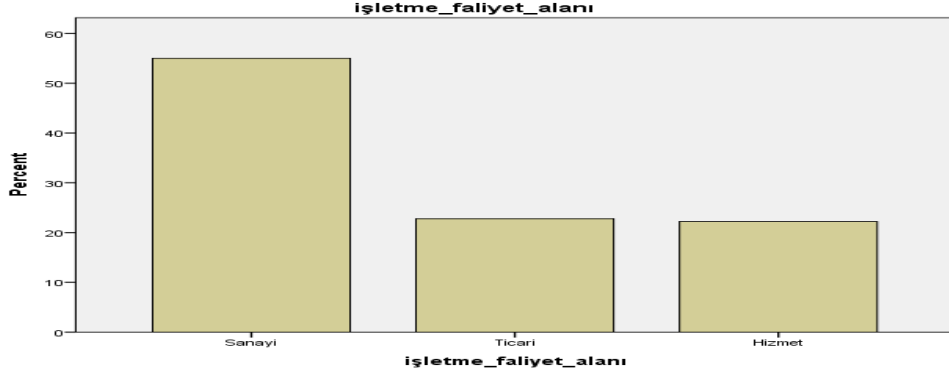
Katılımcıların;

%34,4'ü ISO 500 Bölge Firmaları'nda çalışırken,

%45'i ISO İkinci 500 Bölge Firmaları'nda çalışmakta

%20,6'sı Yabancı ve Yabancı Ortaklı Bölge Firmaları'nda çalışmaktadır.

Grafik 3: İşletmeniz Hangi Alanda Faaliyet Göstermektedir ?

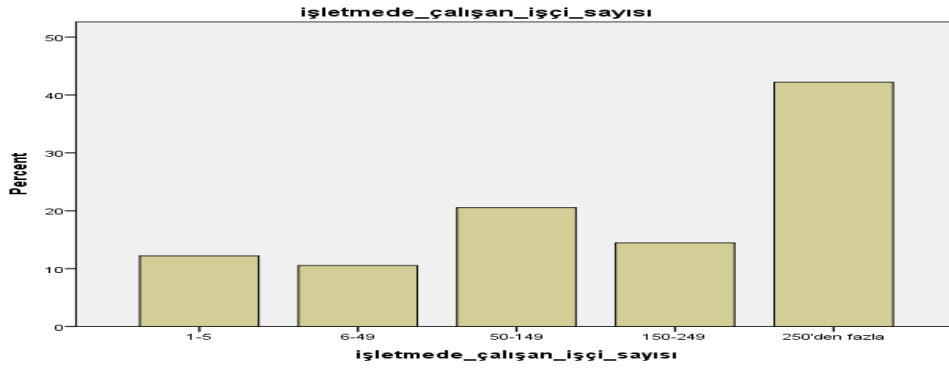
Katılımcıların;

%55'inin çalıştığı firma sanayi alanında faaliyet gösterirken,

%22,8'inin çalıştığı firma ticari alanda

%22,2'sinin çalıştığı firma hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir.

Grafik 4: İşletmenizde Kaç İşçi Çalışmaktadır ?

Katılımcıların;

%12,2'sinin çalıştığı firmada 1-5 kişi çalışırken,

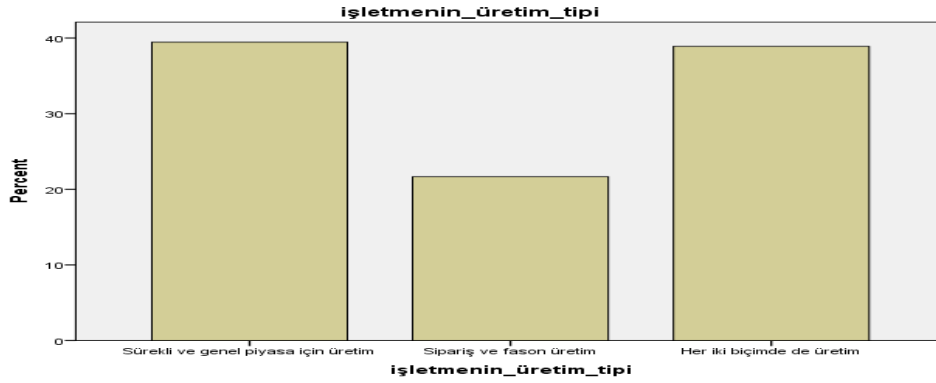
%10,6'sının çalıştığı firmada 6-49 kişi çalışmakta,

%20,6'sının çalıştığı firmada 50-149 kişi çalışmakta,

%14,4'ünün çalıştığı firmada 150-249 kişi çalışmakta

%42,2'sinin çalıştığı firmada 250'den fazla kişi çalışmaktadır.

Grafik 5: İşletmenizin Üretim Tipi Hangisidir ?

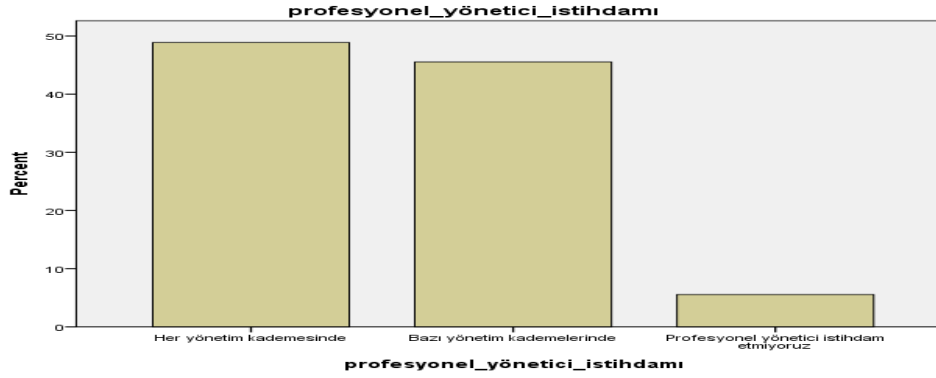
Katılımcıların;

%39,4'ünün çalıştığı firma sürekli ve genel piyasa için üretim yaparken,

%21,7'sinin çalıştığı firma sipariş ve fason üretim yapmakta,

%38,9'unun çalıştığı firma ise her iki biçimde de üretim yapmaktadır.

Grafik 6: İşletmenizde Profesyonel Yönetici İstihdam Ediyor musunuz?

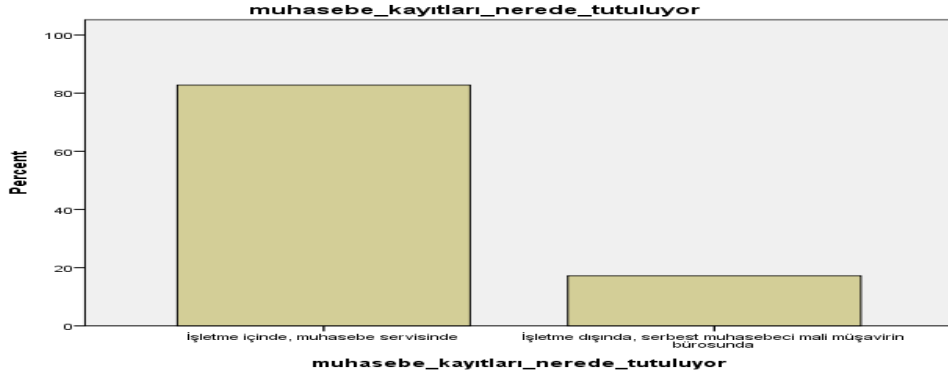
Katılımcıların;

%48,9'unun çalıştığı firmada her yönetim kademesinde profesyonel yönetici istihdam ediliyorken,

%45,6'sının çalıştığı firmada bazı yönetim birimlerinde profesyonel yönetici istihdam edilmekte

%5,6'sının çalıştığı firmada profesyonel yönetici istihdam edilmemektedir.

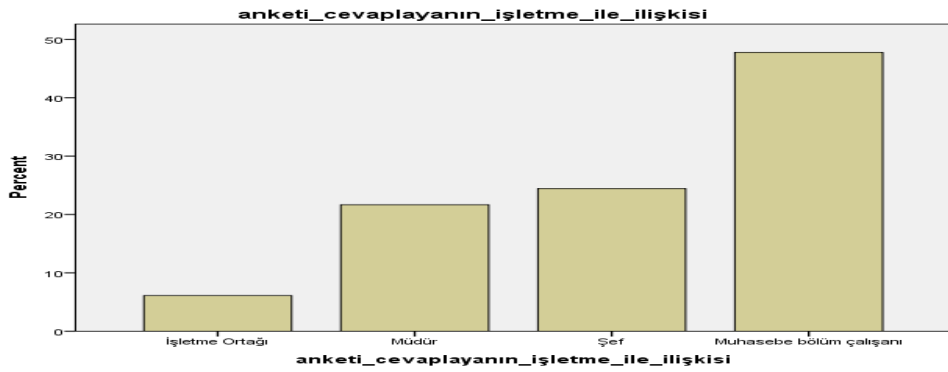
Grafik 7: İşletmenizin Muhasebe Kayıtları Nerede Tutulmaktadır?

Katılımcıların;

%82,8'inin muhasebe kayıtları işletme içinde muhasebe servisinde tutulmakta, %17,2'sinin ise işletme dışında serbest muhasebeci mali müşavirin bürosunda tutulmaktadır.

Grafik 8: Anketi Cevaplayan İşletme Temsilcilerinin İşletme İle Olan İlişkisi Nedir?

Araştırmaya katılanların;

%6,1'i işletme ortağı,

%21,7'si müdür,

%24,4'ü şef ve %47,8'i muhasebe bölüm çalışanıdır.

Tablo 5: Katılımcıların Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama Puanları ve Standart Sapmaları

Alt boyutlar	X	Ss
Muhasebe eğitiminin yeterliliği	2,73	0,84
Muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu	2,35	0,56

Tablo incelendiğinde, katılımcıların muhasebe eğitiminin yeterliliğine ilişkin algı ortalamasının 2,73±0,84 olduğu,

Muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algı ortalamasının ise 2,35±0,56 olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Yanıtlara İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları ile Ortalamaları

Madde	Tanımlayıcı istatistik	Kesinlikle katılmıyor	Katılmıyor	Ne katılmıyor	Katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	X
Madde 1	f	19	82	35	31	13	2,65
	%	10,6	45,6	19,4	17,2	7,2	
Madde 2	f	16	66	47	40	11	2,80
	%	8,9	36,7	26,1	22,2	6,1	
Madde 3	f	14	76	51	30	9	2,69
	%	7,8	42,2	28,3	16,7	5,0	
Madde 4	f	16	60	41	44	19	2,94
	%	8,9	33,3	22,8	24,4	10,6	
Madde 5	f	17	65	60	21	17	2,76
	%	9,4	36,1	33,3	11,7	9,4	
Madde 6	f	15	85	42	28	10	2,63
	%	8,3	47,2	23,3	15,6	5,6	

Madde 7	f	18	55	72	25	10	2,74
	%	10,0	30,6	40,0	13,9	5,6	
Madde 8	f	14	63	47	46	10	2,86
	%	7,8	35,0	26,1	25,6	5,6	
Madde 9	f	22	70	39	36	13	2,71
	%	12,2	38,9	21,7	20,0	7,2	
Madde 10	f	13	71	39	44	13	2,85
	%	7,2	39,4	21,7	24,4	7,2	
Madde 11	f	16	64	46	41	13	2,84
	%	8,9	35,6	25,6	22,8	7,2	
Madde 12	f	14	89	48	17	12	2,58
	%	7,8	49,4	26,7	9,4	6,7	
Madde 13	f	16	82	58	16	8	2,54
	%	8,9	45,6	32,2	8,9	4,4	
Madde 14	f	10	89	47	30	4	2,61
	%	5,6	49,4	26,1	16,7	2,2	
Madde 15	f	2	30	43	93	12	3,46
	%	1,1	16,7	23,9	51,7	6,7	
Madde 16	f	25	81	55	17	2	2,39
	%	13,9	45,0	30,6	9,4	1,1	
Madde 17	f	20	78	49	27	6	2,56
	%	11,1	43,3	27,2	15,0	3,3	
Madde 18	f	13	31	35	73	28	3,40
	%	7,2	17,2	19,4	40,6	15,6	
Madde 19	f	29	91	31	15	14	2,41
	%	16,1	50,6	17,2	8,3	7,8	
Madde 20	f	36	86	33	13	12	2,33
	%	20,0	47,8	18,3	7,2	6,7	
Madde 21	f	48	95	22	6	9	2,07
	%	26,7	52,8	12,2	3,3	5,0	
Madde 22	f	49	90	30	2	9	2,07
	%	27,2	50,0	16,7	1,1	5,0	
Madde 23	f	76	71	24	2	7	1,85

	%	42,2	39,4	13,3	1,1	3,9	
Madde 24	f	77	64	28	4	7	1,89
	%	42,8	35,6	15,6	2,2	3,9	
Madde 25	f	73	62	34	3	8	1,95
	%	40,6	34,4	18,9	1,7	4,4	
Madde 26	f	84	68	18	0	10	1,80
	%	46,7	37,8	10,0	0,0	5,6	

Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımlar değerlendirildiğinde;

1-Lisans eğitimi süresince alınan Muhasebe grubu derslerinin eğitimi yeterlidir maddesine; 19 kişi (%10.6) Kesinlikle Katılmıyorum

82 kişi (% 45.6) Katılmıyorum

35 kişi (% 19.4) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum

31 kişi (% 17.2) Katılıyorum

13 Kişi (% 7.2) Kesinlikle Katılıyorum

2-Alınan Muhasebe grubu dersleri eğitimi firmaların ihtiyaçlarını yeterli ölçüde karşılamaktadır maddesine;

16 kişi (% 8.9) Kesinlikle Katılmıyorum

66 kişi (% 36.7) Katılmıyorum

47 kişi (% 26.1) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum

40 kişi (% 22.2) Katılıyorum

11 Kişi (% 6.1) Kesinlikle Katılıyorum

3-Tek Düzen Muhasebe Sistemi hakkındaki bilgileri yeterlidir maddesine;

14 kişi (% 7.8)	Kesinlikle Katılmıyorum
76 kişi (% 42.2)	Katılmıyorum
51 kişi (% 28.3)	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
30 kişi (% 16.7)	Katılıyorum
9 Kişi (% 5.0)	Kesinlikle Katılıyorum

4-Lisans öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe paket program (bilgisayarlı muhasebe) bilgisi yeterlidir maddesine;

16 kişi (% 8.9)	Kesinlikle Katılmıyorum
60 kişi (% 33.3)	Katılmıyorum
41 kişi (% 22.8)	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
44 kişi (% 24.4)	Katılıyorum
19 Kişi (% 10.6)	Kesinlikle Katılıyorum

5-Lisans öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe dersleri ile ilgili bilgileri (Genel Muhasebe, Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, Mali Tablolar Analizi, Muhasebe Denetimi vb.) yeterlidir maddesine;

17 kişi (% 9.4)	Kesinlikle Katılmıyorum
65 kişi (% 36.1)	Katılmıyorum
60 kişi (% 33.3)	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
21 kişi (% 11.7)	Katılıyorum
17 Kişi (% 9.4)	Kesinlikle Katılıyorum

6-Ticari belgeleri tanıyabilme bilgisi yeterlidir maddesine;

15 kişi (% 8.3)	Kesinlikle Katılmıyorum
85 kişi (% 47.2)	Katılmıyorum
42 kişi (% 23.3)	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
28 kişi (% 15.6)	Katılıyorum
10 Kişi (% 5.6)	Kesinlikle Katılıyorum

7-Ticari belgelerden muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgileri yeterlidir maddesine;

18 kişi (% 10.0)	Kesinlikle Katılmıyorum
55 kişi (% 30.6)	Katılmıyorum
72 kişi (% 40.0)	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
25 kişi (% 13.9)	Katılıyorum
10 Kişi (% 5.6)	Kesinlikle Katılıyorum

8- Mali tabloların analizini yapabilme bilgilerini yeterli buluyorum maddesine;

14 kişi (7,8)	Kesinlikle Katılmıyorum
63 kişi (35,0)	Katılmıyorum
47 kişi (26,1)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
46 kişi (25,6)	Katılıyorum
10 kişi (5,6)	Kesinlikle Katılıyorum

9-Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre temel mali tabloları düzenleyebilme bilgilerini yeterli buluyorum maddesine;

22 kişi (12,2)	Kesinlikle Katılmıyorum
70 kişi (38,9)	Katılmıyorum
39 kişi (21,7)	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
36 kişi (20,0)	Katılıyorum
13 kişi (7,2)	Kesinlikle Katılıyorum

10-Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgilerini yeterli buluyorum;

13 kişi (7,2)	Kesinlikle Katılmıyorum
71 kişi (39,4)	Katılmıyorum
39 kişi (21,7)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
44 kişi (24,4)	Katılıyorum
13 kişi (7,2)	Kesinlikle Katılıyorum

11- Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgilerini yeterli buluyorum maddesine;

16 kişi (8,9)	Kesinlikle Katılmıyorum
64 kişi (35,6)	Katılmıyorum
46 kişi (25,6)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
41 kişi (22,8)	Katılıyorum
13 kişi (7,2)	Kesinlikle Katılıyorum

12- Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgilerini yeterli buluyorum maddesine;

14 kişi (7,8)	Kesinlikle Katılmıyorum
89 kişi (49,4)	Katılmıyorum
48 kişi (26,7)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
17 kişi (9,4)	Katılıyorum
12 kişi (6,7)	Kesinlikle Katılıyorum

13-Üniversite öğrenimi sırasında aldıkları mevzuat bilgilerini (VUK, TTK, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu vb.) yeterli buluyorum maddesine;

16 kişi (8,9)	Kesinlikle Katılmıyorum
82 kişi (45,6)	Katılmıyorum
58 kişi (32,2)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
16 kişi (8,9)	Katılıyorum
8 kişi (4,4)	Kesinlikle Katılıyorum

14-Lisans eğitiminde alınan muhasebe grubu derslerinde güncel konular ve uygulamalara yeterli ölçüde yer verildiğini düşünüyorum maddesine;

10 kişi (5,6)	Kesinlikle Katılmıyorum
89 kişi (49,4)	Katılmıyorum
47 kişi (26,1)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
30 kişi (16,7)	Katılıyorum
4 kişi (2,2)	Kesinlikle Katılıyorum

15-İşletmemizde yapılan işler dikkate alındığında lisans düzeyindeki muhasebe grubu derslerinde güncel konuların işlendiğini düşünmüyorum maddesine;

2 kişi (1,1)	Kesinlikle Katılmıyorum
30 kişi (16,7)	Katılmıyorum
43 kişi (23,9)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
93 kişi (51,7)	Katılıyorum
12 kişi (6,7)	Kesinlikle Katılıyorum

16-Üniversitelerdeki öğretim elemanlarının muhasebe grubu derslerinin eğitiminde piyasadaki gelişmelerden uzak ve teoride kaldıklarını düşünüyorum maddesine;

25 kişi (13,9)	Kesinlikle Katılmıyorum
81 kişi (45,0)	Katılmıyorum
55 kişi (30,6)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
17 kişi (9,4)	Katılıyorum
2 kişi (1,1)	Kesinlikle Katılıyorum

17-Muhasebe grubu derslerinde görülen eğitim ile çalıştığımız alandaki uygulamalar arasında çelişkiler bulunduğunu düşünüyorum maddesine;

20 kişi (11,1)	Kesinlikle Katılmıyorum
78 kişi (43,3)	Katılmıyorum
49 kişi (27,2)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
27 kişi (15,0)	Katılıyorum
6 kişi (3,3)	Kesinlikle Katılıyorum

18-Üniversitelerde okutulan muhasebe grubu dersleri ve içeriklerinin, üniversite ve işletmelerin işbirliği ile belirlenmesi gerektiğini düşünmüyorum maddesine;

13 kişi (7,2)	Kesinlikle Katılmıyorum
31 kişi (17,2)	Katılmıyorum
35 kişi (19,4)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
73 kişi (40,6)	Katılıyorum
28 kişi (15,6)	Kesinlikle Katılıyorum

19-Bulduğumuz mesleğe girişte muhasebe bilgisinin etkisi fazla olduğunu düşünüyorum maddesine;

29 kişi (16,1)	Kesinlikle Katılmıyorum
91 kişi (50,6)	Katılmıyorum
31 kişi (17,2)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
15 kişi (8,3)	Katılıyorum
14 kişi (7,8)	Kesinlikle Katılıyorum

20-Muhasebe bilgisinin mesleki ilerlemeye etkisi fazla olduğunu düşünüyorum maddesine;

36 kişi (20,0)	Kesinlikle Katılmıyorum
86 kişi (47,8)	Katılmıyorum
33 kişi (18,3)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
13 kişi (7,2)	Katılıyorum
12 kişi (6,7)	Kesinlikle Katılıyorum

21-Üniversiteler tarafından yaratılan bilginin sanayi tarafından nasıl kullanılabilceği konusunda somut yöntemler içeren bir yol haritası çıkarılmalıdır maddesine;

48 kişi (26,7)	Kesinlikle Katılmıyorum
95 kişi (52,8)	Katılmıyorum
22 kişi (12,2)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
6 kişi (3,3)	Katılıyorum
9 kişi (5,0)	Kesinlikle Katılıyorum

22-Var olan üniversite-sanayi işbirliği mekanizmaları hakkında farkındalık yaratılmalı ve bu mekanizmalar içselleştirilmelidir (Teknoparklar,Teknoloji Transfer merkezleri, Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri vb) maddesine;

49 kişi (27,2)	Kesinlikle Katılmıyorum
90 kişi (50,0)	Katılmıyorum
30 kişi (16,7)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
2 kişi (1,1)	Katılıyorum
9 kişi (5,0)	Kesinlikle Katılıyorum

23-Sanayi, üniversite tarafından sağlanan bilgiyi kullanma becerisi kazanırken, üniversiteler de üretim sürecinde ortaya çıkan sorunlara çözüm geliştirebilmelidir maddesine;

76 kişi (42,2)	Kesinlikle Katılmıyorum
71 kişi (39,4)	Katılmıyorum
24 kişi (13,3)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
2 kişi (1,1)	Katılıyorum
7 kişi (3,9)	Kesinlikle Katılıyorum

24-Rekabetçi üstünlük açısından üniversite-sanayi işbirliğinin gerekliliği sanayi tarafından kavranmalıdır maddesine;

77 kişi (42,8)	Kesinlikle Katılmıyorum
64 kişi (35,6)	Katılmıyorum
28 kişi (15,6)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
4 kişi (2,2)	Katılıyorum
7 kişi (3,9)	Kesinlikle Katılıyorum

25-Üniversite-sanayi işbirliği özelinde üniversitelerin organize sanayi bölgelerinde irtibat noktaları kurmaları düşünülebilir maddesine;

73 kişi (40,6)	Kesinlikle Katılmıyorum
62 kişi (34,4)	Katılmıyorum
34 kişi (18,9)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
3 kişi (1,7)	Katılıyorum
8 kişi (4,4)	Kesinlikle Katılıyorum

26-Üniversiteyi bitiren öğrenciler iş hayatına çok zor adapte olmakta ve hatta genelde uyum sağlayamamaktadırlar. Bunun giderilmesi veya en aza indirilebilmesi için ise, üniversitelerde teorik bilgilerin sürekli olarak uygulamalı programlarla desteklenmesi gerekmektedir maddesine;

84 kişi (46,7)	Kesinlikle Katılmıyorum
68 kişi (37,8)	Katılmıyorum
18 kişi (10,0)	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum
0 kişi (0,0)	Katılıyorum
10 kişi (5,6)	Kesinlikle Katılıyorum

göre anket katılımcıları tarafından yukarıda belirtilen cevaplar verilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği MOSB'lerine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Alt boyut	Bölge	N	X	Ss	Sıra ort.	χ^2	p	Gruplar arası farklar
Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği	1.Kısım	58	2,74	1,089	87,19	3,839	,428	-
	2.Kısım	23	2,71	,877	90,74			
	3.Kısım	29	2,80	,810	98,72			
	4.Kısım	49	2,78	,527	96,65			
	5.Kısım	21	2,47	,678	73,67			
Muhasebe Eğitiminin Güncelliği ve Mesleki İhtiyaçları Karşılması	1.Kısım	58	2,23	,558	77,91	13,229	,010	1<2, 1<3, 2>4, 3>4
	2.Kısım	23	2,59	,537	118,20			
	3.Kısım	29	2,43	,439	105,55			
	4.Kısım	49	2,26	,481	83,79			
	5.Kısım	21	2,49	,818	89,81			

Tablo incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları işletmelerin faaliyet gösterdiği MOSB'lerine göre muhasebe eğitiminin yeterliliği algısının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algısının ise katılımcıların çalıştıkları işletmelerin faaliyet gösterdiği MOSB'lerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir.

Çalıştıkları işletme 2.kısım ve 3.kısımda yer alan katılımcıların muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algısının çalıştığı işletme 1.kısım ve 4.kısımda bulunan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Katılımcıların çalıştıkları işletmelerin faaliyet gösterdiği MOSB'lerine göre dağılıma bakıldığında;

58 katılımcı MOSB 1. kısım

23 katılımcı MOSB 2. kısım

29 katılımcı MOSB 3. kısım

49 katılımcı MOSB 4. kısım

21 katılımcı MOSB 5. Kısım cevaplarını vermiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Faaliyet Alanların Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Alt boyut	Faaliyet alanı	N	X	Ss	Sıra ort.	χ^2	p	Gruplar arası farklar
Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği	Sanayi	99	2,93	,767	105,25	28,035	,000	1>3, 2>3
	Ticari	41	2,76	,876	90,87			
	Hizmet	40	2,19	,769	53,61			
Muhasebe Eğitiminin Güncelliği ve Mesleki İhtiyaçları Karşılması	Sanayi	99	2,39	,608	92,61	,710	,701	-
	Ticari	41	2,35	,551	91,27			
	Hizmet	40	2,24	,454	84,49			

Tablo incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları işletmelerin faaliyet gösterdiği alanlara göre muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algısının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), muhasebe eğitiminin yeterliliği algısının ise katılımcıların çalıştıkları işletmelerin faaliyet gösterdiği alanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir.

Sanayi alanında ve ticari alanda çalışan firmalardaki katılımcıların muhasebe eğitiminin yeterliliği algısının hizmet alanında çalışan katılımcıların algısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Katılımcıların çalıştıkları işletmelerin faaliyet gösterdiği alanlara bakıldığında;

99 katılımcı sanayi, 41 katılımcı ticari, 40 katılımcı hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Çalıştırdıkları İşçi Sayısına Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Alt boyut	Çalışan sayısı	N	X	Ss	Sıra ort.	x^2	p	Gruplar arası farklar
Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği	1-5	22	2,26	1,085	61,34	16,986	,002	1<4, 1<5, 2<5, 3<5
	6-49	19	2,32	,986	71,87			
	50-149	37	2,69	,872	83,88			
	150-249	26	2,80	,710	91,92			
	250'den fazla	76	2,96	,662	106,34			
Muhasebe Eğitiminin Güncelliği ve Mesleki İhtiyaçları Karşılması	1-5	22	2,42	,752	90,93	1,629	,804	-
	6-49	19	2,34	,539	91,11			
	50-149	37	2,35	,398	98,62			
	150-249	26	2,45	,888	82,21			
	250'den fazla	76	2,29	,431	89,11			

Tablo incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları işletmelerin çalıştırdıkları işçi sayısına göre muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algısının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), muhasebe eğitiminin yeterliliği algısının ise katılımcıların çalıştıkları işletmelerin çalıştırdığı işçi sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir.

Çalıştıkları işletmede 150-249 işçi çalışan katılımcıların muhasebe eğitiminin yeterliliği algısının çalıştıkları işletmede 1-5 işçi çalışan katılımcıların algısından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve çalıştıkları işletmede 250'den fazla işçi çalışan katılımcıların algısının çalıştıkları işletmede 1-5, 6-49 ve 50-149 kişi çalışan katılımcıların algısından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Katılımcıların çalıştıkları işletmelerin çalıştırdıkları işçi sayısına bakıldığında;

22 katılımcı 1-5 arası işçi çalıştırdığını

19 katılımcı 6-49 arası işçi çalıştırdığını

37 katılımcı 50-149 arası işçi çalıştırdığını

26 katılımcı 150-249 arası işçi çalıştırdığını

76 katılımcı 250'den fazla işçi çalıştırdığını belirtmiştir.

Tablo 10: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Üretim Türüne Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Alt boyut	Üretim türü	N	X	Ss	Sıra ort.	x ²	p	Gruplar arası farklar
Muhasebe Eğitimini Yeterliliği	Sürekli ve genel piyasa için üretim	71	2,68	,724	87,04	10,068	,007	1<2, 2>3
	Sipariş ve fason üretim	39	3,06	,854	113,40			
	Her iki biçimde de üretim	70	2,59	,908	81,25			
Muhasebe Eğitimini Güncelliği ve Mesleki İhtiyaçları Karşılama	Sürekli ve genel piyasa için üretim	71	2,26	,495	84,54	13,668	,001	1<2, 2>3
	Sipariş ve fason üretim	39	2,74	,768	117,56			
	Her iki biçimde de üretim	70	2,22	,376	81,46			

Tablo incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları işletmelerin üretim türüne göre muhasebe eğitiminin yeterliliği algısının, muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algısının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$).

Hem muhasebe eğitiminin yeterliliği algısında hem de muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algısında sipariş ve fason üretim yapan firmalarda çalışan katılımcıların algısının sürekli ve genel piyasa için üretim yapan katılımcıların algısından ve her iki biçimde de üretim yapan firmalarda çalışan katılımcıların algısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Katılımcıların çalıştıkları işletmelerin üretim türü incelendiğinde;

71 katılımcı sürekli ve genel piyasa için üretim,

39 katılımcı sipariş ve fason üretim,

70 katılımcı her iki biçimde de üretim cevaplarını vermiştir.

Tablo 11: Katılımcıların Çalıştıkları İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarının Tutulduğu Yerlere Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Alt boyut	Kayıt tutulan yer	N	X	Ss	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği	İşletme içinde	14 9	2,78	,8 18	93,1 7	13882, 0	1912, 0	,132
	İşletme dışında	31	2,49	,9 30	77,6 8	2408,0		
Muhasebe Eğitiminin Güncelliği ve Mesleki İhtiyaçları Karşılama	İşletme içinde	14 9	2,37	,5 90	92,4 2	13771, 0	2023, 0	,276
	İşletme dışında	31	2,23	,4 05	81,2 6	2519,0		

Tablo incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları işletmelerin muhasebe kayıtlarının tutulduğu yere göre muhasebe eğitiminin yeterliliği algısının, muhasebe eğitiminin güncelliği ve mesleki ihtiyaçlara uygunluğu algısının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Katılımcıların çalıştıkları işletmelerin muhasebe kayıtlarının tutulduğu yere bakıldığında; ankete katılan 149 kişi muhasebe kayıtlarını işletme içerisinde tutarken, 31 kişi muhasebe kayıtlarını işletme dışında tutmaktadır.

SONUÇ

LİSANS DÜZEYİNDE MUHASEBE EĞİTİMİ VE SANAYİ İŞBİRLİĞİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK İŞLETMELERDEN ALINAN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER DOĞRULTUSUNDA AŞAĞIDAKİ SONUÇLAR ELDE EDİLMİŞTİR.

Manisa Organize Sanayi Bölgesinde 175 tane işletme vardır. Bu işletmelerden 45 tanesinin muhasebe bölümü çalışanlarına anket uygulaması yapılmıştır. Yapılan anket değerlendirmeleri sonucunda; lisans düzeyinde muhasebe eğitimi üniversite ile sanayi işbirliği yoluna gidilmesi sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

1. Üniversitelerde verilen eğitimlerin teorik ağırlıklı olduğunu, uygulamanın gerçek işleyiş ile ilgisinin olmadığını düşünülmektedir. Bu nedenle uygulama eksikliğini yeni mezunlarda en büyük sıkıntı olduğu düşünülmektedir. Okulda verilen teorik eğitimlerin uygulamalı eğitimlerle desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.
2. Üniversitelerde verilen paket program (ETA, NETSİS, SAP vb) eğitiminin uygulamadan uzak olduğu belirtilerek bu konuda gerekirse MOSB' deki firmalarında desteğini alarak maddi sorunların giderilebileceği belirtilmiştir. Yapılacak bu çalışma ile üniversitelerde paket program eğitiminin çeşitleneceği belirtilmiştir.
3. Üniversite verilen genel muhasebe, maliyet muhasebesi, paket programlar eğitimlerinin uygulamadan uzak olmasının en önemli nedenlerinden birinin de dersi anlatan öğretim elemanının uygulamaya hakim olmamasından ve dolayısıyla dersi uygulamadan uzak teorik ağırlıklı anlatmasından kaynaklandığı belirtildi.
4. Üniversitelerde özellikle paket programlar dersinin uygulamalı anlatılabilmesi için, laboratuvar kurulması ve program kurulumu aşamasında gerekli maddi desteğin sağlanması gerektiği belirtildi.
5. Üniversitelerde verilen paket programlar dersinin sanayinin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için seçmeli ders olmaktan çıkartılarak, zorunlu ders haline getirilmesi gerektiği vurgulandı. Öğretim programlarında yapılacak bu

değişiklikle sanayinin uygulamalı muhasebe eğitiminden beklentilerine yönelik önemli bir sorunun çözülmüş olacağı belirtildi.

6. Çalışma hayatında ön muhasebe olarak adlandırılan ve ticari belgeleri (fatura, irsaliyeli fatura, KDV beyannamesi, Muhtasar beyanname vb..) içeren konuların üniversitelerde işlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilerin ticari belgeleri tanıyabilmeleri açısından bu konuda desteklenmelidir. Ayrıca ön muhasebe konuları ile bağlantılı olarak belgeler üzerinden kayıt yapılarak uygulanırsa verim alınacağı belirtilmiştir.
7. Muhasebe konularının yanı sıra resmi yazışma kuralları (vergi dairesi, maliye vb..) ile ilgili de eğitimler verilmesi gerektiği belirtilmiştir.
8. Vergi mevzuatı ve denetim konularının daha ayrıntılı olarak üzerinde durulması gerektiği belirtilmiştir.
9. Lisans eğitimi alan öğrencilerin pratik tecrübe ve bilgiye sahip kişi ve kurumlarla zaman zaman birlikte olmasına yönelik organizasyonlar yapılması gerektiği belirtilmiştir.
10. Üniversite öğrencilerinin son sınıfta staja (intörn) gitmelerinin üniversite-sanayi işbirliğini geliştirmeye yönelik olumlu bir adım olduğu belirtilmiştir. Ancak bu uygulamanın meslek liselerindekine benzer bir uygulama gibi son sınıfta 3 gün staj eğitimi, 2 gün okul şeklinde sürdürülmesinin mesleki formasyonu ve adaptasyonu arttıracığı vurgulanmıştır.
11. Üniversite ve sanayinin ortak çalışma yürüterek birlikte proje yapmasının işbirliğini arttıracığı belirtilmiştir.
12. Yapılan bu çalışmanın geleceğe yönelik oldukça faydalı olacağı, ve tüm sanayicilerin faydalanması gerektiği belirtilmiştir.

Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nde ki firmalarla yapılan görüşmeler ve değerlendirmeler sonucunda;

Lisans eğitimi süresince alınan muhasebe grubu derslerinin eğitimini ankete katılan 82 kişi (% 45) yetersiz bulmuştur. Lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin Tek Düzen Muhasebe Sistemi hakkındaki bilgileri ankete katılan 76 kişi (%42.2) tarafından yetersiz bulunmuştur. Özellikle paket programlar (bilgisayarlı muhasebe programları) değerlendirildiğinde ankete katılan 60 kişi (% 33) Netsis, Eta,

Mikro, Sap, Orka vb gibi programları etkin kullanabilme bakımından yetersiz bulmuşlardır.

Öğrencilerin teori ağırlıklı eğitim almasından kaynaklı olarak, ankete katılan 85 kişi (%47.2) ticari belgeleri tanıyarak ilgili yevmiye kaydını yapabilme konusunda yetersiz bulmuşlardır. Ve buna bağlı olarak mali tabloların analizinin yapılmasında sıkıntılar yaşandığını dile getirmişlerdir. Ankete katılan 70 kişi (38.9) Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre temel mali tabloları düzenleyebilme konusunda sıkıntılar yaşandığını dile getirmiştir. Ankete katılan 71 kişi (% 39.4) Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgilerini yeterli bulmamıştır.

Ankete katılan 89 kişi (49,4) Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgilerini yeterli bulmamıştır. Ankete katılan 82 kişi (45,6) üniversite öğrenimi sırasında aldıkları mevzuat bilgilerini (VUK, TTK, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu vb.) yeterli bulmamıştır. Ankete katılan 89 kişi (49,4) lisans eğitiminde alınan muhasebe grubu derslerinde güncel konular ve uygulamalara yeterli ölçüde yer verilmediğini düşünmektedir.

İşletmelerde yapılan iş dikkate alındığında, 93 kişi (51,7) lisans düzeyindeki muhasebe grubu derslerinde güncel konuların işlenmediğini düşünmektedir. Ankete katılan 78 kişi (43,3) muhasebe grubu derslerinde görülen eğitim ile çalışılan alandaki uygulamalar arasında çelişkiler bulunduğunu düşünmektedir. Ankete katılan 73 kişi (40,6) üniversitelerde okutulan muhasebe grubu dersleri ve içeriklerinin, üniversite ve işletmelerin işbirliği ile belirlenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Ankete katılan 95 kişi (52,8) üniversiteler tarafından yaratılan bilginin sanayi tarafından nasıl kullanılabileceği konusunda somut yöntemler içeren bir yol haritası çıkarılması gerektiğini düşünmektedir. Ve buna bağlı olarak 90 kişi (50,0) var olan üniversite-sanayi işbirliği mekanizmaları hakkında farkındalık yaratılarak bu mekanizmaların içselleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Muhasebe mesleği iş dünyasının önemli meslekleri arasında yer almaktadır. İş dünyasındaki değişimler ve yeni gelişmeler neticesinde bu gözde mesleği icra edecek muhasebe elemanlarında ihtiyaç duyulan nitelikler her geçen gün önem kazanmaktadır. İş dünyasının beklentilerinin karşılanabilmesi iş gücüne kaynak yetiştiren üniversiteler ile işverenlerin iletişiminin etkin olmasına bağlıdır. Üniversite

ve sanayinin ortak çalışmalar yürüterek birlikte proje yapması işbirliğini arttıracaktır. Yapılan bu çalışma geleceğe yönelik oldukça faydalı olacak ve tüm sanayiciler bu çalışmadan faydalanacaktır.

KAYNAKÇA

Ağca, A. (2003). “Ülke Muhasebe Sistemindeki Farklılıklar ve Bu Farklılıklardan Kaynaklanan Sorunlara Getirilen Çözüm Önerileri,” Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (Sayı:8): Haziran, 81-93.

Akdoğan, N., Aydın, H. (1987), Muhasebe Teorileri, Ankara, Gazi Üniversitesi Yayın No:98.

Akman, N., Hoşal, M., Şimga, C. (2008). "Muhasebe Eğitiminde Öğretim Ve Öğrenim Yöntemleri İle Ders Başarısı Arasındaki İlişki: Pilot Çalışma". XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu <http://www.isletme.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri1.doc> / 20.11.2008

Aktuğlu, M.A. (1983). “Muhasebe Eğitimi ve Muhasebenin Uyumlaştırılması İle İlgili Olarak Turizm İşletmeleri ve Muhasebe Eğitimi İlişkileri,” Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı:1-2: Ağustos, 2148.

Albrecht, W.S., Sack, R.J. (2000). Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future. American Accounting Association, Accounting Education Series, volume No:16, United States of America.

Ataman, Ü. (2001). Genel Muhasebe- Muhasebe Dönem Sonu İşlemleri, 13.baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Ayboğa, H. (2002). “Globalleşme Sürecinde Muhasebe Alanındaki Gelişmelere Ülkemizin Uyumu”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. <http://www.sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c5s8/makale/c5s8m3.pdf>. / 11.02.2009

Aydın, S. (2007). “Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Değerlendirilmesi ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi,” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aytulun, A. (2009). “TS-EN-ISO 9000 Serisinde Kalite Maliyetleri ve Ç-E TSE-ISOEN-14000 Çevre Yönetim Sistemi Muhasebesi” <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/46MaliCozum/10%20%2046%20AR%20C4%B0F%20AYTULUN.doc>, 19 Haziran 2009.

Başar, A.B. (2005). “Muhasebe Mesleğinde Başarı İçin İstenilen Bilgi ve Beceriler İle Muhasebe Eğitiminin Değişen Yüzü,” Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (Sayı:13): Aralık, 59-68.

Bayazıtlı, E. (2000). "Türkiye'de Muhasebe Eğitimi", Gelecek Yüzyılda Muhasebe Eğitimi. Ankara: TÜRMOB Yayınları. No:239

Bursalıoğlu, Z. (1970). “Eğitim Örgütüne Sistem Yaklaşımı,” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, c.3, (Sayı:1): 65-73.

Can, V., Demirci, Ş. (2016). Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2 Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriğine Uyum: Sakarya Üniversitesi Örneği Sakarya.

Cemalcılar, Ö., Erdoğan, N. (2000). Genel Muhasebe-Teknik, İlkeler, Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması (5. Bası), İstanbul, Beta Yayınları.

Civan, M. (2001). “Muhasebe Eğitiminin Mesleki Gelişime Etkisi ve Bu Bağlamda Bağımlı ve Bağımsız Muhasebeciler Üzerinde Yapılan Bir Çalışma”,Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,Sayı:2, Cilt No:2, ss.131-152.

Claveranne, D. Comptabilite et Entreprise- Comptabilite Generale. (1988). Paris.

Cuganesan, S., Gibson, R., Petty, R. (1997). “Exploring Accounting Education’s Enabling Possibilities; An Analysis of a Management Accounting Text”, Accounting, Auditing & Accountability Journal,volume:10 (3), s. 436.

Çelik, O., Kadir, G. (1999). "Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışları ve Akreditasyon (Eş değerleme) Standartları", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi , Cilt 1, Sayı:3, ss.45-68.

Çürük, T. (2001). Muhasebe Eğitiminin İşletmelerin Taleplerini Karşılama Düzeyi: Türkiye Örneği. ODTÜ Gelişim Dergisi, 28 (3-4), 281-310.

Çürük, T., Doğan, Z. (2002). “Muhasebe Ders ve İçeriklerinin Verilme Düzeyleri Konusunda İşletmelerin Üniversitelerden Taleplerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma,” Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, c.17, (Sayı:1): 107-126.

Çürük, T., Doğan, Zeki. (2002). Üniversitelerde Muhasebe Eğitimi ve İşletmelerin Taleplerini Karşılama Düzeyi, Ankara, Kozan Ofset.

Davut, A., Necdet, T. (1999). "Muhasebe Eğitiminde Dünya Standartları ve Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Gelişimi için Çözüm Önerileri" Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Sayı:18, S.43-77, Muğla.

Dehejia V. H ., Rove, N. (1998). "The Effect of Business Cycles on Growth: Keynes vs. Schumpeter",Economic Inquiry, vol. 36, issue 3, pages 501-11.

Demirkan, Ş. (2001). "Muhasebe Eğitim Yöntemleri", XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya.

Deppe, S., Stice, C. S. (1991). "Emerging Competencies for The Practice of Accounting", Journal of Accounting Education, Vol. 9.

Doğanay, M., Ünal, O. (2009). Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma Sayıştay Dergisi. Sayı: 74-75. Temmuz- Ağustos 2009.

Ekin, N. (1998). Bilgi Ekonomisinde Elektronik Ticaret. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Elagöz, İ., Çukacı, Y. C. (2006). Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stillerinin İlişkisinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Bir Uygulama, D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi, Cilt:21, Sayı:1, İzmir 2006. http://www.iibf.deu.edu.tr/dergi/1172241931_1/ / 9.8.2008

Erkural, K. (1995). Muhasebe Prensipler ve Uygulama- Tek Düzen Hesap Planına Göre Yeniden Düzenlenmiş (On Birinci Baskı), İstanbul: Der Yayınları.

Farazmand, A. (2001). "Globalization, The State and Public Administration:A Theoretical Analysis with Policy Implications for Developmental States",Public Organization Review.

Geisler, E., Rubenstein, A.H. (1982). "University-Industry Relations: A review of Major Issues", Albert B. Link ve Gregory Tassej (eds), Cooperative Research and Development: The Industry, University and Government Relationship (USA: Kluwer Academic Publishers): 43-62.

Gökal, İsmail. (2002). Erişim; <http://www.foreigntrade.gov.tr/> ,09.11.2002.

Gökçen, G. (1998). “Uygulamacıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri”, Marmara Üniversitesi, Muhasebe Araştırma ve Merkezi Muhasebe-Finansman Dergisi, Sayı 9, Aralık, 1998, s: 43-50.

Gücenme, Ümit. (2000). Genel Muhasebe, Marmara Kitabevi, Bursa.

Güvemli, O. (2000). Türk Devletleri Muhasebe Tarihi Osmanlı İmparatorluğu'na Kadar (1. c, 2. Baskı), İstanbul, Süryay Sürekli Yayınlar A.Ş.

Hatipoğlu, Z. (1995). Yönetim Muhasebesi, İstanbul, Lebib Yayınları ve Basım İşleri A.Ş.

<http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/KalkinmaPlanlari.aspx>

<http://www.turkak.org.tr/TURKAKSITE/AkreditasyonAkreditasyonNedir.aspx>

<https://kaped.org/universite-sanayi-isbirligi-gelirlerin-degerlendirilmesi/>

Izgar, H., Arslan, C. (2009). “Pisikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Gelişiminin İncelenmesi” http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/H%C3%BCseyin%20IZGAR%20%20Co%C5%9Fkun%20ARSLAN/IZGAR,%20H%C3%9CSEY%C4%B0N.pdf, 15 Temmuz 2009.

Kalmış, H., Yılmaz, B. B. (2004). "Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler", 2004. http://www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri2.doc /15.9.2008

Kalmış, H., Yılmaz, B. B. (2007). “Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler,” http://www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri2.doc, 27 Kasım 2007.

Karaağaçlı, M. (1996). “Eğitimde Meslek Standartlarına Duyulan Gereksinim”. Standart Dergisi. Sayı :416, Yıl:35, ss.64-66.

Karaağaçlı, M. (2002). Mesleki Eğitim ve Teknoloji Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.

Karacaer, S., Taş, A. (2004). "Muhasebe Eğitiminde Kalite Çalışmaları: Muhasebe Dersi Değerlendirmesi Üzerine Bir Uygulama," Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi. c.6. (Sayı.2). Haziran. ss.1-14.

Karapınar, A. (2000). "Muhasebe Uygulamalarında Uluslar Arası Uyumun Araştırılması"1. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi. Sayı:2. Cilt No:2. ss.85-95.

Karapınar, A. (2001). "Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi ve Ülkemiz Muhasebe Eğitimi İle Karşılaştırılması", XX.Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 23-27 Mayıs Tekirova-Antalya, 211-231.

Kaya, İdil. (1999). "Geleceğin Muhasebe Eğitimi: Gelişen Meslek İçin Hazırlanmak", İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, İstanbul: 20.Mart.1999.

Kaya, U., Daştan, A. (2004). "Türkiye'de Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Öğrenci-Öğretici ve Uygulayıcılar Açısından Değerlendirilmesi" XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 2004. <http://www.isletme.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri12.doc/> 4.12.2008

Kaya, U., Daştan, A. (2004). Türkiye’de Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Öğrenci - Öğretici ve Uygulayıcılar Açısından Değerlendirilmesi. 24. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (s. 174-188). Antalya: İstanbul Üniversitesi.

Kelley, M., Davey, H., Haigh, N. (1999). "Contemporary Accounting Education Society", Accounting Education, Volume:8 (4), p.327.

Kiper, M. (2010). Dünyada ve Türkiye’de Üniversite-Sanayi İşbirliği ve Bu Kapsamda Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı (ÜSAMP). Ankara: Baskı İş Kur Matbaacılık, Mayıs 2010, sayfa 8.

Koç Yalkın, Y. (2001). Genel Muhasebe İlkeler Uygulamalar, 12. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2001.

Koç, M., Yavuzer, Y., Demir, S. ve Çalışkan, M. (2001). "Gelişim ve Öğrenme". Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. s. 113.

Korukoğlu, A. (1998). D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi Cilt:13. Sayı:II. ss:13-24 İşletmelerde Muhasebe Eğitimi Ve Üniversitelerle İşbirliği.

Kök, R. (2001). "İktisadi Krizlerin Konjonktürel Analizi ve Türkiye Özeline İlişkin Bir Deneme", Yeni Türkiye Dergisi. Sayı:12. s.1191

Köse, Y., Şaban, M. (2009). "Global Muhasebe Eğitiminde Uluslararası Düzenlemeler ve Gelişmeler," <http://www.mu.edu.tr/iibf/tmes24/kitap/31.pdf>, 12 Temmuz 2009.

Küçüksavaş, N. (1997). Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulaması. 6.baskı. İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş.

Külahçı, Ş., Gürol, M. (1995). "Üniversite-Sanayi İşbirliği Politikasının Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma", Verimlilik Dergisi, Sayı:4, 1995. s. 127-140.

Liemt, G. V. (1992). "Economic Globalization: Labour Options and Business Strategies in High Labour Cost Countries", International Labour Review, Vol:131, No.4-5, p.453.

Melih, E., Tek, N., Şakrak, M., Muğan, C.Ş. (2000). "Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe ve Muhasebe Eğitimine Etkileri", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Sayı:4, Cilt No:2, ss.113-118.

Murat, G. (2010). Muhasebenin Tarihçesi Ve Gelişimi, Danışman: Dr. Murat Ayan. İstanbul.

Murphy, V. (1997). "Teaching Note: Thinking About The Accountant In His Bath", Accounting Education, volume:6 (1). s. 50.

Nakir, S. (1997). "Eğitim Araçlarının Muhasebe Eğitimine Getirdiği Verimlilik Etkileri," Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Norman, C. (1982). "Audit May Cost UC Millions", Science, Nisan 16 (4543):279.

Oman, C. (1994). Globalization and Regionalization, OECD, s.27

Önal, S., Apaydın, F. (1999). "Yeni Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Eğitimi Üzerindeki Etkisi", Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, No:18, ss.21-40, Muğla.

Öncü, S., Aktaş, H. (2004). "Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları", 2004, www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri8.doc ./ 7.3.2009

Örten, R. (2000). Genel Muhasebe ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Örnekleri, 2.baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.

Öz, Ersan,(2002), Erişim; <http://www.foreigntrade.gov.tr/> ,09.11.2002

Özbirecikli, M. (2000). “Dinamik Muhasebe Öğretimi Ortamı İçin Yeni Yaklaşımlar”, XIX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya.

Özcan, K.C. (1996). Yüksek Öğretimde Kalite Standart Dergisi, Özel Sayı,ss.67-68.

Özulucan, Abitter. (2002). Genel Muhasebe İlkeleri ve Uygulamaları (2. Baskı), Ankara, Gazi Kitabevi

Schartinger, D., Andreas, S., Helmut, G. (2001). “Interactive Relations between Universities and Firms: Empirical Evidence for Austria”, The Journal of Technology Transfer, 26 (3): 255-268

Sevilengül, Orhan. (2000). Genel Muhasebe (9. Baskı), Ankara Gazi Kitabevi.

Sevilengül, Orhan. (2001). Genel Muhasebe, 10.baskı, Gazi Kitabevi, Ankara 2001.

Süer, M. (2007). Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2007.

Sürmeli, F. (2007) Muhasebe Eğitiminde E Değişimi Yakalamak, Anadolu Üniversitesi yayınları, 2007 s: 29.

Şaylan, G. (1995). Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevleri, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

Şengel, S. (1999). “Almanya’da Muhasebe Eğitimi- Baden-Württemberg Eyaleti Stuttgart-Hohenheim Üniversitesi Uygulaması,” Bozüyük Meslek Yüksekokulu Yayınları, No.2:Eskişehir.

Şınga, C ve Akman, N. (1999). "Bilgi Sistemleri Teknolojileri ve Muhasebe Uygulamalarına ve Eğitimine Etkileri" Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Sayı:19, S.101-122, Muğla

Tetik, N ve Kınay, F. (2007). "Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda, muhasebe-finance eğitimine verilen önem ile eğitimin yeterliliği konusunda bir araştırma", Muhasebe bilim dünyası dergisi, cilt:9, sayı:3, Eylül, 2007, s. 4-5.

Uslu, S. (1998). "Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi", 6. Ulusal İşletmecilik Kongresi, 12-14 Kasım, Antalya 1998, s. 268-280.

Ün Açıkgöz, K. (1998), Etkili Öğrenme ve Öğretme, 2. Baskı, Kanyılmaz Matbaası, İzmir.

www.ifac.org

Yılmaz, S ve Ciğer, A. (2004). "Küreselleşme ve Önlisans Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışı" XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya 2004. www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri12.doc / 6.10.2008

Yılmaz, S ve Ciğer, A. (2007). "Küreselleşme ve Ön Lisans Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışı," http://www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri13.doc, 27 Kasım 2007.

Zaif, F ve Karapınar, A. (2008). "Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı", Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:4, Sayı:3, 2002, s. 111-134. http://www.GU_IIBF_Dergisi_4.Cilt_3.Sayi_8.Makale.MUH.EĞİTİMİ./14.11.2008

Zaif, F. (2004). "Muhasebe Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar", G.Ü. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, 2004. www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlartmes2004bildiri3.doc /3.6.2008

Zaif, F., Ayanoglu, Y. (2007). "Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme", İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9.1, s.115-136.